

Osnovna šola Stična

PODRUŽNIČNA ŠOLA ZAGRADEC

Ob odprtju nove šole
junij 2015

Osnovna šola Stična * PODRUŽNIČNA ŠOLA ZAGRADEC * Ob odprtju nove šole * junij 2015

Osnovna šola Stična

PODRUŽNIČNA ŠOLA ZAGRADEC

Ob odprtju nove šole

junij 2015

DOBER DAN, ŠOLA IN VRTEC 4

Nova šolska zgradba je izložbeno okno v prihodnost	4
Vrtec Sonček v Zagradcu	8

GRADILI SMO IN USPELI 11

Nov kamenček v mozaiku naše skupne prihodnosti	11
--	----

MEJNIKI 13

Na poti k dokončanju nove podružnične šole in vrtca v Zagradcu	13
--	----

SAJ NAS POZNATE; IN Vendar ... 21

»Prav vsak otrok je zaklad, je svet zase ...«	21
Podružnična šola Zagradec danes	24
Razmišljanje o novi šoli ...	34
Šolski okoliš Podružnične šole Zagradec	39

ZA PRIPTIMI VRATI 42

Kronologija šolstva v Zagradcu	42
Šolske kronike pripovedujejo	53
Kronika nove šolske zgradbe v Zagradcu, leto 1968	79

ZAVRTIMO SE S SPOMINI 89

Moji nepozabni spomini	89
»Moja« šola	90
Spomini na službovanje v šoli Zagradec	92

Na zagraško šolo me vežejo lepi spomini	93
Šola – moj drugi dom	95
Od učenke do zaposlene na zagraški šoli	97
Spomini staršev, starih staršev ...	99
Spomini na šolo v Zagradcu	105

KOLO ČASA MELJE PRETEKLOST, IZ NJE KLIJE PRIHODNOST 113

Spomini na staro šolo v Zagradcu	113
Spomini na gostovanje v SŠ Josipa Jurčiča	119
Razmišljanja zagraških otrok ob pričakovanju nove šole ...	121
Pričakovanja odraslih ...	126
»Šola za malčke, cicibane in učence«	130

KITENSKA LUŽA – PRAVA UČILNICA V NARAVI 133**POT DO NOVE ŠOLE V ZAGRADCU 139**

Viri in literatura	166
--------------------	-----

DOBER DAN, ŠOLA IN VRTEC

Nova šolska zgradba je izložbeno okno v prihodnost

Ob tako svečanem trenutku, kot je današnji, me spreletavajo številne misli in le težko se osredotočim samo na eno. Sprašujem se, zakaj so nekoč sploh naseljevali kraje ob tem delu reke Krke. Pogled v preteklost nam da odgovor, da so tu vztrajali že tisočletja in če želim pogledati v preteklost tukajšnjih krajev, se najprej zaustavim na bližnjem Korinju. V bližini je potekala trgovska pot proti morju. Odkrito je bilo več prazgodovinskih ostalin, ki potrjujejo, da je bilo območje naseljeno že zelo zgodaj in v več obdobjih. Najstarejše najdbe naj bi potrjevale, da je bilo območje Korinja naseljeno že v obdobju med 4000 in 2300 pr. n. št. Odgovor je jasen – varnost v odmaknjenih hribih in bližina življenjsko pomembne vode.

Tudi v času rimskega imperija je skozi to področje potekala rimska cesta, na nekaterih mestih je vidna še sedaj.

Če se prestavimo bližje v današnji čas, je Zagradec omenjen v listini že sredi 13. stoletja, v kateri se omenjata grad (gradič) in vas (današnji Zagradec). In že smo pri fužinah. Delo na fužini ni potekalo skozi vse leto, zato so lastniki delavcem dodelili zemljišča za gradom, na katerih so se ukvarjali s kmetovanjem. S pomočjo teh zemljišč so delavci na fužini – fužinarji preživljali svoje družine. Ob nastopu potreb po delu na fužini, predvsem jeseni in pozimi, so bili

blizu lastniku in so lahko poprijeli za številna dela.

Posameznik ali skupina posameznikov preprosto niso smeli zatajiti. In tako je to potekalo tudi tu nekaj stoletij, vse do srede 19. stoletja, ko je predvsem zaradi slabih prometnih povezav in neuspešnega prizadevanja, da bi v dolini reke Krke potekala dolenska železniška proga, pa tudi zaradi zastarele tehnologije in uspešnejše konkurence, fužinarstvo propadlo.

In že si lahko zamislim, v kakšnem usklajenem sobivanju so nekdanji prebivalci fužin prebivali tu. Kot v čebelnjaku, kjer mora za končni izdelek vsak opraviti svojo nalogo.

Mar ni to krasno izhodišče za delovanje v današnjem času? Lahko se pohvalim, vsaj osebno menim tako, da smo pri gradnji nove šole ta potencial pošteno izkoristili.

Ob začetku gradnje so se tu in tam pojavljali pomisleki, ali je novogradnja sploh potrebna. Spraševal sem se, zakaj. Zakaj ovirati razvoj? Trdim, da je ponujeno priložnost potrebno izkoristiti, sicer te čas prehiti in odloži neke »tam zadaj«.

Če nadaljujem pogled v zgodovino kraja, ugotovim, da se je kraj ponovno poskušal postaviti na noge z izkoriščanjem vodnega vira. Poleg že delujočih mlinov so vodni vir poizkušali izkoriščati še za namen pridobivanja električne energije. Z izgradnjo elektrarne v Zagradcu leta 1921 je kraj posegel po novi priložnosti.

Prav tako ne smem prezreti učiteljev in njihovega prizadevanja k vzpostavitvi čim boljših razmer za poučevanje in vzgojo, ki segajo vse v leto 1852, ko je tu z delovanjem pričela cerkvena enorazrednica s poukom v mežnariji. Le-ta je bila leta 1873 prenovljena v šolsko poslopje in v njej je pouk potekal vse do leta 1968, ko je bila zgrajena nova šolska zgradba in v kateri je pouk potekal do leta 2013. Na tem mestu sedaj stoji nova šola.

Kaj bi danes ob pogledu na ta čudovit objekt dejali učitelji s konca 19. stoletja: Franc Lobe, Anton Vrančič ... ter začetka 20. stoletja: Ivan Perko, Anton Vode, Henrik Lobe ... in tisti po koncu II. svetovne vojne, pa do tistih, še živečih v spominih

krajanov: Iva Tisovec, Jože Smolej, Marjan Rupnik ... in tistih, ki so z njimi že sodelovali: Milena Koščak, Valerija Zaletelj, Ciril Mišmaš in še mnogi.

Ob tako svečanem dogodku, kot je današnji, bi se številni rodovi nekdanjih šolnikov v Zagradcu, pa tudi v Ambrusu in na Krki, počutili zmagoslavno. Enako se počutimo sedaj vsi zaposleni, tako pedagoško kot tehnično osebje Osnovne šole Stična. V imenu vseh sem danes vesel in ponosen za prav vse.

Tako kot je nekoč v času fužin vzbujal spoštovanje gradič, po katerem izhaja ime današnjega kraja, tako naj spoštovanje poraja tudi sedanji, za današnji Zagradec praktično »mega« objekt. In prav slednji omogoča preobrat, da morebitne pretekle rane, ki so se v tem okolju zarezele v kamenje, zemljo in duše krajanov Suhe krajine, poplača za nazaj in ponudi donosne obresti za prihodnost.

Omogoča nam preskok v dosedanjih željah, hotenjih in možnostih v nekaj, kar bo postalo trajnejše in predvsem, kar je izredno pomembno, primerno času, v katerem živimo. Trajnejše od vseh izgubljenih priložnosti pa je znanje. In nov objekt omogoča, da se to znanje umesti na pravo mesto. To pa je z učiteljevimi prizadevanji, v kar ne dvomim, osnovni pogoj za napredek.

Prav tako sem prepričan, da bo z novo šolo nastopil čas, ko se bodo najmlajši še pogosteje oprijeli domačih korenin, predvsem pa, da bodo lažje uzrli nove priložnosti.

Ne nazadnje gre za področje naše občine, ki po številu prebivalcev ne narašča tako skokovito kot ostali predeli, predvsem tisti ob avtocesti. Z novo šolo v dolini reke Krke pa verjamem, da bo le-ta postala tista hitra cesta, ki bo mlade zadrževala v okolju, kjer so naredili prve korake, in ponudila razvoj, ki si ga je v preteklih stoletjih to področje poizkušalo zagotoviti.

Naj se še malo spomnim prejšnje šole, ki je sicer nudila izredno domačnost, a je bila hkrati izredno utesnjena. Koliko velikih dogodkov se je samo izpeljalo v šolski avli. In vprašanj, bodo lahko vsi vstopili? Kaj v primeru slabega vremena? Namenjena je bila knjižnici, pouku športa, sestankom in proslavam. In sedaj? Pridobili smo sodobne učilnice, knjižnico, računalniško učilnico, zunanje športno igrišče in telovadnico. Prostorske možnosti za večnamenske prireditve bodo številne.

Naj se poigram s številkami. Nov objekt je po kvadraturi devetkrat večji od prejšnjega. Čeprav bo sedaj v njem potekal pouk od 1. do 9. razreda, pa bo nudil vsakemu učencu kar osemkrat več talnih površin. V primerjavi z našimi ostalimi šolami bo trenutno zagraška šola ponujala, največ površine na posameznega učenca.

Svojo priložnost boste dobili tudi krajani. To bo hkrati test za kraj, krajevne organizacije in društva. Za tiste, ki že delujete, in za tiste, ki še boste. Ponuja se priložnost za celoten kraj, če ne takoj, pa, verjamem, zelo kmalu.

Predvsem sem optimističen glede možnosti, ki nam jih daje izobraževanje.

Šola ne sme biti končni cilj, mora postati pot za ozaveščanje mladih.

Postane naj pristop za pot na način, kot jih s svojo vztrajnostjo izpiše voda, ki teče čez brzice in oblikuje kamenje in skale v soteskah. Naj postane oblikovalec krajev od izvira Krke pa vsaj do krajev, ko zapušča našo občino. Naj se poveže s stoletnimi željami po znanju in napredku, ki so ga pričeli graditi s svojimi sanjami številni predhodniki.

Svojo priložnost in obvezo pa bomo pridobili tudi učitelji, saj smo vendarle nosilci znanja, torej prihodnosti.

Šola stoji na tako lepem mestu, da bo iz nje še življenje lepše opazovati. Tiste, ki bodo po glavni cesti odhajali iz kraja, ali pa se vračali domov. Spet druge, ki bodo delali na poljih in skrbeli, da bo dovolj živeža za ljudi in živino. Mi pa se bomo v šoli učili in zavedali, da bo vse to imelo pomen.

Vsem skupaj želim, da z novim šolskim letom 2015/2016 izkoristimo svojo priložnost in se hkrati zavedamo, da je bila pridobitev grajena v težkih gospodarskih časih in se vsem, ki so prispevali svoj delež, prav posebej pa Občini Ivančna Gorica, še enkrat zahvalim. Hvala.

Naj se tak vzajemni in spoštljiv odnos gradi še naprej.

*Marjan Potokar,
ravnatelj OŠ Stična*

Zagradec, 29. maj 2014: Nagovor ravnateljja OŠ Stična, Marjana Potokarja; temeljni kamen za novo šolo in vrtec

Šolsko leto 2012-2013: Na PŠ v Zagradcu pred rušenjem šole

1. vrsta (z leve proti desni): Vanja Peček Janoš, Tanja Črničev, Slavka Nahtigal, Tadeja Mišmaš, Bogdan Vrhovec, Mojca Pustovrh, Marinka Štravs;

2. vrsta (z leve proti desni): Barbara Tomše, Mojca Malovrh, Lidija Zajc, Tina Cvar, Anica Grčman, Darja Kotar, Jože Rus, Gregor Arko, Marjan Potokar (ravnatelj OŠ Stična), Ciril Mišmaš, Anka Kavčič.

Vrtec Sonček v Zagradcu

V obdobju, ko smo se v Vrtcu Ivančna Gorica srečevali z izjemno stisko odklonjenih otrok in skupaj z občinskimi predstavniki neprestano iskali ustrezne rešitve, se je porodila misel, da bi pričeli s predšolsko vzgojo tudi v Zagradcu.

Z dobro organizirano delovno akcijo posameznih staršev se je jeseni 1998 pripravilo oddelek vrtca v praznih prostorih Zdravstvenega doma Zagradec, kjer oddelek deluje še danes.

Sprva je bilo v oddelek vključenih 24 otrok v starosti 3 do 7 let. Ob uvedbi devetletne OŠ se je oblikoval oddelek tri do šestletnih otrok in hkrati se je nekoliko znižal najvišji dovoljeni normativ števila otrok v posameznem oddelku (na 21 otrok).

Predšolskih otrok iz Zagradca in okolice je bilo kmalu več, kot jih je zagraški oddelek lahko sprejel. Te otroke smo sprejemali v vrtec v Ivančni Gorici in od jeseni 2011 tudi v vrtec na Krki.

Vrtec Sonček v Zagradcu ves čas dobro služi namenu, vendar pa nikakor ne zadošči potrebam krajanov. Pogoji za delo so kljub neprestanim vzdrževanjem, urejanjem, prenavljanjem postali pretesni, manj primerni. Stavba, kjer domuje vrtec, pač ni bila grajena v namen potrebe vrtca in iz teh razlogov tudi nima neskončno možnosti prenavljanja. Z dodatnim spreminjanjem zakonodaje so pogoji za kakovostno biva-

nje otrok v sedanji stavbi vedno bolj oddaljeni. Vendarle pa – v zadovoljstvo otrok in staršev – je ves čas močno prisotna potreba strokovnih delavcev po zviševanju kakovosti dela z otroki, kar dobro nadomesti šibkejšje bivalne pogoje.

Strokovne delavke v vrtcu Sonček v Zagradcu ves čas vztrajajo na dobrem strokovnem delu z otroki, pri čemer gre za razumevanje otrokovih razvojnih posebnosti in seveda temeljito poznavanje osnovnega nacionalnega dokumenta za vrtce – kurikula. Neprestano skrbijo za povezovanje vrtca z okoljem in prepoznavnosti v okolju. Odzivajo se na različna povabila k sodelovanju s kulturnim programom naših otrok, sodelovanjem na različnih razstavah likov-

Zagradec, 29. maj 2014: Nagovor ravnateljice vrtca, Branke Kovaček; temeljni kamen za novo šolo in vrtec

nih del in drugih izdelkov ... Vsekakor pa poskušamo otroke vzgajati v duhu sobivanja z drugimi občani, krajani ... in jih vzpodbujati k socialni dobrodelnosti ter upoštevanjem družbenih norm okolja.

V tem hipu je v zagraški vrtec vključenih 21 otrok. V Ivančno Gorico dnevno pripeljejo starši 13 malčkov in še v vrtec na Krko 23. 14 prosilcem iz teh krajev pa smo morali vrtec žal odpovedati. Številke govorijo dovolj jasno, da je potreba po več prostorih nujna.

V novi zgradbi šole in vrtca v Zagradcu bomo dobili svoje prostore za namen vrtca, kar pa so seveda dobro predvideli arhitekti in predšolskim otrokom namenili velike, svetle in zračne igralnice z dodatnimi kabineti, s terasami in seveda z igriščem. Odprtje nove šole in vrtca v Zagradcu bo

zagotovo skrajšalo čakalno vrsto otrok, ki želijo vstopiti v vrtec.

Stavba pa ne bo le nova in lična, temveč bo otrokom nudila na razpolago veliko igralnih in bivalnih površin, veliko možnosti za učenje in igro. Ponujala jim bo kakovostno preživljanje otroštva, strokovnim in drugim delavcem pa dobre delovne pogoje.

Predšolska vzgoja v naši občini tako ne-prestano vidno pridobiva na izboljšanih prostorskih in drugih pogojih. Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem, ki so nam pripravljeni omogočati spremembe na bolje, vsem, ki so pripravljeni slišati tudi nekaj naših želja in vsem, ki vam ni vseeno za prihodnost.

*Branka Kovaček,
ravnateljica Vrtca Ivančna Gorica*

Zagradec, 29. maj 2014: Nastop predšolskih otrok z vzgojiteljico Lidijo Blatnik

Zagradec, 29. maj 2014: Zagraški otroci predstavljajo Sneguljčico Otona Zupančiča

GRADILI SMO IN USPELI

Nov kamenček v mozaiku naše skupne prihodnosti

Občina Ivančna Gorica letos praznuje 20-letnico obstoja. Mlada občina se je pred dvajsetimi leti smelo lotila izzivov, ki jih je prinesla njena osamosvojitev. Področje, ki smo se mu posvetili s posebno pozornostjo, je bilo prav področje predšolske vzgoje in osnovnošolskega izobraževanja. Danes z veseljem in s ponosom ugotavljamo, da je bila odločitev o tej poti ne samo pravilna, ampak tudi potrebna. Dokaz temu so novi ali prenovljeni šolski objekti in vrtci v Višnji Gori, Ivančni Gorici, Šentvidu pri Stični, na Krki, od letos tudi v Zagradcu. Postopoma, a vztrajno smo sestavljali mozaik naše skupne prihodnosti, v katerem imata prav posebno mesto šola in vrtec v Zagradcu.

Gradnja nove devetletne podružnične šole in vrtca v Zagradcu ni bil enostaven investicijski zalogaj. Kljub temu je občinski svet že v minulem mandatu prepoznal pomen načrtov za nov tovrstni objekt v dolini reke Krke. Glavnino sredstev za izvedbo investicije je tako nosil občinski proračun, uspešni smo bili tudi na razpisu Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo in Fundacije za šport. Vsi udeleženi v projektu – Občina Ivančna Gorica, OŠ Stična, Vrtec Ivančna Gorica in ne nazadnje tudi krajan iz območja krajevnih skupnosti Zagradec, Ambrus in Krka – smo z izjemnim sodelovanjem, predvsem pa z vizijo pomembnosti novega objekta dokazali, da je tudi v težkih in gospodarsko neugodnih časih mogoče uspešno izpeljati tako velik projekt. Zato se

na tem mestu zahvaljujem vsem, ki ste kakorkoli pripomogli do uresničitve večletnih sanj o novi šoli v Zagradcu.

Devetletno podružnično šolo v Zagradcu bo v šolskem letu 2015/2016 obiskovalo najmanj 190 učencev, število pa bo že v naslednjih letih narastlo čez 220 učencev. Nova šola bo učencem nudila vse možnosti, da se bodo le-ti v njej izvrstno počutili, z novim, sodobno opremljenim objektom, s telovadnico, pa bodo na voljo različne obšolske dejavnosti, za katere so bili šolarji iz Zagradca, Ambrusa in s Krke do sedaj prikrajšani.

V novi šoli svoje nove prostore dobiva tudi vrtec, ki so mu za predšolsko vzgojo namenjeni trije oddelki. Zagraški vrtičkarji bodo tako že v zgodnji dobi spoznali okolje, v katerem bodo kasneje preživali celoten proces osnovnošolskega izobraževanja.

Ne smemo pozabiti dejstva, da nova šola s telovadnico in z zunanjim igriščem predstavlja pomemben prostor za izvajanje številnih družabnih dejavnosti v kraju. K odločitvi za gradnjo je pripomogla tudi vizija, zapisana v občinskem razvojnem programu, ki območje doline reke Krke in Suhe krajine opredeljuje kot izjemen turistični potencial. Prepričan sem, da bo nov javni objekt v tem delu naše občine prispeval k pospeševanju kvalitete življenja naših ob-

čanov. Tudi na ta način bomo uspešno sledili poslanstvu, ki ga sporočamo z znamko Prijetno domače.

Ob tem zgodovinskem dogodku naj zaželim vsem, ki boste na kakršenkoli način vstopali v novo šolo in vrtec, da bi se v novih prostorih dobro počutili. Naj vaše poklicno delo in prostočasne dejavnosti spremljajo spoštovanje do naše dediščine, kanček drznosti za nove podvige, predvsem pa veliko veselja in srčnosti ob srečanjih z otroki in učenci, ki bodo s svojim otroškim in mladostnim vrvežem temu prostoru dali življenje.

*Dušan Strnad,
župan občine Ivančna Gorica*

MEJNIKI

Na poti k dokončanju nove podružnične šole in vrtca v Zagradcu

Načrt, da se v dolini reke Krke zgradi devetletno šolo, ki jo bodo obiskovali učenci iz Podružničnih šol Zagradec, Ambrus in Krka je bil potrjen s strani Občinskega sveta Občine Ivančna Gorica v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, lokacija v Zagradcu pa je bila potrjena leta 2000. V letu 2003 je bilo pridobljen del zemljišča, kjer se je načrtovala večja šola. V letu 2011 je bil izdelan idejni projekt za preureditev šole za devetletni pouk. V letu 2012 je bil narejen preliminarni pregled in strokovno mnenje k dozidavi, rekonstrukciji in preureditvi podružnične šole Zagradec, izdelava študije – Beno Muhič, BMI, d. o. o., Stična, ki je pokazal, da je obnova obstoječega objekta neracionalna.

- 2012 /september/ – izdelava geodetskega posnetka, JKPG, d. o. o., Grosuplje;
- 2012 /oktober/ – izdelava idejnih zasnov v treh variantah: Rok Oman in Špela Videčnik, Ofis Arhitekti, Ljubljana;
- 2013 /januar/ – izdelava idejnega projekta: Rok Oman in Špela Videčnik, Ofis Arhitekti, Ljubljana;
- 2013 /februar–maj/ – javni razpis za izbor izvajalca in izdelava projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja (PGD): David Mišič, Styria Arhitektura, Maribor;
- 2013 /julij–november/ – javni razpis za izbor izvajalca in izdelava projektne do-

kumentacije za izvedbo (PZI): Sandra Šterpin, Savaprojekt, d. d., Krško;

- 2013 /september–december/ – pridobitev gradbenega dovoljenja;
- 2013 /november/ – prijava na razpis Fundacija za šport za sofinanciranje izgradnje telovadnice in zunanjega igrišča. Odobritev sofinanciranja v marcu 2014;
- 2013 /december/ – uvrstitev projekta izgradnje Podružnične šole in vrtca Zagradec v izvedbeni načrt regionalnega razvojnega programa Ljubljanske urbane regije;
- 2013 /december/ – rušenje starega šolskega objekta: Milan Pušljar, s. p., Ivančna Gorica;
- 2014 /januar–april/ – javni razpis za izbor izvajalca gradnje Podružnične šole in vrtca Zagradec: GPI Tehnika, Novo mesto;
- 2014 /maj/ – prijava na razpis Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »razvoj regij« operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013 za obdobje 2013–2015. Odobritev sofinanciranja v septembru 2014 za izgradnjo vrtca v okviru operacije Podružnična šola in vrtec Zagradec iz Evropskega sklada za regionalni razvoj;
- 2014 /maj/ – temeljni kamen;
- 2014 /maj/ – začetek gradnje;
- 2015 /maj/ – konec gradnje, vgradnja

opreme telovadnice, kuhinje, pohištva v šolo in vrtec;

- 2015 /junij/ – odprtje nove podružnične šole in vrtca;
- 2015 /1. september/ – pričetek pouka v novi šoli.

Simon Kastelić, vodja projekta izgradnje podružnične šole in vrtca v Zagradcu

Zasnova objekta

Arhitekturna zasnova predstavlja dvoetažni objekt s strojnico na strehi, ki v obliki pravokotnih lamel objema osrednji zeleni vrt. Dostop v vrtec in šolo je s pokrite vhodne ploščadi na južnem delu objekta. Neposredno ob vhodu je volumen vrtca, kamor vodi ločen dostop. Preko avle se dostopa do razredne stopnje, kjer je 5 učilnic, kabinet in pripadajoče sanitarije. V 1. nadstropju se nahaja predmetna stopnja, tu so tri matične učilnice s pripadajočim kabinetom ter specialne učilnice, kot je naravoslovje, zgodovina z geografijo ter tehnika, v kombinaciji z likovnim poukom. Vsaki specialni učilnici pripada kabinet. V pritličju je jedilnica s kuhinjo, telovadnica ter garderobe. V prvem nadstropju je računalniška učilnica, v kombinaciji s knjižnico ter zbornica in prostori uprave. Dostop do teh prostorov je lahko tudi preko zunanje rampe, kar omogoča dostope različnim uporabnikom v popoldanskem času. Podkleten je le del objekta, kjer je kotlovnica na lesno biomaso, skladišče za sekance in

ostali tehnični prostor in shramba za kuhinjo. Na jugozahodni strani objekta je otroško igrišče na vzhodni strani objekta pa je umeščeno razsvetljeno športno igrišče.

Nov objekt z zunanjo ureditvijo predvideva ureditev nove prometne zasnove, ki je prilagojen enosmernemu dovozu in izvozu na način, da je zagotovljena prometna varnost otrok. Prometna ureditev, za katero je bila izdelana podrobnejša prometna analiza, vključuje vse bistvene elemente za neoviran in varen dostop otrok do šole – tako z osebnimi avtomobilom v primeru dostave otrok v spremstvu staršev – kot dovoz za šolski avtobus.

Tabela 1 Površine objekta glede na namembnost

	m ²
Vrtec	377
Telovadnica	833
Šola, tehnični prostori in komunikacije	2987
SKUPAJ	4197

Tabela 2 Površine igrišč

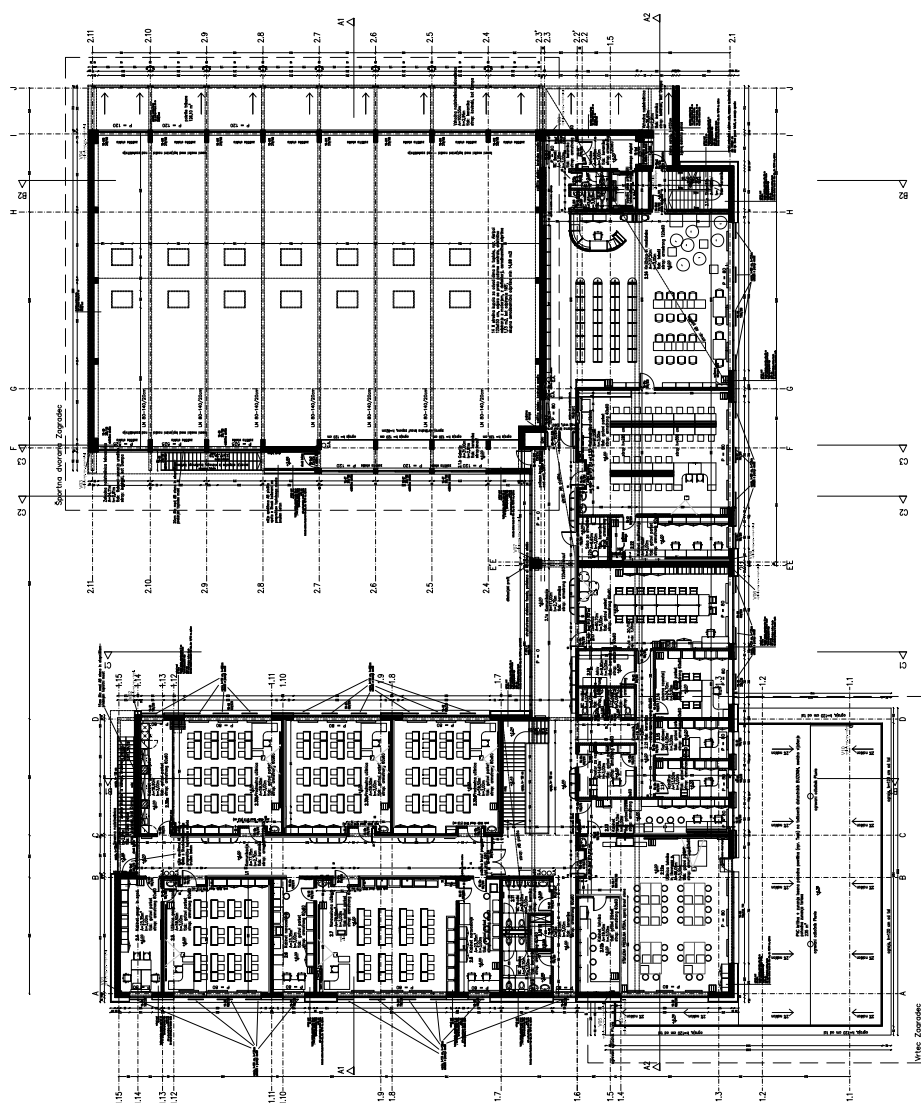
	m ²
Otroško igrišče	660
Športno igrišče s nadstreškom	1150

Simon Kastelić, vodja projekta izgradnje podružnične šole in vrtca v Zagradcu

Zagradec, 29. maj 2014: Simon Kastelič, Janez Radoš, Branka Kovaček, Drago Muhič, Biljana Gartner, Dušan Strnad, Marjan Potokar (z leve proti desni)

Zagraška šola od načrta, gradnje, do izvedbe

Tloris nove šole in vrtca v Zagradcu

Borut Melinc, Edil inženiring, d. o. o. (nadzor), Dušan Strnad, župan Občine Ivančna Gorica, Karel Povše, GPI Tehnika

Fotografije od str. 17 do 21, Občina Ivančna Gorica

SAJ NAS POZNATE; IN VENDAR ...

»Prav vsak otrok je zaklad, je svet zase ...«

Marinka Piškur je bila ravnateljica OŠ Stična 21 let, vse od leta 1984 do leta 2005. V letih pred tem, natančneje od leta 1968 do leta 1984, je 16 let poučevala matematiko in fiziko, prav tako na OŠ Stična. Ta je obsegala šest podružničnih šol: v Zagradcu, na Krki, v Ambrusu, v Višnji Gori, v Stični, na Muljavi. V tem času sta bili zgrajeni šoli s telovadnico v Višnji Gori in v Ivančni Gorici.

Spomini na Podružnično šolo Zagradec ...

Ponavadi sem na Podružnično šolo Zagradec prihajala pred poukom ali med odmori. V prvih letih je bila vodja šole v Zagradcu Milena Koščak, po njeni upokojitvi jo je nasledil Ciril Mišmaš. V šolo sem vstopala, kot bi prišla domov. Čakal me je topel sprejem. Skozi zastekljeni vhod so me opazili veseli in igrivi otroci, mi odprli vrata, me sproščeno pozdravili in me kot gostjo pospremili k učiteljicam in učitelju.

V letih, ko je število otrok nihalo, ste pouk organizirali tako, da so bili oddelki polkombinirani. Kako ste to izvajali?

S tako organizacijo je pouk lahko potekal predvsem dopoldne. Tako je denimo en razred prišel v šolo ob 8.00 in imel dve uri pouka samostojno pri predmetih, kot sta slovenščina in matematika. Ob pol desetih se jim je pridružil npr. drugi razred in pouk se je predvsem pri tako imenovanih vzgoj-

nih predmetih nadaljeval skupaj. Ob pol dvanajstih je s poukom zaključil razred, ki je začel ob osmih, samostojno pa je imel pouk tisti razred, ki je začel kasneje. Za tak način dela so bili potrebni: dobro načrtovan urnik, dodatne priprave in timsko delo učiteljev ter samostojno delo učencev.

Ko sta bila dva razreda združena v en kombiniran oddelk, smo lahko eno učilnico preuredili v telovadnico, ko pa so bili spet štirje samostojni razredi, smo del opreme namestili kar v avlo.

Moram omeniti še to, da predloga, da bi v eni izmed učilnic deloval vrtec, nismo podprli. Pozneje se je izkazalo, da smo se odločili prav, saj smo z uvedbo devetlet-

ne šole, v šolskem letu 2003/2004, potrebovali še peto učilnico, ki smo jo uredili iz zbornice. Vrtec pa je že prej našel prostor v zdravstvenem domu.

V šolskem letu 2000/2001 ste na PŠ Zagradec vsolali romske otroke.

Najprej smo dobili v prvi razred dve deklici; otroci so ju prijazno sprejeli medse. Obe sta končali četrty razred. Spomnim se njune matere Elke in očeta Mihe, ki sem ju povabila na pogovor o nadaljevanju šolanja njunih hčerk na predmetni stopnji. Bila sta umirjena, razumevajoča, ob vsakem vprašanju sta se posvetovala, imela sta veliko pomislekov. Kljub vsemu učenki jeseni nista prišli v peti razred. Je pa v naslednjih letih obiskovalo pouk v Zagradcu še šest drugih romskih otrok iz te družine, dokler se med šolskim letom 2006/2007 niso vsi odselili.

Kako ste v letih vašega ravnateljstva skrbeli za šolske zgradbe in opremo v šoli na posameznih podružnicah, med drugimi tudi v Zagradcu?

Vodje šol z učitelji in s hišnikom so predlagali nujna večja dela. Sodelovala je tudi ustrezna občinska komisija, ki je določila prioriteto del. Ta so se namreč financirala iz proračuna občine. Na sestankih vodij šol in vodij šolskih aktivov pa smo oblikovali predlog manjših popravil, nabave opreme in učnih pripomočkov.

Ste kdaj pričakovali, da bodo šolo v Zagradcu zgradili povsem na novo?

Ne povsem na novo, temveč prizidek za delo na predmetni stopnji, telovadnico in

vrtec. V letu 1993 je bila izdelana analiza stanja šolstva v takratni občini Grosuplje in možnosti razvoja do leta 2000. Tu je bila prvič, zaradi razbremenitve šole v Ivančni Gorici in oddaljenosti učencev višjih razredov od doma do šole, predlagana ustanovitev osemrazredne osnovne šole v dolini reke Krke.

Kaj pa v naslednjih letih, kako se je nakazovala prostorska ureditev za enoizmenski pouk?

V letu 1994 je bila izdelana predinvesticijska študija o potrebnih prostorskih pogojih za enoizmenski pouk. V študiji je bila v primeru, da bi bila osemletna šola v Zagradcu nakazana tudi rešitev za petrazredno podružnično šolo na Krki: nova šola ali obnova šolske stavbe iz leta 1957, v kateri je bil šiviljski obrat. Še isto leto je skupščina Občine Grosuplje sprejela Dopolnitev programa investicij v šolstvu v obdobju od leta 1998 do leta 2000. V ta čas je bila umeščena tudi izgradnja nove osemletne šole v krški dolini po izbrani varianti, kar je v svoj program uvrstila tudi nova občina Ivančna Gorica, in sicer leta 1995. Vrstile so se investicije v Šentvidu pri Stični, v šoli s športno dvorano v Višnji Gori in Ivančni Gorici in v vrtec v Ivančni Gorici.

Kar velik časovni zamik, ali ne?

Šola, ki je bila zgrajena leta 1968, so porušili. Ob prihodu v Zagradec nas pozdravi velika, moderna zgradba. Kako vidite življenje in delo v novi šoli?

Šola se bo približala učencem in učenkam, pogoji za delo bodo idelani. Nove stavbe in novi prostori še ne zagotavljajo uspeha.

Utrip šoli dajejo otroci in učitelji ter vzgojitelji. Prepoznavno in dobro šolo naredi sposobno vodstvo in zadovoljni učitelji ter vzgojitelji.

Pogled s ceste na šolo lahko kaže poenostavljeno sliko na življenje in delo v njej. Vem, da motnje lahko povzroči že en prezrti otrok, ena nestrokovna poteza, ena nepripravljena ura pouka, premalo pozornosti, natančnosti ...

Zagotovo imate svoje misli o organizaciji pouka s pridobitvijo nove devetletne šole v Zagradcu. Kaj bi predlagali?

Če bi me to vprašali pred petnajstimi leti, bi glede na velikost OŠ Stična (število otrok, število oddelkov, šolski okoliš, število podružničnih šol) verjetno razmišljala o postopni osamosvojitvi devetletne podružnične šole v Zagradcu. Seveda bi morali nekateri strokovni delavci in delavke enakovredno prehajati med vsemi tremi šola-

mi (Ivančna Gorica, Zagradec, Višnja Gora).

Dolga leta ste bili učiteljica, potem ravnateljica, vsak dan vpeta v šolski živžav, v strokovno delo tako z učitelji in učiteljicami, z otroki ... Kaj nam za zaključek najinega pogovora sporočate?

Da otroci začutijo učiteljevo delo, namenjeno prav njim in vsakemu posebej. Le z veliko vloženega dela, s spremljanjem napredka posameznika in usvojenega znanja, lahko učitelji in učiteljice ter vzgojitelji in vzgojiteljice vsak dan znova z zadovoljstvom zaprejo vrata učilnice in šole.

Prav vsak otrok je zaklad, je svet zase, z velikimi pričakovanji ...

Srečno šola in srečno vsem, ki boste del življenja preživljali v njej ...

*Pogovor vodila in zapisala:
Zlata Kastelic*

Podružnična šola Zagradec danes

Šola v Zagradcu po uvedbi devetletke

V letu 1979 se v slovenske vrtce začne uvajati vzgojni program. V šolo so začeli prihajati učenci z različnim predznanjem, zato se po šolah uvaja skrajšana oblika priprave na šolo – mala šola. Ta poteka tudi na podružnični šoli v Zagradcu. Tako so se nekoliko »zgladile« razlike med učenci, ki so bili v domačem varstvu in tistimi, ki so obiskovali vrtec.

Šolski sistem je doživel številne reforme in takoj po uvedbi male šole so se začeli odvijati projekti o zgodnejšem vstopu v šolo. V kraju pa so se nadaljevala prizadevanja o dograditvi šole, ki naj bi bila osemrazrednica, kot je bilo v načrtu že ob graditvi 1968.

V šolskem letu 2003/2004 se na vseh šolah v Sloveniji, in tako tudi v Zagradcu, začne devetletka. Zbornico smo preuredili v peto učilnico in pouk je potekal nemoteno. Obiskovalo ga je 72 učencev. Poučevali so: Jožica Ferlin, Brigita Langenfus, Slavka Nahtigal, Anica Orel in Ciril Mišmaš. Močno pa se je spremenil dnevni red. Devetletka je prinesla zahteve po varstvu mlajših učencev. Na novo se organizira jutranje varstvo in podaljšano bivanje, spremstvo učencev na avtobus, poleg hladne malice še zajtrk in kosilo, ki ga pripravljajo na matični šoli v Stični. Šolo obiskujejo štirje romski otroci. Imajo dodatno strokovno pomoč. Poveča se delo z nadarjenimi učenci. Ure dodatne

pomoči izvajajo strokovni delavci, ki dopolnjujejo učno obveznost na ostalih podružničnih šolah. Mlajši učenci so spremenili metode dela v šoli. Več igre in igrac. Sprva so jih učenci prinesli kar od doma, kasneje se zahtevajo kot nujni učni pripomočki. Dobili smo novo učno moč in okrepi se strokovno delo; profesorja športne vzgoje Bogdana Vrhovca in profesorico angleščine Lucijo Zupančič. Otroški pevski zbor podružnične šole Zagradec z zborovodkinjo Slavko Nahtigal prvič nastopi na reviji pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Učenci so vključeni v številne interesne dejavnosti: otroški pevski zbor, dramski krožek, šah, rokomet, likovni in gibalni krožek, promet, angleščina, ples in nogomet. Učenci se udeležujejo šolskih in občinskih tekmovanj.

Vključevanje staršev v šolske dejavnosti oživi kulturno dogajanje v kraju. S šolo dobro sodelujejo kulturno društvo, turistično društvo, gasilci, odrasli pevski zbor in folklorna skupina. V oporo je krajevna skupnost, ki obnovi kulturni dom in rezultat sodelovanja so lepe kulturne prireditve in polna dvorana gledalcev.

Leto 2013 pomeni veliko spremembo za šolo Zagradec. Določen je datum rušenja šole in selitev šolskih prostorov. Dobili smo prostor za spravilo šolske opreme v stari Globokarjevi hiši v Zagradcu, pouk pa smo septembra 2013/14 pričeli v prostorih Srednje šole Josipa Jurčiča v Ivančni Gorici. Obiskovalo ga je 60 učencev, poučevali pa so: Bojana Miklič, Vanja Peček Janoš, Slavka Nahtigal, Alenka Puš, vse razredni pouk, ter Bogdan Vrhovec športno vzgojo, Barbara Tomše angleščino in Anica Grčman podaljšano bivanje. Učenci se vozijo z avtobusi in s kombiji iz vseh vasi šolskega okoliša Podružnične šole Zagradec, kar je težko za učence 1. – 3. razreda. Hladno malico dobijo iz matične šole, kosilo kuhajo v Srednji šoli Josipa Jurčiča. Učitelji imajo povečano varstvo in spremstvo vozačev. Organizacija življenja in dela na šoli je specifična. Z velikim navdušenjem pričakujemo selitev nazaj v Zagradec.

*Slavka Nahtigal,
vodja PŠ Zagradec*

V letošnjem šolskem letu, 2014/2015, za zagraške učence in učenke skrbijo:

Slavka Nahtigal (5.r)

Vanja Peček Janoš (3., 4.r)

Anica Grčman (OPB)

Bojana Miklič (1., 2.r)

Maja Sever (druga učit. v 1. razredu)

Bogdan Vrhovec (OPB, ŠPO)

Lucija Lorgar Hriberšek (ang.)

Darja Kotar (DSP)

Vita Valenčak (DSP)

Tatjana Zakrajšek (DSP)

Marinka Štravs (gospodinjec)

Jože Rus (hišnik)

Šolsko leto 2008-2009: Zagraški učenci z učiteljico Vanjo Peček Janoš pred vožnjo po morju

Šolsko leto 2009-2010: Gasilske vaje, učitelj Ciril Mišmaš

Šolsko leto 2009-2010: 2. razred, zaključek naravoslovnega dne pri Pintarjevih v Češnjicah pri Zagradcu

Šolsko leto 2009-2010: 4. in 5. razred z učiteljem Cirilom Mišmašem V Ljubljani

Šolsko leto 2009-2010: učenke in učenci PŠ Zagradec, Ogled letališča dr. Jožeta Pučnika v Ljubljani

Šolsko leto 2010-2011: Prvošolčki, policist Igor Mahnič in učiteljica Anica Grčman; na stopnicah učiteljici Slavka Nahtigal in Maja Razpotnik

Šolsko leto 2010-2011: Nad zagraško šolo učenci od 1. do 5. razreda spoznavajo gozd

Šolsko leto 2010-2011: Jesenski pohod v v Valično vas; učenke in učence od 1. do 5. razreda spremljajo: Polona Pajk, Maja Razpotnik, Anica Grčman, Vanja P. Janoš, Anica Orel, Slavka Nahtigal, Bogdan Vrhovec

Šolsko leto 2010-2011: Gozdarja Miloš Kocman in Jože Primc

Šolsko leto 2010-2011: Tehniški delavci na PŠ Zagradec: Alojz Vrhovec je skrbel za dostavo hrane z matične šole; kuharica Marinka Štraus in hišnik Jože Rus

Šolsko leto 2010-2011: Učenke in učenci 3. razreda pomagajo pri spravilu zbranega papirja

Šolsko leto 2011-2012: Četrtošolki Patricija Strmec in Urša Košak pri zajtrku

Šolsko leto 2011-2012: Ciril Mišmaš, vodja podružnice, pozdravlja prvošolce

Šolsko leto 2011-2012: Tudi to šolsko leto zaključek bralne značke; ravnatelj Marjan Potokar in mentorica BZ Slavka Nahtigal

Šolsko leto 2011-2012: Učenke in učenci 4. razreda urejajo gredico ob šoli; sodelovale so učiteljice Anica Grčman, Polona Pajk in Vanja Peček Janoš

Šolsko leto 2012-2013: Učenci 4. razreda urejajo okolico šole

Šolsko leto 2012-2013: Utrinki z etnološkega raziskovalnega tabora Moji babici je njena babica pripovedovala na zagraški šoli; učiteljci Jasmina Glavič in Bojana Mulh ponazarjata, kako so nekoč igrali otroci

Razmišljanje o novi šoli ...

Kot predsednica krajevne skupnosti sem gotovo razmišljala o tako velikem projektu, kot je nova šola, na drugačen način kakor starši, morda otroci.

Zadevo tehtaš z arhitekturnega vidika, kako velika sredstva se namenijo s strani matične občine, kako bo potekal promet, ali bo dovolj razsvetljeno, kako bodo otroci dostopali do hrama učenosti, kakšna je prometna varnost oz. kje se skrivajo nevarne prometne pasti.

Pa se potolažiš! Saj so strokovne službe, ki so mislile na to; podaš svoje mnenje, mnenje krajanov, svetuješ ... Strokovnjaki vse to vpnejo v celoto in te pomirja, da je vse tako, kot mora biti.

Kljub vsemu naštetemu greš vsak dan pogledat, kako napredujejo dela – in imaš kaj videti. Napredek – napredek – napredek! Iz dneva v dan je narejenega več. Izvajalci del ne klonejo; kljub temu da jih dnevno ovira dež, stroji vztrajno delajo, delavci hitijo po gradbišču.

Saj pravimo: »Po vsakem dežju posije sonce.«

In nam vsem je v Zagradcu posijalo sonce. Iz tal se je dvignil objekt v toplih barvah. Z velikimi okni, ki bodo malčkom osvetljevali šolske klopi, skozi katera bodo sončni žarki božali njihove glave, lička in zvedave poglede. Pa velika telovadnica in športno igrišče! Nič več telovadbe v avli kakor v stari šoli. Mučne za otroke in za učitelje.

Šolsko leto 2003-2004: Zagraško šolo je obiskal lovec v »spremstvu« medveda

Vsak dan se pogovarjaš z domačini, poslušaj njihovo razmišljanje. Vsi so zadovoljni. Zagradec bo imel čudovito šolo, otrokom bodo ponujeni vsi pogoji za pridobivanje znanja in vrednot. Celó »Ljubljanci« bi nam zavidali naš objekt.

Ja, dostikrat razmišljam ... V preteklosti so člani sveta KS vložili izjemen trud, da so pridobili vse potrebno za nakup zemljišč v neposredni okolici stare šole. Celó »čez veliko lužo« je bilo potrebno pisati, iskati lastnike, dediče, se dogovarjati, urejati papirje. Ni jim bilo lahko. Vztrajnost in volja ter želja po novi šoli je obrodila sadove. Dobro, da so naši občinski svetniki, skupaj z občinsko upravo, sprejeli tako odločitev – nova »9-letka« bo stala v Zagradcu. Vsepovsod je bilo treba stisniti pas, se odpovedati kateremu izmed lokalnih projektov, samo da bo dovolj sredstev za dokončanje največje-

ga projekta v naši občini. Pa ne samo to – v vsej regiji! Vseh dvanajst krajevnih skupnosti v naši občini bo malce manj naredilo v svojem kraju, ker je le treba prihraniti denar za projekt št. 1. In prav je tako! Saj gre za naše otroke.

Za Zagradec je šolska zgradba izjemnega pomena: to pomeni razvoj kraja, veliko število otrok, tudi z ambruškega in s krškega konca. Koliko učenosti, koliko živ-žava bo pri nas!

S šolo kraj pridobi, s tem živi in s tem se ponaša!

Tako je moje razmišljanje o naši novi, lepi pridobitvi. O naši novi šoli.

*Zapisala: Biljana Gartner,
predsednica KS Zagradec*

Šolsko leto 2004-2005: Zaključek gibalno-plesnega krožka; vzgojiteljica Simonca Barle Krese

Šolsko leto 2004-2005: Učenke in učenci iz Zagradca na naravoslovnem dnevu v Ambrusu

Šolsko leto 2004-2005: Zagraški učenci z organistom Feliksom Jernejčičem

Šolsko leto 2005-2006: Naravoslovni dan v Bistri, drugošolci in učiteljica Slavka Nahtigal pečejo »žulike«

Šolsko leto 2005-2006: Zagraški otroci uživajo v jeseni

Šolsko leto 2007-2008: Tehniški dan za učence 2. in 3. razreda; pletenje velikonočnih butaric; sodelovala je babica učenke Maje Jernejčič

Šolsko leto 2007-2008: Prva generacija 9-letne osnovne šole zapušča zagraško šolo; učitelj Ciril Mišmaš

- **Podružnična šola Ambrus** od 1. do 5. razreda: Ambrus, Bakrc, Brezovi Dol, Kal, Kamni Vrh pri Ambrusu, Primča vas, Višnje;
- **Podružnična šola Krka** od 1. do 5. razreda: Gabrovčec, Gradiček, Krka, Krška vas, Laze nad Krko, Male Lese, Mali Korinj, Podbukovje, Ravni Dol, Trebnja Gorica, Velike Lese, Veliki Korinj, Znojile pri Krki;
- **Podružnična šola Zagradec** od 1. do 9. razreda: Breg pri Zagradcu, Češnjice pri Zagradcu, Dečja vas pri Zagradcu,

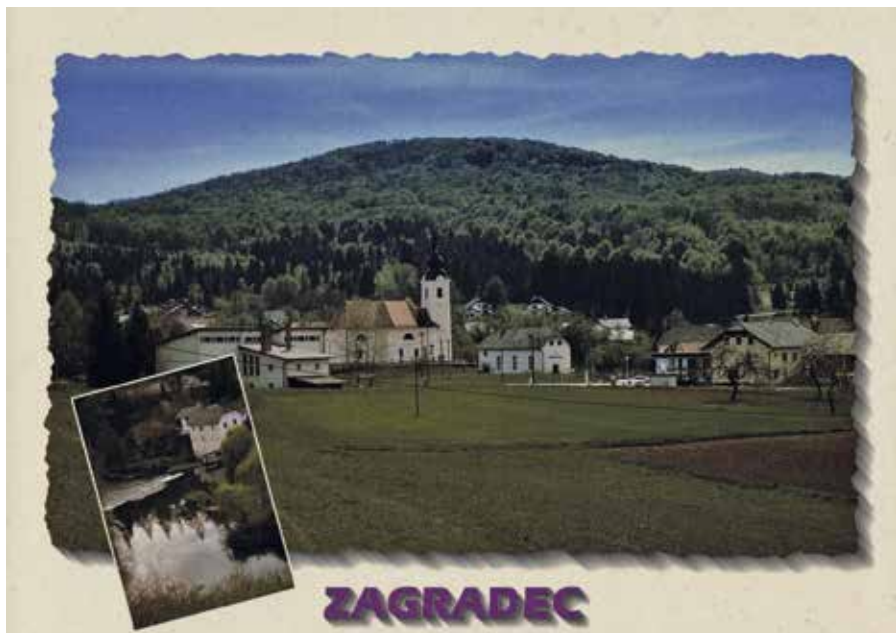
Fužina, Gabrovka pri Zagradcu, Grintovec, Kitni Vrh, Kuželjevec, Male Rebrce, Malo Globoko, Marinča vas, Tolčane, Valična vas, Velike Rebrce, Veliko Globoko, Zagradec.

Podružnična šola Zagradec program osnovnošolskega izobraževanja od 6. do 9. razreda izvaja še za učence Podružnične šole Krka in Podružnične šole Ambrus.

Vir: Odlok o ustanovitvi javnih vzgojno-izobraževalnih zavodov na področju osnovnega šolstva v Občini Ivančna Gorica (sprejet 30. 3. 2015)

Zagradec nekoč

Fotografije hrani Anka Švigelj Koželj

ZA PRIPRTIMI VRATI

Kronologija šolstva v Zagradcu

Leto 1852: šola je cerkvena enorazrednica.

Leto 1864: šola je še vedno cerkvena, v pritlični mežnariji.

Leto 1873: mežnarija je bila prenovljena v šolsko poslopje, enorazrednica.

Leto 1909: uvedena je ponavljalna šola brez nedeljskih tečajev.

Leto 1912/1913: ustanovljena je dvorazrednica.

Leto 1919: s 1. januarjem so v novi državi SHS ljudske šole poddržavili, tudi šolo v Zagradcu, učitelji so postali državni uradniki.

Leto 1925: šola postane trirazrednica.

Leto 1933: šola postane štirirazredna.

Leto 1938: šola postane petrazredna; en razred je v gasilskem domu.

Leto 1941/1942: šola postane šestrazredna. Občasno dela partizanska šola v Andrejkatovem mlinu na desni strani Krke.

Leto 1945: šola je petrazredna z 220 učenci in s tremi učitelji.

Leto 1958: nekaj učencev se prešola v 5. razred v Stično, na Nižjo gimnazijo Stična.

Leto 1960: pouk obiskuje 100 učencev od 1. do 8. razreda.

Od leta 1962 do 1965: šola v Zagradcu postane podružnica šole v Ambrusu.

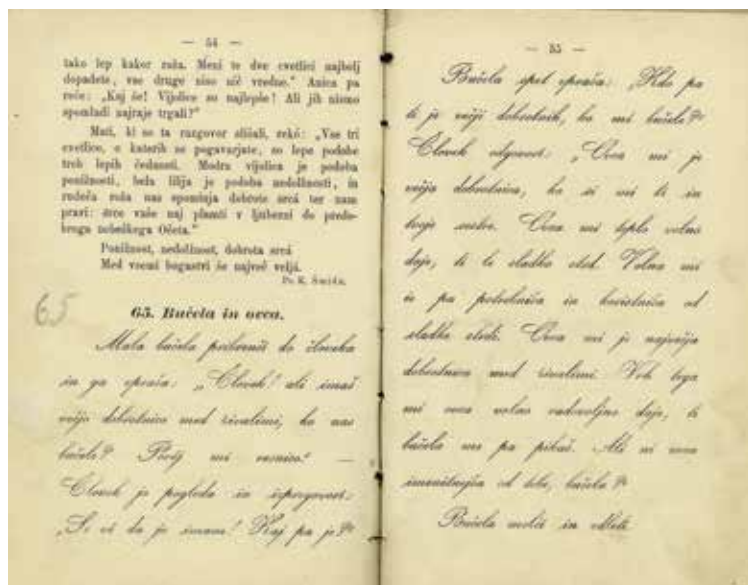
Šolsko leto 1964/1965: šola postane podružnica Osnovne šole Stična. Po končanem 4. razredu se učenci vozijo na centralno šolo v Stični – v samostan; učenci 6., 7., 8. razreda so obiskovali šolo na Krki.

Ženska ročna dela za pouk na ženskih učiteljskih, 1897

Slomšek, Žlate resnice

Bučela in ovca

Pletenje
slamnatih list
za vojake.

v aprilu 8 H 05h - v juniju 3 H 40h.

Od c. kr. okr. glavarstva je prišel poziv,
naj pletemo s šolske mladine slamnate liste za
vojake. Napletli so 161 kg slamnatih list, za
katere so sami plamo primerli.

Prispevki
za razne
dobro namene

Nabrata je šolska mladina za razne
dobro namene 468 H 42h. Ševeda šolska mladina
prez dobrih ne ljudstva ne bi mogla nabrati te vrste.
Ljudstvo je res radodarno in mmižno, zato mu
na tem mestu ora čast.

Nabiranje
kovin

Tudi kovin se je mnogo odpralo. Pri tem
gre posebno zahvale g. Filipi Bealon, ki je sama
hobila od kine do kine od uari do uari. Jato je dobi-
la pohvalni dekret.

Varnostne
opredelbe v slučaju
ju napada po
raznih letal.

Po napadu sovražnih letalov na Špi-
ševce v slučaju. Škano se je bilo bati, da bi napadli z bombami
ju napada po hudi druge kraje. Poslali so c. kr. okr. šolski pošti
navarilo, kako se je ravnanj s tem slučajem.

Kdor prvi zaglasi ropot sovražnih avplanov, mora
hitro obvestiti se druge razrede. Otroke je spraviti
v pritličje ali če mogoče v klet. Vredno in brez
rozkurjenja je zapustiti šolske prostore. Učiteljsko
zadnje.

Školsko po-
uka radi
pomladanskih
del.

Ker so začeli šolanci zaradi pomladanskih
del močno izostajati, je odredil c. kr. okr. šol
pomladanskih svet, da se, kadar je potrebno, posteljno
del.

Zaporedna številka tedna: 26.		Šolski dnevi: 14.1. — 21.1.		1924.	
Veronauk		Datum	Dne 14/1/1924, od 1 do 2 ure.	Dne 14/1/1924, od 2 do 11 ure.	
		Sred	Sred		
Učni jezik	Čitanje in memoriranje	Kdo uporablja topla mer.		Pivč v mestu.	
	Slovnica in pravopis	—		—	
	a) Ustni b) Pismeni pisalni izraz Šolske naloge	—		—	
Pisanje		h h h h		b b riba	
Srbohrvaščina		kruu koro.		H, H, A, A,	
Stvarni pouk	Nazorni nauk in domoznanstvo	—		—	
	Zemljepis	Naša država. M. p. prebivalci.		Turški napadi na slovenske dež.	
	Zgodovina	—		—	
	Prirodopis	Kragulj.		Raztezanje te. les po toploti.	
	Prirodoslovje	—		—	
Računstvo s šolskimi nalogami		2. šolska naloga; pism. m. j. ul. očit.		Pism. odštevanje.	
Merstvo in oblikoslovje		—		—	
Risanje		Popravljane risb.		Sanke.	
Petje		Narodno in nabožno p.		—	
Telovadba		—		—	
Kmetijski pouk		—		—	
Ročna dela	deška	—		—	
	dekliska	Pletenje nogavice.		—	

Šolsko leto 1923-1924: List iz učiteljskih priprav

FEDERATIVNA LJUDSKA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
LJUDSKA REPUBLIKA SLOVENIJA

Šola *Niška gimnazija iz Štiti*

Št.: *8*

Tiskovna oznaka po
D. R. št. 7. 1. 2.

SPRIČEVALO

o nižjem tečajnem izpitu

Rošelj Ivan

sin - leči, *Janez* rojen *1. avg.* 1935
v kraju *Štiti* okraj *Grasovlje*
LR *Slovenija* je dovršil v šolskem letu 1949/50
trejni razred *niži* gimnazije v *Štiti*
in opravil *je* krat

nižji tečajni izpit

v času od *16. VI.* do *15. VI.* 1950

Po uspehu, pokazanem na nižjem tečajnem izpitu, in po tetnih ocenah iz III. razreda
izdaja izpitni odbor naslednje spričevalo:

Slovenski jezik	<i>zadostni 2</i>
Srbski ali hrvatski jezik	<i>dobro 3</i>
Ruski jezik	<i>zadostni 2</i>
Latinski jezik	
Narodna zgodovina in zemljepis (L.R.)	<i>dobro 3</i>

Spričevalo o nižjem tečajnem izpitu Ivana Rošlja, 15. junija 1950.

Priradopsis	prer. dober 4
Matematika	dober 3
Fizika	odlično 5
Kemija	dober 3
Risanje	dober 3
Fizkultura	prer. dober 4
<i>Zemljepis</i>	zadostno 2
Vedenje	odlično 5

Po navedenem uspehu je dijak _____ napravil _____ nižji tečajni izpit in si s tem pridobil _____ pravico do nadaljevanja študija v višjih razredih srednjih šol in na srednjih strokovnih šolah (tehnikumih).

Št. delovodnika

334

Škimo

dne

15. junija

19 *50*

Izpisni odbor:

Predsednik:

Edvard Šturm

Člani:

Štefan Horv. po št. j.
Gabrijel Alna, za ma.

Robert Rofacka, za vz.
Albin Rofacki

Ocene za napredek: odlično (5), prer. dobro (4), dobro (3), zadostno (2), nezadostno (1)
za vedenje: odlično (5), prer. dobro (4), dobro (3), zadovoljivo (2), nezadovoljivo (1).

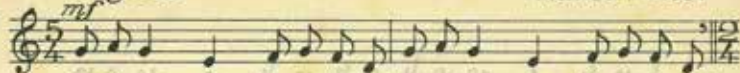
Marjetica

Radivoj Rehar

Karol Pahor

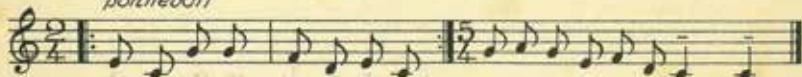
Šegavo

Otroški zbor

Oj Marje - ta, kje je te-ta? Kaj priu-le - če ko prite-če?

požitevati

1. Dva ce - ki - na, pe - te - li - na,
2. žo - go rde-čo, ja - bolj ure-čo,
3. dva ko - njčka, pol praši - čka,
4. mačko - fačko, be - lo račko, zlato ri - ba, zame ši - bo?

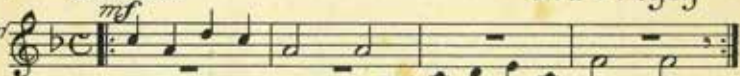
Juretu

Belokranjsko ljudsko besedilo

Ciril Pregelj

Živalno

Mladinski zbor

Di - no, di - no, da - no, re - po ne - o - pra - no,

za ko - si - lo krop, za ju - ži - no bob,

za ko - si - lo, za ko - si - lo, za ju - ži - no, za ju - ži - no,

za ve - čerjo kozji rep bo dobil naš ju - ne, ker pravuse pre -

ur - ne, kamor se o - br - ne, kamor se o - br - ne.

Šolsko leto 1967-1968: Dedek Mraz sprašuje

Leto 2013/2014: začetek gradnje nove šole; pouk poteka v Šolskem centru Josipa Jurčiča.

Leto 2015/2016: pričetek pouka v novi šoli, in sicer od 1. razreda do 9. razreda. Šolski okoliš ostane enak. Pridružijo se še učenci od 6. razreda dalje.

Zapisala in uredila Zlata Kastelic, prof.

Šolske kronike pripovedujejo

Pregled dogajanja v šoli v Zagradcu sem povzela po različnih kronikah. Delo sem razporedila po naslednjih smernicah:

- Izbrala sem leto 1914/1915; 1. svetovna vojna se je že začela.
- Nadaljevala sem s šolskim letom, 1931/1932, ko smo bili Slovenci živeli v okviru druge države, in sicer Kraljevine SHS.
- Pregledala sem tudi šolsko leto 1940/1941, ko se je začela 2. svetovna vojna.
- Čas po 2. svetovni vojni je zopet prinesel veliko sprememb. Predstavila sem šolsko leto 1968-1969 in 1986-1987.
- Za zaključek pa sem predstavila še čas po osamosvojitvi, po letu 1991.

Šolanje v desetletju pred 1. svetovno vojno

Šolsko leto: od 1910/1911

1. Začetek šolskega leta:

- vpisovanje se je »vršilo« 15. 9. 1910;
- naslednji dan začetek šolskega leta.

2. Učne moči (strokovni delavci):

- učitelj Anton Vode, učiteljica Marija Hirschman, Roza Petrič.

Med šolskim letom je prišlo do naslednjih sprememb:

- učitelj Anton Vode je bil »glasom dekreta od deželnega šolskega sveta št. 24, dne 16. 1. 1911 imenovan za nadučitelja na Rudniku pri Ljubljani. Odšel je od tukaj 25. februarja 1911.«
- namestnica je nastopila 15. marca 1911.

3. Proslave in prosti dnevi v šolskem letu, dejavnosti, šolske spovedi

Proslave in maše so bile namenjene:

- začetek šolskega leta obeležen s šolsko mašo;
- dan cesarjevega godu, 4. oktobra 1910;
- godovni dan pokojne cesarice Elizabete, 19. november 1910.

Prosti dnevi: cesarjev god, god pokojne cesarice Elizabete.

Dejavnosti: igre na prostem (namesto telovadbe).

Šolska spoved: 18. oktobra 1910, 14. januarja 1911, 6. aprila 1911.

4. Inšpekcijski nadzor šole: 26. aprila 1911, c. kr. okr. šolski nadzornik gospod Josip Turk.

5. Šolski obisk:

- slab – starši so se opravičevali zaradi obilice dela doma in pomanjkanja delavcev;

- mesec maj in april: otroci so zboleli »na vratni bolezní –mumsu«.

6. Zaključek šolskega leta: 13. julija s sveto mašo ob 6.00 zjutraj.

7. 15. julija običajna učiteljska konferenca v Rudolfovem.

8. Število učenk/učencev ob koncu šolskega leta

Vsakdanja šola:	Nižja skupina	50 dečkov	32 deklic	Skupaj: 82
	Višja skupina	21 dečkov	33 deklic	Skupaj: 54
Ponavljalna šola:	/	31 dečkov	18 deklic	Skupaj: 49
		102 dečka	83 deklic	Skupaj: 185

Šoloobvezni otroci – varuhi domov in delavci na kmetijah

Šolsko leto 1914/1915

1. svetovna vojna. V polnem zamahu. Šolsko leto se je začelo šele 4. novembra kot običajno – »s sveto mašo«.

Kako je prišlo do vojne? V kroniki so kratki povzetki:

- dne 28. junija 1914 je bil v Sarajevu umorjen prestolonaslednik Ferdinand in njegova soproga Zofija;
- 26. julija 1914 je bila razglašena mobilizacija in 27. julija so odšli v vojakе vsi za vojsko sposobni moške in fantje.

Vojna ni prizanesla niti Zagradcu niti okoličnim in njenim prebivalcem. Mobiliziran je bil tudi »nadučitelj Henrik Lobe, zato je njegovo delo prevzela učiteljica Julija Berlan«.

Šoloobvezni otroci so nenadoma sprejeli še eno vlogo: postali so »varuhi domov in skoraj edini delavci na kmetijah«.

Ponavljalna šola se je zaključila že 1. 4. 1915, 1. razred je obiskoval pouk v petek in v soboto, 2. razred pa le v nedeljo. Obisk je bil nereden.

Šolsko leto so zaključili 28. junija 1915, šolskih nadzornikov pa v šolo to šolsko leto tudi ni bilo. Nekateri so bili mobilizirani.

Otroci so v šoli po svoje prispevali za očete, brate in druge vojakе na fronti: za njih so pletli zimske obleke. To so bila tudi edina ročna dela v šoli.

Število otrok v šoli:

Nižja skupina	Višja skupina	Ponavljalna šola
42 dečkov	36 dečkov	20 dečkov
37 deklic	36 deklic	16 deklic
Skupaj: 79	Skupaj: 72	Skupaj: 36

Šolo v Zagradcu je leta 1914/1915 obiskovalo 187 učenč in učencev.

Šolanje v Kraljevini Srbov Hrvatov in Slovencev

Šolsko leto: 1931/1932

1. Začetek šolskega leta: 1. september 1931.

2. Učne moči (strokovni delavci): Franc Sivec, Danica Jerše, Josipina Repé.

Med šolskim letom je prišlo do naslednjih sprememb:

- Z odlokom Ministrstva prosvete O. N. Br. 2293 od 13. januarja 1932 je bila premeščena Repé Josipina na lastno prošnjo v Kastel Lukšiči srez Split v Primorski banovini.
- 230 otrok sta v ostalih petih mesecih poučevali le dve učne moči. »Pomoči, kljub ponovnim prošnjam, niso poslali nobene.«

3. Šolska politika

- Šolsko upraviteljstvo si je prizadevalo, da bi šolo razširili v štirirazrednico.
- Krajevni šolski odbor je zavrnil predlog; bojijo se stroškov in prevelikih občinskih doklad.
- Na zidavo novega šolskega poslopja še niso mogli misliti: kraljevska banska uprava je predlagani znesek 10.000 din za stavbeni fond črtala.

4. Zdravstveno stanje otrok

- Ocenjeno dobro.
- Umrl otrok s Kitnega Vrha zaradi zastrupitve z alkoholom. »Špiritov čaj v mnogih družinah nadomešča otrokom tečno hrano.«
- Širjenje treznostne ideje: »Med Mlade junake je vstopilo 50 dečkov in 58 deklic, ki so svojo obljubo prav dobro držali.«
- Skoraj po vseh okoliških občinah je razsajala škrlatinka, zahtevala je veliko življenj. Higijenski zavod v Ljubljani je odredil cepljenje otrok proti škrlatinki. »Cepljenja se je udeležilo vsled neumnih predsodkov staršev le 40% otrok.«

5. Proslave in prosti dnevi v šolskem letu, dejavnosti

»V tem šolskem letu so se vršile sledeče šolske slavnosti:

- 6. sept. Proslava rojstnega dne Nj. V. Prestolonaslednika.

- 31. okt. Proslava stoletnice Franc Levstikovega rojstva.
- 11. nov. Proslava trinajstletnice miru med narodi.
- 24. nov. Petindvajsetletnica smrti Simona Gregorčiča.
- 1. dec. Dan ujedinjenja.
- 17. dec. Proslava roj. dne Nj. V. Kralja Aleksandra.
- 9. jan. Proslava roj. dne Nj. V. Kraljice.
- 27. jan. Sv. Sava, zaščitnik šolske mladine.
- 4. feb. Strosmajerjeva proslava.
- 30. apr. Proslava mučnikov Zrinjskega in Frankopana.
- 7. maja Materinski dan.
- 21. jun. Sv. Alojzij, zaščitnik šolske mladine.
- 28. jun. Vidov dan.«

Dejavnosti:

- Osem otrok si je nabavilo knjižice poštne hranilnice; njihovi skupni prihranki so ob koncu šolskega leta znašali 155 din.
- V pomoč od suše prizadetim krajem so šolski otroci zbrali 30 din. Poslali so jih Podmladku Rdečega križa v Ljubljani.
- Za »naše najbednejše, zatirane brate v Primorju in Korotanu smo zbrali 21 din, ki smo jih poslali Jugoslovenski matici v Ljubljani.«
- Mladinski listi (naročniki): Naš rod in Mladinska Matica (6), Jugoslovenče (4), Mladi junak (2), Naša radost (1), Zvonček (1).

6. Šolska zgradba: ostaja stara, vsa prizadevanja za začetek gradnje novega šolskega poslopja, so bila izničena.

7. Šolski nadzor: Šolo je nadziral sreski šolski nadzornik Franc Zagorc v dnevih od 26. nov. do 24. maja. Z uspehi je bil zadovoljen.

8. Zaključek šolskega leta: 28. junija, na Vidov dan z mašo, s slavnostnim nagovorom, petjem in z deklamacijami.

9. Število učenk/učencev ob koncu šolskega leta

Razred	Odelek	Dečki	Deklice	Skupaj
I. razred	1. oddelek	34	16	50
	2. oddelek	31	19	50
II.	2. razred	31	14	45
III.	3. razred	28	27	55
Ponavljalna šola		9	16	25
Skupaj		133	92	225

Šolanje v Ljubljanski pokrajini

Šolsko leto 1940/1941

1. Učne moči (strokovni delavci)

Število učencev je v četrto stoletja poskočilo na 300. Tudi število učni moči je naraslo na pet. V začetku šolskega leta so v Zagradcu poučevali: Marija Samec (1. razred), Bogomira Škedl (2. razred), Vera Ficko (3. razred), Marija Šolar (4. razred), Franc Povše (5. razred).

Šolska upraviteljica je bila Vera Ficko, šolo pa je nadzoroval Franc Žukovec. 17. junija 1941 je na šoli opravil »vizitacijo« škofof dr. Gregorij Rožman.

Med šolskim letom je prišlo do naslednjih sprememb:

- z odlokom banske uprave z dne 24. 10. 1940 (12062/2) je bil v Zagradcu odobren 6. oddelek, vendar za izvedbo ni bilo dovolj učiteljev. Tako je ostalo »po starem«;
- 5. novembra 1940 je bil razrešen učitelj Franjo (Franc) Povše – premeščen v kraj Čepnje pri Starem trgu ob Kolpi, okraj Črnomelj;
- 5. 1. 1940 je bila »razrešena službovalna« na šoli v Zagradcu učiteljica Bogomira Škedl in premeščena v Bele Vode, okraj Slovenj Gradec;
- 1. 12. 1940 je bil iz Dobropolja »na tukajšnje šole« premeščen učitelj Stanislav Šuler, 20. 5. 1941, pa na lastno željo v Log pri Ljubljani;

- 28. 2. 1941, 20. maja, je v Zagradcu začel učiti Jože Drinovec (prišel iz Borovnice) – pripravnik; istočasno je začela učiti tudi Irena Robič iz Ljubljane – prav tako pripravnica;
- 31. 8. 1941 je bil v Zagradec na lastno željo premeščen učitelj pripravnik Vladislav Birska. Prej je služboval na Mavrle- nu, okraj Črnomelj.

2. Proslave in prosti dnevi v šolskem letu, dejavnosti

Proslave so bile namenjene:

- rojstnemu dnevu Njegovega Veličanstva Kralju Petru II. (6. septembra);
- sledila je Slomškova proslava (24. septembra);
- praznik Ujedinjenja (ustanovitev SHS – 1. decembra);
- vsaka proslava se je pričela z mašo, tudi začetek in zaključek šolskega leta.

Prosti dnevi:

- od 3. do 9. oktobra 1940: prosto zaradi trgatve;
- od 23. decembra 1940 do 12. januarja 1941: božične počitnice;
- od 3. do 8. aprila: prekinitev pouka po odredbi ministrstva;
- od 9. do 23. aprila: velikonočni »šolski odmor«.

Dejavnosti - poleg izvajanja pouka:

- 1. september 1940: vpis novincev;
- 2. september 1940: »služba božja«;

- 20. novembra 1940: verske vaje;
- 24. marec 1941: velikonočne verske vaje;
- 25. aprila 1940: Markova procesija;
- 1. maja 1941: procesija pred vnebohodom;
- 17. junija 1941: birma v Zagradcu;
- 30. junij: zaključek šolskega leta z mašo, s podelitvijo spričeval in z razlago šolske upraviteljice, Vere Ficko, o pomenu ustanovitve Ljubljanske pokrajine;
- 5. julij 1941: Zagradec je obiskala »sanitetna avtokolona«. Pregledali so 200 otrok in ugotovili, da je njihovo zdravstveno stanje zadovoljivo.

3. Šolska zgradba

Šolsko poslopje so prenovili v letu 1940: beljenje zunanjih površin šole (fasade), prenova stropa med »gornjo in spodnjo šolsko sobo in tal v gornji šolski sobi«.

Vsa potrebna dela so se »temeljito izvršila; tako bo odslej šolsko poslopje zopet nekaj časa služilo svojemu namenu«, je zapisala v kroniko šolska upraviteljica, Vera Ficko.

4. Dogodki doma in v svetu

- 6. aprila 1941 se je začela vojna med Nemčijo in »bivšo Jugoslavijo«.
- Na veliki petek, 4. aprila 1941, so italijanske čete zasedle Ljubljano in del slovenskega ozemlja.
- 3. maja 1941, je bila s kraljevim odlokom ustanovljena Ljubljanska pokrajina kot nova provinca Italijanskega kraljestva.
- Vodja Ljubljanske pokrajine: visoki komisar ekselencja Emilio Grazioli.
- Vodja okraja Novo mesto: komisar dr. Otto Griselli.

5. Število učenk/učencev ob koncu šolskega leta

Oddelek	Razred	Dečki	Deklice	Skupaj	Poučuje
I. oddelek	1. razred	38	34	72	Marija Samec
II.	2. razred	35	20	55	Irena Robič
III.	3. razred	32	19	51	Vera Ficko
IV.	4. razred	24	27	51	Marija Šolar
V.	Od 5. do 8. razreda	12	27	39	Jože Drinovec

6. Spričevala v Kraljevini Italiji – Ljubljanski pokrajini

Letna spričevala, ki so jih učenke in učenci dobili ob zaključku šolskega leta so bila napisana v italijanščini in slovenščini. Ivan Rošelj, v šolskem letu 1942/1943 učenec 2. razreda mešane ljudske šole v Zagradcu, Kraljevina Italija – Ljubljanska pokrajina, je bil ocenjen iz:

- verouka,
- slovenskega jezika,
- računstva z osnovami geometrije,
- risanja,
- lepopisa,
- petja,
- telovadbe,
- vedenja.

Scala di qualificazione

Pregled redov

per il progresso za napredek	ottimo odlično (5)	molto buono prav dobro (4)	buono dobro (3)	debole slabo (2)	molto debole prav slabo (1)
per la condotta za vedenje	ottima odlično (5)	molto buona prav dobro (4)	buona dobro (3)	cattiva neprimerno (2)	/

Letno spričevalo je bilo izdano 17. julija 1943. Njegova razredničarka je bila Vera Ficko, hkrati je bila tudi šolska upraviteljica.

REGNO D'ITALIA — PROVINCIA DI LUBIANA
KRALJEVINA ITALIJA — LJUBLJANSKA POKRAJINA

Scuola popolare *mešita* a *Zagradec*
mešana ljudska šola v Zagradcu

nr. *22.*
Smer.

**Certificato annuale
Letno spričevalo**

Rošelj Ivan di *Janeza*
sin - hči *Figurja*

nato(a) il *1 agosto* 1935 a *Figurja*
rojen(a) dne *1. avgusta* v kraju

distretto *Figurja* di religione *pravosl.*
občina *Figurja* veroconfessione *pravosl.*

frequentò la scuola popolare dal *1. settembre* 1942
je hudo(a) v ljudsko šolo od *1. septembra* 1942

la *seconda* sezione di questa scuola col seguente risultato: *1942/43*
v *drugji* oddelku takojšnje šole s temle uspehom:

Religione — Verouk *odlično — odlično*

Lingua slovena — Slovenski jezik *molto bene — prav dobro*

Lingua serbo-croata — Srbsko-kro. jezik

Lingua tedesca — Nemški jezik

Storia — Zgodovina

Geografia — Zemljepis

Letteratura non classica — di geometria — *molto bene — prav dobro*
stoklasna s geometrijo

Storia naturale — Parnavanje ptirode

Igiene — Higijena

Scienze politiche di economia — *molto bene — prav dobro*
Politična gospodarstva stanja in gospodarske

Lavori manuali — Ročna dela

Disegno — Risanje *molto bene — prav dobro*

Calligrafia — Lepopis *molto bene — prav dobro*

Canto — Petja *buono — dobro*

Ginnastica — Telovadba *ottima — odlično*

Assenze: giustificate *2* ingiustificate
fornite: *2* opravilni neopravilni

Zagradec il *17 luglio* anno *1942-XIV*
mesto *Figurja* leta

Figurja capoturma — razrednik

Figurja capoturma — šolski upravitelj

Scala di qualificazione
Dregrad redov
per il progresso: ottimo (5), molto buono (4), buono (3), debile (2), molto debole (1);
se approvato: ottimo (5), molto buono (4), buono (3), cattivo (2).
se respinto: ottimo (5), molto buono (4), buono (3), cattivo (2).

(Obr. A 44)

Esse ufficio esecutive provinciale a Lubiana — Pokrajinska šolska založba v Ljubljani — T 95/IV-41.

Spričevalo Ivana Rošlja, učenca 2. razreda mešane ljudske šole v Zagradcu v šolskem letu 1942/1943.
(Obr. A 44 Casa editrice provinciale a Lubiana — Pokrajinska šolska založba v Ljubljani — T 95/IV-41).
Spričevalo hrani Ivan Rošelj, Zagradec.

Šolanje po italijanski kapitulaciji

Zagraška šola je opisana tudi v času 2. svetovne vojne, in sicer v letih od 1943 do 1945. Šolske kronike nismo našli, zato smo delovanje šole povzeli iz Dnevnika, ki je izšel v četrtek, 5. septembra 1968. Avtor zapisa je bil novinar Lojze Jakopič.

»Tako po italijanski okupaciji je okrožje Stična organiziralo šolstvo na celotnem področju, tudi v Zagradcu. Vsi učitelji so dobili na šolah dekrete. Šola je delala do konca oktobra, ko je prišla ofenziva. Takrat je bil pouk za tri tedne prekinjen. Po ofenzivi, sredi novembra 1943. leta, je šola ponovno začela s poukom, vse do julija 1944.

Pogoji partizanske šole v Zagradcu so bili težki. Učitelji so bili brez plač in odvisni le od ljudi. Nekaj časa so sicer dobivali od izvršnega odbora OF po 900 lir v bonih, a niso imeli kaj kupiti. Učenci so bili brez šolskih potrebščin, brez knjig, brez obutve in obleke.

Januarja 1944. leta je bilo v Stični veliko učiteljsko zborovanje, na katerega so prišli učitelji iz Zagradca na saneh. Po zborovanju so se udeležili partizanskega kosila, nato so se vrnili na svoje šole.

Zagraški učenci in učitelji so se 4. marca 1944. leta, ob stoletnici smrti Josipa Jurčiča, udeležili odkritja spominske plošče na Muljavi.

Omenimo še to, da je bil Zagradec med vojno večkrat bombardiran, tudi spomladi leta 1944 ...«

Šolanje po 2. svetovni vojni

Šolsko leto: 1968/1969

1. Začetek šolskega leta oz. pouka: četrtek, 5. septembra 1968; pouk je potekal v eni izmeni.

2. Učne moči (strokovni delavci): Štefka Grilj, Zofija Rogelj, Milena Koščak, Marjan Rupnik. Tov. Štefka Grilj je prišla poučevati za obdobje dveh let, ker je tov. Valerija Zaletelj vpisana na PA kot redna slušateljica.

3. Roditeljski sestanki

- prvi sestanek je bil pred pričetkom šolskega leta z namenom, da so bili starši obveščeni o zahtevah »novega poslo-pja« od učencev;
- drugi roditeljski sestanek je bil izveden v 2. polletju, in sicer o uspehih učencev;
- uvedene govorilne ure, vsak prvi četrtek v mesecu, tudi po potrebi.

4. Slavnosti na šoli, prosti dnevi, dejavnosti

Vse slavnosti so potekale po delovnem programu:

- 5. 10. 1968: srečanje z borcem NOB, s Stanetom Babnikom.

- 29. 10. 1968: učenci so skupno z mladinci izvedli v Prosvetnem domu program na predvečer občinskega praznika.
 - 1. 1. 1968: komemoracija pred spominško ploščo pred šolo (pionirji so držali častno stražo ves teden) in na pokopališču.
 - Dan republike: slovesen sprejem cicibanov v pionirsko organizacijo; sledila je pogostitev.
 - Prihod dedka Mraza: skupina pionirjev je preoblečena v priložnostne kostume najprej obiskala šolo v Ambrusu, nato še v Zagradcu, kjer so obdarili šolske in izvenšolske otroke.
 - 1. maj 1969: samostojni program zagraških pionirjev v dvorani.
 - 14. maj 1969: iz Zagradca poslana Kurirčkova torba proti »javki« na Muljavo. Pred tem so ambruški pionirji prinesli lokalno štafeto z grobišča v Ambrusu. V šoli pogostitev 160 učencev s partizanskim golažem.
 - 25. maj 1969, dan mladosti: dan pred tem dogodkom so obiskali grobišča padlih borcev v okolici in spomenik prvih talcev v Marinči vasi.
 - 16. julij 1969, krajevni praznik: pionirji so z recitalom sodelovali na slavnostni akademiji v Prosvetnem domu.
 - 18. februar 1969: maškarada.
 - 11. februar: vpis privarčevanega denarja na hranilne knjižice – vsi učenci so varčevali na pobudo Mestne hranilnice Ljubljanske. Ta dan so si ogledali tudi več filmov.
 - 8. april 1969: podmladkarji RK zagraške šole so aktivno sodelovali pri izvedbi krvodajalske akcije.
 - 10. junij: v okviru centralne šole organiziran plavalni tečaj za vse 4. razrede v Dolenjskih Toplicah; v času počitnic so še trikrat plavali v toplicah (v organizaciji učitelja M. Rupnika).
 - 12. junij: izlet Po partizanskih poteh Roga (ogled Baze 20, nadaljevanje poti v Semič, Črnomelj, Metliko, povratek preko Gorjancev).
 - 5. Šolska zgradba: nova, vendar potrebna številnih popravil.
 - 6. Zdravstveni pregledi:
 - začetek oktobra: besežiranje učencev;
 - vse leto temeljito zdravljenje zob.
 - 7. Pregled šole: šolo je obiskoval ravnatelj šole, 4. aprila pa šolski inšpektor Marjan Bintner.
 - 8. Zaključek šolskega leta: 20. junija 1969; podelitev spričeval: 26. junija 1968.
- Prosti dnevi: po šolskem koledarju. 2. november je bil ravnateljev dan.

Ostale dejavnosti:

- 8. oktober 1968: športni dan, obisk izviru reke Krke.

9. Število učenk/učencev ob koncu šolskega leta

Razred	Oddelek	Učenci	Učenke	Skupaj	Poučuje
I.	1.	11	8	19	Štefka Grilj
II.	2.	13	12	25	Zofija Rogelj
III.	3.	13	9	22	Milena Koščak
IV.	4.	11	11	22	Marjan Rupnik
Skupaj:	4	48	40	88	

V preglednici smo našli tudi število ponavljalcev, in sicer v 1. razredu sta bila dva, v 2. razredu štiri, v 3. razredu 3, v 4. razredu eden. Učno obveznost je izpolnil en učenec.

Šolsko leto 1968/1969: Nova šola v Zagradcu

Šolsko leto 1969/1970: 4. razred in učitelj Marjan Rupnik na izletu v Žužemberku

Šolsko leto 1969/1970: Predsednik krajevne skupnosti Zagradec Janko Rošelj pozdravlja pohod Kurirkove pošče

Šolsko leto 1970/1971: Učenke in učenci iz Zagradca in s Korinja na izletu po Gorenjski

Šolsko leto 1973/1974: Zagraški učenke in učenci na zaključnem izletu; spomenik kmečkim uporom

Šolsko leto 1973/1974: Srečanje s prapranečakinjo Franceta Prešerna Ljudmilo Pirc iz Žužemberka

Šolsko leto 1973/1974: Kurirji pred odhodom na pot s Kurirčkovo torbo sprejemajo zadnja navodila

Šolsko leto: 1986/1987

1. Začetek šolskega leta: ponedeljek, 1. september 1986.

2. Število oddelkov na šoli: preide iz 3-oddelčne šole v 4-oddelčno.

3. Število učenk in učencev, poučujejo:

Oddelek	Razred	Učenci	Učenke	Skupaj	Ponavljalci	Poučujejo
I.	1.	6	9	15	2	Milena Koščak
II.	2.	12	8	20	-	Valerija Zaletelj
III.	3.	7	9	16	-	Slavka Trnovšek
IV.	4.	5	8	13	-	Ciril Mišmaš
I – IV.	1. – 4.	30	34	64	2	

Šolsko leto 1986/1987: Zaposleni na zagraški šoli: Slavka Trnovšek, Ciril Mišmaš, Valerija Zaletelj, Milena Koščak, Pepca Rupnik

4. Organizacije in društva na šoli:

- PO Matija Gubec, mentor Ciril Mišmaš.
- Mladi člani RK, mentorica Milena Koščak.
- Mladi gasilci, mentor Ciril Mišmaš in zunanji mentorji: Marjan Rupnik, Slavko Blatnik, Milan Germ.

5. Krožki (vsak učenec oz. učenka je bil/a vključen/a v vsaj en krožek):

- Literarni krožek, mentorica Milena Koščak.
- Pravljični krožek, mentorica Milena Koščak.
- Krožek ročnega dela, mentorica Valerija Zaletelj.
- Pevski zbor, mentorica Slavka Trnovšek.
- Prometno-kolesarski krožek, mentor Ciril Mišmaš.

6. Tekmovanja:

- za Jurčičevo bralno značko,
- za matematično priznanje,
- za športno značko.

7. Nekaj zanimivosti:

- Učenke/učenci so učbenike dobili v šoli, plačali so obrabnino 300 din.
- Šolsko malico so vozili iz kuhinje ŠC, stala je 134 din. Regresiranih je bilo zelo malo obrokov.
- 4. razred je šel v šolo v naravi na Debeli rtič, mentor Ciril Mišmaš; 3. razred v Premanturo pri Puli, spremljala jih je učiteljica Slavka Trnovšek.
- Proslavili so dan pionirjev, sprejeli 13 cicibanov v PO, sodelovali na jugoslovanskih pionirskih igrah, dobili bronasti kipec Kurirček za aktivno delovanje na vseh področjih in JPI.

- Zbirali so star papir, steklenice, denar za otroke Afrike.
- Z uprizoritvijo Šola tetke Zime in Didel, didel daja, dedek Mraz prihaja so gostovali v podjetju Varnost v Ljubljani; nagrajeni so bili z izletom na Golico.
- Skrbeli so za ostarele v kraju.
- Otroci so od 5. 7. do 1. 8. 1987 hodili v brigadirski vrtec. Obiskovalo ga je 28 otrok. Za njih so skrbele štiri vzgojiteljice VVZ Stojan Šuligoj iz Grosuplje, ki so bile v brigadi »Dr. Pavel Lunaček – Igor« v Suhi krajini.
- Na šoli so potekali tudi:
 - o kulturni dnevi (srečanje s Cicibanovim urednikom Božom Kosom in tajnico Mojco. Na zagraški šoli so žrebali nagrajence igre Poišči razlike, ki jo je razpisal Poletni Ciciban. Za slovo je Božo Kos narisal Piko Nogavičko. Ogledali so si opereto Kresniček v Šentvidu, praznovanje slovenskega kulturnega praznika ...);
 - o naravoslovni dnevi (Okolje – gozd, Od zrna do kruha, Energija ...);
 - o športni dnevi (sankanje, smučanje, pohodi ...)
 - o delovne akcije (urejanje šolske okolice, partizanskih grobišč ...)
 - o spominski dnevi (dan spomina na mrtve, počastitev spomina na tov. Tita ...)
 - o pohodi (srečanje zagraških, ambruških in korinjskih učenek in učencev na Korinju z borci pred spomenikom padlim slovenskim in italijanskim partizanom brigade Garibaldi ...).
- Sodelovanje staršev, učencev, učiteljev je potekalo na roditeljskih sestankih,

govorilnih urah, na krajevnih proslavah, novoletnem praznovanju ...

- Izobraževali so se tudi učitelji (na razrednih aktivih, seminarju za likovno vzgojo ...)
- Izdali so 17. številko glasila Zagradčan.

O čem so pisali v 17. številki Zagradčana?

Učenke in učenci so pisali o 8. februarju, srečanju z Božom Kosom, gasilskih tekmovanjih, prihodu dedka Mraza, domovini, domačem kraju, pogovorih z dedki in babicami, polhanju, domačih živalih, kmečkih opravilih.

Izbrali smo štiri prispevke, ki ju v celoti objavljamo.

Moja domovina

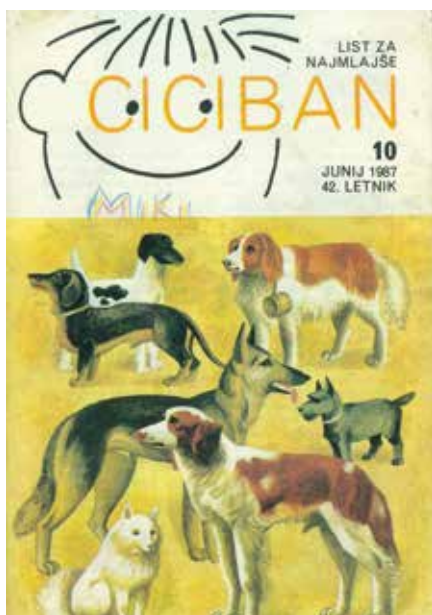
Moja domovina je Slovenija. Je zelo lepa, saj ima mnogo naravnih lepot, lepih mest, gradov ... Pri nas je vedno veliko turistov, ki občudujejo naša polja, gozdove, jezera, reke, morje, gore in druge lepote naše domovine. Najlepše pri nas pa je to, da živimo v miru. Marsikje po svetu se narodi še vedno borijo za mir in svobodo. Košček naše domovine je tudi moja rojstna vas Zagradec. Mimo nas teče največja dolenska reka Krka, ki slovi po prekrasnih slapovih inokusnih postrveh.

V naši vasi imamo šolo, zdravstveni dom, trgovino, pošto, gasilski dom ...

Naša domovina je meni najlepša in škoda bi bilo, če bi se spremenila. (Katja Šuštar, 5. razred)

Šolsko leto 1986-1987: Pionirji in cicibani zagraške šole

Ciciban, list za najmlajše, 1987

Sprejem cicibanov med pionirje v šoli v Zagradcu; učiteljica Valerija Zaletelj

Moja domovina je Jugoslavija. Je lepa in bogata. Naše največje bogastvo je mir in svoboda. Marsikje na svetu naši vrstniki nimajo tako srečnega otroštva kot mi. Ponekod še divjajo vojne in otroci umirajo od lakote. Želim in upam, da bo naša domovina vedno svobodna. (Marko Glavič, 4. razred)

Dedek Mraz

V deželo je prišla starka Zima. Zapadel je prvi sneg. Bliža se novo leto. Ob tem času nas obišče dedek Mraz. Otroci ga težko pričakujemo. Pripelje se na saneh z gore. Prosimo ga

za darila: zvezke, svinčnike in slaščice.

Naša šola stoji ob cesti, zato nas gotovo ne bo pozabil. (Janko Košak, 1. razred)

Naši prašički

Mi imamo enega prašička, babica pa dva. Krmimo jih s kolerabo, peso, krompirjem, korenjem in koruzo.

Naši prašički so že zelo debeli in nočejo vsega pojesti. Pozimi bomo imeli koline. Iz prašičkov bomo naredili dosti klobas. (Irena Orel, 2. razred)

Šolsko leto 1989/1990: Proslava na Korinju, kjer je sodelovalo 13 učenek in učencev z učiteljico Valerijo Zaletelj in učiteljem Cirilom Mišmašem

Šolsko leto: 1993-1994

1. Začetek šolskega leta: 1. september 1993;
17 prvošolčkov so sprejeli slovesno – z da-

rilci in s programom, ki so ga izvedli starejši otroci. V šolo so jih pospremili starši.

2. Število vpisanih učenk in učencev, učitelji:

Oddelek	Razred	Učenci	Učenke	Skupaj	Ponavljalci	Poučujejo
a	1.	5	12	17	-	Milena Koščak
b	2.	8	9	17	-	Valerija Zaletelj
c	3.	5	3	8	-	Ciril Mišmaš
c	4.	7	5	12	-	Ciril Mišmaš
Skupaj:	1. – 4.	25	29	54	-	

Pouk je bil enoizmenski, in sicer od 8.00 do 12.30.

Iz oddaljenih krajev, s Korinja, iz Valične vasi in Kuželjevca, je otroke v šolo pripeljal avtobus; za njih je bilo organizirano varstvo.

3. Organizacije: Skupnost učencev šole, Mladi člani RK, Mladi gasilci.

4. Interesne dejavnosti: knjižničarstvo in literarni krožek, ročno delo, prometni krožek, plesni tečaj, plavalni tečaj.

5. Tekmovanja: Bralni, športni in prometni znački se je pridružila Vesela šola.

6. Nekaj zanimivosti:

- šolo je pričel obiskovati šolski psiholog Marjan Gorišek;

- na prireditvi Korajža velja sta sodelovala dva učenca, harmonikar Robi Kohek in pevec Janko Rošelj;
- udeležili so se občinskega tekmovanja v krosu in dosegli 1. mesto;
- praznovali so 150-letnico rojstva Josipa Jurčiča; ogledali so si film Deseti brat v igralski zasedbi domačinov z Muljave in okoliških krajev;
- akcija Zaščitimo čebele in okolje je potekala na pobudo čebelarjev;
- delovna akcija je bila posebna: Pospravimo omare, predale, mizice;
- zaključna ekskurzija: Volčji Potok – Kamniška Bistrica – Brnik – ZOO v Ljubljani.

Šolsko leto 1993-1994: Učenci in zaposleni na šoli (z leve proti desni, stojijo zadaj): Valerija Zaletelj, Štefka Blatnik, Ciril Mišmaš, Milena Koščak

Šolsko leto 1993-1994: Akcija »Zaščitimo okolje in čebele«

Šolsko leto 1994-1995: Učenci in delavci šole pred šolo v Zagradcu

Šolsko leto 1994-1995: Na izletu na Vršiču, učenec zagraške šole Klemen Maver

Šolsko leto 1998-1999: Šola v Zagradcu praznuje 30 let; zaključek projekta »Stoji učilna zidana«

Projekt Stoji učilna zidana je na OŠ Stična potekal od 1993. Raziskali smo pouk v preteklosti na matični šoli in na vseh podružnicah. Ob zaključku smo izdali knjižice, kjer smo predstavili rezultate raziskave,

pripravili smo bogate razstave in projekte zaokrožili s proslavo. Zbrani podatki so gradivo, ki je uporabno pri nadaljnjem proučevanju zgodovine šolstva v našem šolskem okolišu.

Šolsko leto 1998-1999: Otroški pevski zbor je odprl slovesnost ob 30-letnici šole

Šolsko leto 1999-2000: Učenec Denis Zavodnik pred začetkom ekskurzije 4. razreda v Županovo jamo in rojstni kraj Primoža Trubarja

Šolsko leto 1999-2000: Proti Trubarjevi domačiji (v ospredju, z leve proti desni): Karmen Zaletelj, Petra Žnidaršič

Šolsko leto 2000-2001: Po prijateljski tekmi z Ambrusom

Šolsko leto 2000-2001: Piknik v naravi; pohod z Muljave, preko Šice do Kitnega Vrha

Šolsko leto 2007-2008: Prva generacija »devetletkarjev« zapušča zagraško šolo; učitelj Čiril Mišmaš

Zbrala, uredila in zapisala mag. Marjeta Logar

Kronika nove šolske zgradbe v Zagradcu, leto 1968

Šolsko leto 1967/1968 je bilo posebno leto

To šolsko leto se je pouk v Zagradcu začel s slovesnostjo – začeli so graditi novo šolo.

Iz arhivskih zapiskov takratnega ravnatelja Marjana Rupnika beremo, da so bili prostori v stari šolski stavbi skrajno neprimerni in dotrajani. Sanitarna inšpekcija je vedno znova ugotavljala nezdrave razmere, »da je voda iz blizu zgrajene kapnice neprimerna za uživanje.«

Na slavnostni seji krajevnega praznika, 16. julija 1967, je Ivan Ahlin, predsednik Občin-

ske skupščine Grosuplje »svečano zagotovil«, da se bo v bližnji prihodnosti začela graditi nova šola.

11. oktobra 1967 so na zemljišču, ki je bilo odkupljeno ali zamenjano, začeli s pripravi terena. 20. oktobra so pričeli kopati temelje nove šole. »Stavba je potem vidno rasla in je bila 27. aprila 1968 pod streho.«

Delavci so delali vso zimo; le za kratek čas so delo prekinili zaradi mraza in slabega vremena. 22. junija so odstranili fasadne odre. Začeli so urejati notranje prostore. Šolo so odprli 21. julija 1968. leta. Zgrajena v 189 delovnih dnevih. Poudariti moramo, da so pri gradnji pomagali tudi domačini, in sicer z lesom in udarniškim delom. Vse ostalo je opravila občina sama.

Leto 1938: Državna ljudska šola v Zagradcu pred obnovitvijo (Šolska kronika od leta 1905-1906 do 1940-1941)

Ob odprtju šole je napisala pesem Vida Brest. Napisala je tudi posvetilo:

»Zagradčanom ob otvoritvi nove šole, nekdanji skojevski sekretar podokrožja Žužemberk, Vida Brest, 17. julija 1968.«

»Vesela, glasna pesem je mladine,
ko domovino drago v njej slavi,
vendar je mnog, ko pomni dni drugačne
in mnogim se še zdaj srce zgrozi:
saj so bili ljudje, ki radi peli bi,
pa so kri jokali, črne kletve kleli ...
Izza rešetak so, ker so dom ljubili,
zaman za prostim soncem hrepeneli,
brez krivde krivim za mejo so s streli
za vselej sonce, zvezde, dan ugasnili ...

Pa so bili, ki so od nje jemali
v obilju – in so jo vendar izdali,
za umazani denar na križ pribili,
opljuvali so jo in poteptali.

Razbičane, raztrgane, izdane,
smo domovino takrat v srca vzeli
in pesem, z mitraljezi zaigrano,
smo ji, da spet bi vstala nam, zapeli.
Vso domovino smo s krvjo škropili,
Vsak košček nje s solzami smo umili,
S tal pobrali drage vezenine,
ljubezen naše, naše domovine.

Temo pregnali smo in sonce čisto
nam zasijalo s polno je močjo.
Na tleh blagoslovljenih pa je zrasel
nov dom, kjer novi nam ljudje zrasto.
Mladina nova, ki s seboj nosila
bo hrepenenja padlih,
rod naš zdrav,
za cilj bo vedel, ljubil domovino
in kar so padli dali, varoval.« (Vida Brest)

Pomen nove šole v Zagradcu za otroke iz 16 vasi ob Krki

O novi šoli so pisali tudi v Dnevniku. Novinarja Lojze Jakopič in fotograf Marjan Ciglič sta novo pridobitev za Suho krajino opisala v članku **Po 94 letih ...**, ki je bil objavljen v četrtek, 5. septembra 1968.

»Šola je majhna in skromna, toda moderna. Ima štiri učilnice, veliko avlo, sanitarne prostore, konferenčno sobo, nekaj kabinetov za učila in primerno šolsko kuhinjo, v kateri bodo pripravljali učencem tople malice. Te lovadnice šola nima, pač pa ima na pročelni strani precejšen prostor, kjer so si deloma že uredili potrebna šolska igrišča. Šola je stala z opremo vred okrog 100 milijonov S-din.«

Šola v Zagradcu je bila pravi mali čudež. Najprej zato, ker leto pred otvoritvijo ni obstajal niti načrt gradnje, drugič zaradi pomanjkanja sredstev za šolstvo v Občini Grosuplje. Kljub temu je takratni predsednik grosupeljske občine, tov. Ahlin, obljubil, da bo šola stala v letu dni. In besedo je držal!

Še najbolj veseli so bili učenci in učenke. Do takrat jih je okrog 100 vsako leto obiskovalo nižje razrede osemletke v dotrajani šolski zgradbi, ki je imela le dve učilnici. Pomagati so si morali s pomožnim razredom v gasilskem domu, s kombiniranim poukom, s poukom dopoldne in popoldne ...

Lojze Jakopič je zapisal: »Sedaj je vse novo. Novo in blesteče ... otroci bodo pridobili

v disciplini, obnašanju ... copati in boljša oprema bodo dodatni strošek za starše ... Šola v Zagradcu je bila enoizmenska, samo dopoldan, kar je velika prednost za učenje.«

Nova šolska zgradba po odprtju

Hitra gradnja je zahtevala svoj davek. Najprej pri električni napeljavi, potem pri vodni inštalaciji, šolska kuhinja je začela delovati šele v februarju 1969, poleg šolske zgradbe ni bilo posebnega prostora za spravilo drv ... Vodja šole, Marjan Rupnik, je vendarle dosegel, da so drvarnico zgradili, a je novi šolski zgradbi ustrezala samo »lepotno« in ni zadostovala dejanskim potrebam. Lutzove peči so bile namenjene ogrevanju veliko manjših prostorov, tako da so večkrat pouk začeli pri zelo nizkih temperaturah. Prostori so bili večkrat zakajeni, saj so bili dimniki – zamašeni. Tudi zamakalo je!

Uredili so okolico šole: »Prostor pred šolo smo spomladi preorali in zasejali s travo. Potrebno bo še nasaditi razna lepota drevesa, ki bodo dala šolski okolici prijaznejši videz ...«

Vseskozi pa je bilo moteče neskladje med bleščečo zunanostjo šolske zgradbe in številnimi pomanjkljivostmi, ki jih nikakor niso mogli pravočasno odpraviti. »Čakamo ugodnejšega vetra, da bo omehčal to zmrzal, ki vlada okoli tega, na videz tako lepega poslopja,« je zapisal Marjan Rupnik 31. avgusta 1971. leta.

... po letu 1971

V šolskem letu 1971/1972 so napeljali do šole vodovod in priključke, postavili kamnito ograjo in začeli z napeljavo centralne kurjave. Kam so »romale« pečī? Trajno žareče na sosednje šole, Lutzove v KS, v zasebni odkup in v drvarnico.

V šolo je »prišel« nov radio, kuhinjo so obogatili z nekaj posode, omar niso mogli kupiti.

Meje šolskih zunanjih površin? Veliko besed, a malo razrešenega – razmišljati so začeli o ograji.

Šolsko leto 1972/1973 je prineslo »živo mejo« okrog šolskega zemljišča in dogovor o postavitvi štiri metre visoke žičnate ograje!

Novoletno praznovanje v naslednjem šolskem letu, 1973/1974 je bilo nekaj posebnega za učenke in učence iz Zagradca: v dar

Nova šola v Zagradcu, fotografija iz šolskega leta 1972-1973

Učenci pred šolo v Zagradcu, šolsko leto 1972/1973 (Šolska kronika, 1967/1968 -1980/1981)

Jožeta Vidmarja, predsednika IS občine Ljubljana –Bežigrad, rojenega v Zagradcu.

Šolsko leto 1975/1976 je prineslo olajšanje: 3. marca 1976 so v šoli podpisali izjavo o mejah šolskega prostora – obe strani sta se strinjali s stanjem oz. z mejami, kot so bile vrisane v mapno kopijo – a geometra z Grosupljega kar ni bilo! To so uredili šele 15. septembra 1977.

Šolsko leto 1976-1977: Dedek Mraz s svojim spremstvom na poti v Dom kulture v Zagradcu, kjer ga že težko pričakujejo otroci

Dela v šoli so bila vseskozi omejena s pomanjkanjem finančnih sredstev, tako so opravljali le redna vzdrževalna dela.

3. januarja 1980 je pokroviteljstvo šole Zagradec prevzela ABC POMURKA DO Drogerija, ki je pozneje pomagala pri nabavi opreme.

Že v letu 1980/1981 je »Krajevni skupnosti Zagradec končno le uspelo pridobiti novo zemljišče za igrišče. Začeli so tudi že z delom, saj so poskrbeli za izravnavo prostora s strojem. Pri akciji

so dobili »dva grafoskopa, dva projektorja za projiciranje diapozitivov in filmov ter episkop«. Darilo je bilo vredno poldrugi milijon starih dinarjev. Kdo je bil dobrotnik? Edo Smolnikar, obrtnik, partizanski tovariš

so sodelovali tudi mladinci. Nadaljnja dela se bodo izvajala v novem šolskem letu. Pri tem pričakujemo finančno pomoč od OIS Grosuplje.«

... po letu 1981

To obdobje zaznamuje predvsem pridobitev šolskega igrišča. V šolski kroniki, PŠ Zagradec II: 1981/1982 – 1990/1991, str. 44, beremo:

»Julij 1985: v enem mesecu je bilo dograjeno igrišče pri šoli (asfaltna prevleka), ki je sicer last KS, upravljala in opremila pa ga bo šola. Tako je zagraška mladina dobila športni objekt za svoje igre in tekmovanja.« Igrišče je dobilo tudi ograjo, in sicer v juliju 1987.

Zanimive podatke o šolskem igrišču v Zagradcu nam je posredoval Simon Bregar,

prof. športne vzgoje na SŠ Josipa Jurčiča:

»Ko je bila leta 1968 v Zagradcu zgrajena nova šola, je bilo med tedanjo šolo in sedanje bencinsko črpalko ob cesti igrišče – bolj rečeno ravna površina, nasuta s peskom brez igral ali česa podobnega. Otroci in mladina iz kraja so nato to površino nekoliko »raztegnili« na bližnji travnik, da so lahko igrali nogomet.

Tega igrišča se spomnim tudi sam, ko sem konec sedemdesetih let tam kot deček – Krčan – igral tekmo med Krko in Zagradcem. Polovica igrišča je bila peščenega, polovica pa s travnato površino.

Igrišče v Zagradcu pred obnovo leta 1996

V drugi polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja so začeli graditi igrišče nad šolo, kjer je bilo vse do sedaj. Zravnali so brežino nad šolo in asfaltirali igrišče. Okrog igrišča so postavili nosilne stebre za zaščitno mrežo; mreže pa niso postavili takoj, tako da je žoga pogosto »bežala« daleč z igrišča.

Šele leta 1996 so asfaltirano površino z vseh strani obdali z betonskim temeljem, zgradili tribuno, postavili zaščitno mrežo in razsvetljavo. Igrišče je šele takrat postalo ustrezno in varno za igro. Nato smo leta 2011 nekoliko zakrpali ponekod slabo asfaltirano površino, utrdili nekatere nosilne stebre za zaščitno mrežo ter le-to (staro železno) zamenjali z novo plastificirano.«

Vsa leta so potekala nujna vzdrževalna dela, npr. beljenje, obnova tal, stopnišča ... Vmes je temeljito obnovo zahtevala streha šole ...

... po letu 1991

Obnovitvena dela, obnova stopnišča, nove ploščice v zgornjem nadstropju, avgust 1998; leto pozneje so prebarvali vsa vrata in podboje.

Šolsko leto 1998-1999: Podružnična šola v Zagradcu je stara 30 let (Šolska kronika, PŠ Zagradec III.1991/1992 – 2001/2002)

Šolsko leto 2008/2009: Podružnična šola v Zagradcu je stara 40 let (Šolska kronika, PŠ Zagradec IV. 2002/2003 – 2008/2009)

... po letu 2001

V tem letu so morali podpreti zgornji podest in stopnice. Šola v Zagradcu je praznovala 40 let.

... po letu 2012

24. aprila 2013 so začeli s postopki, ki so potrebni za rušenje šole. Meritve je izvajalo podjetje ARCH – LINEA, d. o. o. iz Novega mesta.

Kam z učenkami in z učenci? 16. maja 2013 so določili, da bo pouk v šolskem letu 2013/2014 potekal v SŠ Josipa Jurčiča v Ivančni Gorici.

4. junija 2013 so si starši in učitelji zagraških otrok ogledali prostore v SŠ JJ v Ivančni Gorici.

»Ključ bodo tokrat četrtošolci odnesli v SŠ JJ v Ivančno Gorico. Ne smejo ga izgubiti, morda bodo z njim odklenili novo zagraško šolo...«, je zapisala vodja PŠ Zagradec Slavka Nahtigal.

20. decembra 2013 je »stara« šolska lepota dokončno porušena; mnogim je ostala v najlepšem spominu in prav vsem je bilo neizmerno hudo, ko so jo porušili.

Šolsko leto 2012/2013: Predaja ključa, Podružnična šola v Zagradcu (Šolska kronika, PŠ Zagradec V. 2009/2010)

Šolsko leto 2012/2013: Podružnična šola v Zagradcu se poslavlja ... Stara je 45 let, prestara za varen in sodoben pouk (Šolska kronika, PŠ Zagradec V. 2009/2010)

Zadnji dan selitve s Podružnične šole v Zagradcu, 9. junij 1913, šolsko leto 2012/2013 (Šolska kronika, PŠ Zagradec V. 2009/2010 – , str. 91)

Šolsko leto 2013/2014: Rušenje šole v Zagradcu, 20. decembra 2013, (Šolska kronika, PŠ Zagradec V. 2009 –)

*Kronika nove šolske zgradbe v Zagradcu, od 1968. leta dalje:
zbrala, uredila in zapisala: Zlata Kastelic, prof. in Jure Logar.*

ZAVRTIMO SE S SPOMINI

Moji nepozabni spomini

Pravkar sem se vrnila z mojega vsakodnevnega sprehoda. Pot me dan za dnem vodi mimo stare stavbe, ki mi je bila v davnem letu 1966 moj drugi dom. To je bilo moje prvo delovno mesto učiteljice drugega razreda v Zagradcu. Stavba je bila stara, z dvema učilnicama, s temnim hodnikom in lesenimi stopnicami, ki sem jih vsak dan večkrat premerila. Razred sem imela v zgornjem nadstropju, od koder je bil prelep razgled na reko Krko, vas Grintovec in Kuželjevec. Prav tu sem začela in izpolnila se mi je največja želja; postati učiteljica. Čeprav je bila stavba stara, brez vode, z razmajanimi okni, lesenim podom in s škripajočimi stopnicami, mi je pomenila drugi dom. Takrat smo poučevali trije učitelji učence od prvega do osmega razreda. Pouk je potekal v dveh izmenah po več razredov skupaj, en razred pa je imel pouk tudi v gasilskem domu. Ker sem bila le gimnazijski maturant, sem obiskovala v Ljubljani Pedagoško akademijo kot izredni študent, da sem si pridobila potrebno izobrazbo.

Leta 1968 smo se preselili v novo šolo. To je bila takrat moderna stavba s tekočo vodo, s centralno kurjavo in z lepimi svetlimi prostori. Hitro so bili pozabljeni mrzli zimski dnevi, ki smo jih preživeli v stari šoli. Pouk je bil enoznamenski, poučevali pa smo štirje učitelji, ki smo se res lepo razumeli. Več let

sem poučevala četrty razred, proti kocu službovanja pa tretji razred.

Veliko generacij vedoželjnih učencev se je izmenjalo, vsaka generacija pa je s seboj vzela košček mojega srca, saj sem imela prav vsakega učenca srčno rada. Ko danes na cesti ali v trgovini srečam odraslega moža, ženo, ki vodi za roko svojega vnuka, mi stopi pred oči prav tak malček, ki je nekoč zrl vame, me vneto poslušal in srkal moje znanje.

Danes mojega drugega doma ni več. Na njegovem mestu raste velika, moderna šola, ki bo nekaj časa drugi dom številnim generacijam nove devetletke. Pred očmi mi je dan, ko je »moja« šola padla pod velikimi bagri v kup ruševin, ki so jih takoj odpeljali tovarnjaki. Stala sem na pokopališču in od tam opazovala to, zame »kruto« dejanje. Takrat je odšel iz mojega srca še poslednji košček lepih spominov na mlada službena leta. Sedaj vsak dan občudujem gradnjo nove šole, ki raste kot gobe po dežju. Kot krajanka bom ponosna na novo šolo, ne bo mi pa pomenila tega, kar sta mi pomenili moji šoli. Z njima je odšla moja mladost in tudi najlepše obdobje mojega življenja. Še danes vem, da sem opravljala najlepše delo, ki me je dan za dnem osrečevalo in izpolnjevalo.

Valerija Zaletelj

»Moja« šola

Moja poklicna šola se je pričela septembra 1960 v osnovni šoli Zagradec. Kot 19-letno dekle sem se znašla pred učenci 3. razreda. Bila sem polna pričakovanja in strahu, kako se bom znašla, saj nisem imela nobenih izkušenj za delo, ki me je čakalo. Bodrila me je velika ljubezen do otrok in upanje, da mi bodo starejši sodelavci pomagali in svetovali. In bilo je tako – delo je steklo.

Moje delovno mesto je bila stara, mogočna šola, ki je kraljevala nad kanjonom naše zelene lepote – reke Krke. Pogled skozi okno učilnice je spočil oči. Spodaj je šumela Krka, ki je bila obrasla z vrbovjem, v katerem so vsako pomlad gnezdile račke, ki so se pozibavale na vodi kot čolnički. V grmovju je pel svojo svatovsko pesem kos. Na nasprotni strani nas je pozdravljal Andrejev mlin in šumeč padec vode preko jeza. Nepozabno!

Šolsko leto 1965/1966, 1. razred z učiteljico Mileno Koščak – Leško, pred staro šolo

Učenke in učenci:

1. vrsta (od leve proti desni): Andrej Hočevar, Marko Grm (oba iz Tolčan), ?, Anica Amiž (Velike Reberce), Lojze Ferlin (Gabrovka), Marinka Struna (Male Reberce), Jože Lekan (Gabrovka), ?;

2. vrsta: Milena Blatnik, Nevenka Zajc (obe iz Velikega Globokega), Anica Pugelj (Dečja vas), ?, Stanko Lekan (Gabrovka), ?, Jože Črnivec (Kitni Vrh), Janez Meglen (Češnjice);

3. vrsta: Marinka Zajc, Majda Zavodnik (obe iz Marinče vasi), Jožica Struna (Male Reberce), ?, Jože Rogač (Veliko Globoko), Dragica Hočevar (Kuželjevec), Marko Lekan (Fužina).

Vrsto let nam je naša šola nudila zavetje. Učenci so bili prijetni, skromni in vedoželjni – lepo je bilo z njimi. Čas je tekel naprej – vsako leto nova skupina učencev – vsako leto večje potrebe.

Razvoj je tekel dalje; prihajali so novi časi in stara šola se je začela poslavljati. V bližini je zrasla nova šola – lepota sredi polja kot cvet v žitu. Vsa lepa in prisrčna nas je sprejela v jeseni 1968. Pričakovala nas je vsa sveža, prijetna, prisrčna. Učilnice z velikimi okni, skozi katera se nam je smejalo sonce. Bili smo srečni – učenci in delavci šole. Delo je potekalo lažje, bolj sproščeno – delali smo s srcem.

Tudi življenje v kraju se je spreminjalo na bolje – ljudje so imeli delo in zaslužek. Učenci so bili bolj oskrbovani in posledično bolj zdravi. Vse je napredovalo in tudi želja po celotni osnovni šoli v dolini reke Krke je bila vedno močnejša.

Tako se je moja prisrčna šola morala posloviti. Zadnje dni pred rušenjem sem jo še enkrat obkrožila in pogledala prav v vsak kotiček. Z bolečino v srcu sem se od nje poslovila.

Sedaj pa na njenem mestu raste mogočna zgradba nove šole, ki bo sprejela v svoj hram tudi moje uspehe.

V Zagradcu se je odvrtela moja delovna doba od prvega do zadnjega dne! V Zagradcu je bil moj drugi dom! Krajani so me sprejeli in še vedno se rada vračam v kraj po opravkih. Postala sem njihova »leška« učiteljica, ker sem doma iz vasi Lese.

Uživam v pokoju in se z lepimi občutki spominjam let, ki sem jih preživela v zagraški šoli in med Zagradčani.

Milena Koščak – »leška učiteljica«

Spomini na službovanje v šoli Zagradec

Kar takoj naj zapišem, da imam na službovanje v šoli Zagradec lepe spomine. V to šolo sem prišla kar trikrat. A pojdimo lepo od začetka ...

Bil je sončen januarski dan, ko sva s prijateljico in sošolko Marijo Rus odšli k takratnemu ravnatelju Tonetu Slani. Bili sva namreč sprejeti v službo na Osnovno šolo Stična. Odpeljal naju je na podružnični šoli, kjer

naj bi poučevali. Najprej smo šli v Višnjo Goro, nato v Zagradec. Šolo sem že prej večkrat občudovala, a znotraj sem jo videla prvič. Takoj mi je bila všeč. Tudi učenci, ki so radovedno kukali iz razredov ter uգibali, katera od naju bo njihova učiteljica, so mi bili takoj simpatični. Še danes se jih dobro spominjam.

Prišel je 1. februar leta 1976, ko se je začela moja službena pot. Takrat so na šoli poučevali Zofija Rogelj, Milena Koščak in Valerija Zaletelj. Kuharica, hkrati tudi čistilka, je bila

Šolsko leto 2000/2001; zagraški učenci z učiteljico Anico Orel

Na fotografiji so učenke in učenci:

1. vrsta: Barbara Zajc, Jelka Strojan, Sabina Erjavec, Vesna Grm, Erika Sadar, Erika Lekan, Tina Sadar, Romana Glač, Natalija Hrovat, Polonca Škoda, Samanta Strojan, David Maver;

2. vrsta: Katja Vidgaj, Peter Papež, Denis Blatnik, Aleks Vidrih, Robert Zajc, Rok Kmet, Aleš Godec, Sašo Grm, Žiga Jernejčič, Jože Jerše.

Jožefa Rupnik. V službo sem se vozila z avtobusom in prihajala kar precej zgodaj. Ko sem odprla šolska vrata, mi je že prijetno zadišalo po kavi ... Toda že po nekaj letih se je število učencev zmanjšalo in prišlo je do kombinacije. Odšla sem iz Zagradca in službovala po skoraj vseh podružničnih šolah. Leta 1989 sem se vrnila, a le za eno leto.

Tretjič, torej zadnjič, sem na šolo prišla leta 1995 in ostala do upokojitve. V tem času se je na šoli zvrstilo lepo število mladih učiteljic. Tudi delo se je od mojih začetkov močno spremenilo. Razmnoževalni stroj in ročno naneseo barvo so zamenjali računalniki, diaporojektorje TV-sprejemniki, krede in človeškega pristopa pa ne more nadomestiti nič.

Ja, ja, velikokrat se spomnim učenk in učencev, sodelavk in sodelavcev in vedno zaključim, da so bila moja službena leta včasih sicer težka, vendarle lepa.

*Anica Orel, učiteljica na OŠ Stična
od leta 1976 do 2012*

Na zagraško šolo me vežejo lepi spomini

Ciril Mišmaš je bil vodja Podružnične šole v Zagradcu vse od šolskega leta 1995/1996 pa do svoje upokojitve v letu 2014. Na to šolo je prišel po desetih letih službovanja v Ambrusu, kjer je leta 1964 začel svojo učiteljsko pot.

Marca 2013 smo na PŠ Zagradec organizirali raziskovalni tabor z naslovom Moji babici je njena babica pripovedovala. Luka Urh, takrat učenec 7. a razreda OŠ Stična, je svojemu nekdanjemu učitelju zastavil nekaj vprašanj. Pogovor smo zapisali v celoti.

Zakaj ste postali ravno učitelj?

Zato, ker se že od mladih nog rad ukvarjam z mladino.

Opišite nam svojo pot šolanja.

Osnovno šolo sem do 4. razreda obiskoval v Ambrusu, nadaljeval pa v Stični. Gimnazijo sem prav tako obiskoval v Stični; danes se šola imenuje Gimnazija Josipa Jurčiča. Učiteljske veščine sem pridobival na Pedagoški akademiji v Ljubljani.

Ste doživeli kaj posebej zanimivega v tem času?

Med študijem sem spoznal veliko novih sošolcev in sošolk, s katerimi se še danes srečujem na obletnicah mature. Veliko se družimo. Na naš študij so ostali lepi spomini.

Kje vse ste bili zaposleni?

Leta 1964 sem se zaposlil na podružnični

Šolsko leto: 2012-2013; Moji babici je njena babica pripovedovala, raziskovalni tabor na zagraški šoli; vodja šole Ciril Mišmaš in učenec Luka Urh

Šolsko leto: 2012-2013; Moji babici je njena babica pripovedovala, raziskovalni tabor na zagraški šoli; ravnatelj Marjan Potokar, vodja šole Ciril Mišmaš

šoli v Ambrusu; po desetih letih poučevanja sem odšel v Zagradec.

Kako ste »prispeli« v Zagradec?

Ko sem poučeval v Ambrusu, so dva oddelka kombinirali. Izgubil sem delovno mesto. V Zagradcu pa je bilo delovno mesto učitelja razrednega pouka prosto, tako da sem še zdaj tukaj.

Spomini na Zagradec.

Na zagraško šolo me vežejo lepi spomini – tako na učence kot na sodelavce. Skozi »moje roke« je šlo 30 generacij otrok, ki se jih še danes spominjam.

Kaj se vam je najbolj vtisnilo v spomin na zagraški šoli? Starši, učenke/učenci, dogodki, proslave, šolska knjižnica, ekskurzije ... Kako? Opišite nam, prosim.

Spomini so vedno tako lepi kot tisti, ki se jih ne spominjamo najraje. Veliko smo sodelovali s starši, krajani, s sodelavci in sodelavkami. Pa naj je bilo to na proslavah, prireditvah, ekskurzijah. Nekoliko manj lep spomin me veže na prometno nesrečo, ko smo šli na ekskurzijo na Bled. Takrat se je nekaj otrok tudi poškodovalo.

Po zapisu Luke Urha, 7. a razred, OŠ Stična, v šolskem letu 2012/2013

Šola – moj drugi dom

Leta 1967 sem prvič prestopila šolski prag podružnične šole Zagradec. Bila je stara stavba poleg župnišča. Samo nekaj metrov stran, nasproti župnišča, čez cesto, so gradili novo šolo. Prizor je bil zelo podoben, kot je danes. Po končanem pouku so nas starši spraševali, kako je bilo. Meni je bilo tako všeč, da bi šla kar nazaj in niti slutila nisem, da bom po več kot štiridesetih letih še vedno s takim navdušenjem hodila v šolo.

Bila je ljubezen na prvi pogled. »Postati želim učiteljica!« Neizmerno rada sem hodila v šolo. Do šole sem imela 4 km, pa sem to pot prehodila tudi večkrat na dan. Obiskovala sem pevski zbor in rokomet. Takrat smo v šoli ubogali, kakor so naročili doma. Učiteljica je bila lepa in urejena, hkrati stroga in spoštovana. Poleg učenja smo v šoli tudi delali. Spomnim se, kako smo stali v vrsti in si podajali drva. V drugi razred smo se skupaj z učiteljico Zofko preselili v novo šolo.

To je bilo prvo pravo šolsko poslopje, ki ga je Zagradec dobil 1968. leta. Že takrat je bila v načrtu osemletka, vendar smo dobili štiri učilnice. To so bili »Rupnikovi časi«. Marjan Rupnik je bil učitelj in vodja šole, njegova žena Jožefa Rupnik pa je bila kuharica in čistilka. Šola je bila dobro vzdrževana in vedno lepo urejena. Skoraj vsa ta leta so v Zagradcu poučevale Valerija Zaletelj, Milena Koščak in Zofija Rogelj. Šolanje od 5. do 8. razreda smo nadaljevali v samostanu v Stični.

Želja, da bi postala učiteljica, se je nekoliko zabrisala, kajti gledati je bilo potrebno naprej in priti čim prej do kruha. Otroške sanje so se mi v večji meri uresničile na vzgojiteljski šoli in prvi zaposlitvi v vrtcu. V OŠ Žužemberk, ki je imela enoto vrtca, sem poučevala dopoldansko in popoldansko malo šolo, tj. današnji prvi razred OŠ. Radovednost pa me je vedno vlekla naprej in nadaljevala sem študij na razrednem pouku. Izkušnje iz vrtca pa še danes bogatijo moje življenje, tako doma kot v šoli.

Ko se je leta 2002 upokojila dolgoletna učiteljica, sem se zaposlila v Zagradcu. Stavba je bila skoraj taka kot v mojih šolskih letih, vendar je moja vloga tokrat drugačna. Prišla sem iz večje šole v podružnico. Za poučevanje so bili idealni pogoji, morda smo le v zimskem času nekoliko pogrešali telovadnico. Ob uvedbi devetletke 2003/2004 pa nam je zmanjkalo prostora. Odstopili smo zbornico in še vedno je nimamo. V šolo so prišli mlajši učenci, oblikovalo se je jutranje varstvo in podaljšano bivanje. Naše delo je bilo vse težje in iskali smo novo znanje, nov način dela z mlajšimi in veliko bolj živahnimi učenci.

V šolo smo vse bolj vključevali starše. Nekateri se boste vedno spominjali delavnic v prvem razredu, piknikov na igrišču, prireditve ob kulturnem prazniku, dnevu žena in materinskem dnevu, povorki pustnih šem po Zagradcu, obiskov na kmetijah in koncertov pevskega zbora.

In prišlo je leto 2013, ko se je začela naša pustolovščina. Novica, da bodo podrl šolo,

nas je spravila v pogon. Izpraznili smo šolo in večino opreme, ki je že precej dotrajana, shranili v Globokarjevi hiši. Nujno potrebna učila za pouk smo preselili v Srednjo šolo Josipa Jurčiča v Ivančno Gorico. To bodo nepozabni dogodki, ko smo skupaj z domačini na traktorju prevažali šolske table in klopi. Najtežji tovor je bil pianino. Naložili smo ga v kombi, ga založili z blazinami in nepoškodovanega pripeljali v začasne prostore v SŠJJ. Tako so se večja selitvena dela že skoraj zaključila pred poletnimi počitnicami, do 10. 7. 2013. Ostala je še organizacija prevozov, prehrane in spremstva ter varstva vozačev. Vse to smo uskladili v mesecu avgustu.

1. 9. 2013 smo pričeli s poukom v Srednji šoli Josipa Jurčiča v Ivančni Gorici. Pouk je potekal nemoteno, pogoji so bili celo boljši kot na stari zagraški šoli, vendar je bilo počutje drugačno. Pogrešali smo domači kraj, svojo šolo, ki ima svojo zgodovino, pogrešali smo počekane stene in klopi, kjer smo pustili svoje spomine. Učence smo spremljali na vsakem koraku, ker smo se znašli v izrednih razmerah in zlasti mlajši so bili nekoliko zbegani.

Vsako jutro sem se na poti v službo ozrla na mojo prvo ljubezen – šolo v Zagradcu in opazovala, kako je pusta in prazna brez učencev, kako propada in čaka na rušenje. Neskončno dolgi so bili ti meseci.

Pa se je decembra začelo. Najprej rušenje dreves, nato stavbe. 29. maja 2014 je bila slovesna položitev temeljnega kamna. Občutki so se spremenili v novo upanje

in močno željo po lepi novi šoli. Učenci so vsak dan prinašali v šolo sveže novice. »Zdaj smo pa brez šole,« so potožili. Doživetja so izražali v spisih in risbah. Podobno so tarnali domačini. Spodbujala sem jih s pozitivnimi pregovori, ob enem pa sem si močno želela, da se načrti uresničijo. Spomnim se gospe, ki je na prvem zboru krajanov dvignila roko in opozorila župana: »Če boste šolo podrli, glejte da jo boste tudi zgradili!« In če drži, da dobiš, kar si res močno želiš, potem se bo to tudi zgodilo.

*Slavka Nahtigal, prof.,
vodja PŠ Zagradec*

Od učenke do zaposlene na zagraški šoli

V PŠ Zagradec sem zakorakala septembra 1986 kot šestletna deklica. Sprejela me je učiteljica Milena Koščak, tovarišica Leška smo jo klicali malo na skrivaj. V prvem razredu nam je bila druga mama. Stroga, toda čuteča in skrbna. V modrem krilcu z belo bluzo in rdečo rutko ter modro kapico na glavi smo bili zadnja ponosna generacija pionirčkov. Sošolkin očka nas je peljal za nagrado na kremne rezine v Žužemberk.

Učiteljica Valerija Zaletelj je poučevala 2. razred. Še vedno hranim knjigo Kraljična na zrnu graha, ki sem jo dobila za nagrado ob koncu šolskega leta. Spomnim se malic

Šolsko leto 1988/1989, 3. razred na PŠ Zagradec z učiteljico Slavko Trnovšek

in »serveta« iz blaga, ki smo ga tedensko oprali in zamenjali.

V tretjem razredu sem dobila učiteljico Slavko Trnovšek, s katero sem ob moji zaposlitvi na OŠ Stična sodelovala v aktivu. Ko sem ji povedala, da je bila moja učiteljica, je najprej rekla: »Sem pa že stara.« Pa to ne drži, še vedno je iskriva in polna energije. Tretji razred je minil v znamenju plesanja kankana in naših dolgih pisanih kril, ki so jih sešile mame za našo koreografijo.

Četrtošolci pa smo bili glavni na šoli. Na hodniku smo dekleta med odmori plesale s prvim razredom. Ograja je bila namenjena vožnji, le da te ni opazil strogi učitelj

pogled. Z učiteljem Cirilom Mišmašem smo pri pevskem zboru peli pesem Od železne ceste. Na dvorišču šole smo se skrivali med drevesi, na igrišču smo igrali med dvema ognjema. Bili smo mladi, brez skrbi, polni energije, navihani. Nad nami pa so bedeli naši učitelji. Prvih učiteljev in učiteljic tako in tako nikoli ne pozabiš.

Kot vodja šole me je učitelj Ciril sprejel tudi kot sodelavko, vzgojiteljico v prvem razredu na PŠ Zagradec.

Bilo je lepo – s sošolci in sošolkami ter učitelji v domačem kraju.

*Zapisala: Simonca Barle Krese,
druga učiteljica v 1. razredu*

Šolsko leto 1989/1990, 4. razred na PŠ Zagradec z učiteljem Cirilom Mišmašem

Na fotografiji so učenke in učenci:

Ciril Sadar, Janez Košak, Andrej Jernejčič, Borut Sadar, Sandi Teme, Miran Pečjak (v prvi vrsti);

Bojana Petrič, Anka Maver, Marjana Šuštar, Simonca Barle, Marjana Maček, Darja Lekan, Renata Wertl, Darinka Perko, Darja Erjavec (v drugi vrsti).

Spomini staršev, starih staršev ...

Drobci iz življenja zagraških učiteljic in učiteljev v očeh otroka in v spominih odraslega človeka

Ivan Rošelj, krajan Zagradca, je ob mojem obisku pri njem obujal spomine na mnoge učiteljice in učitelje, ki so službovali v Zagradcu. Takrat je bil seveda otrok ... Spomini pa se še večine tistih, ki jih je spoznal kot odrasel, kot oče ali stari oče.

»Marija Šolar, ki je poučevala v Zagradcu od leta 1937 do 1943, je stanovala na Fužini 40. Po italijanski kapitulaciji je odšla ...

Mirko Ljubič, 1936 – 1939, je ustanovil tam-buraški zborček, igral je violino.

Vera Ficko, 1938 – 1943, učiteljica in zadnja tri leta upraviteljica, je z družino stanovala najprej v prosvetnem domu, potem v Štupnikovem mlinu; kot otrok sem pazil njeno hčer Majdo. Njeno vodenje šole je sovpadalo tudi z veliko italijansko ofenzivo leta 1942, ko so vojaki delno zasedli šolske prostore. Do šolskega inventarja so bili neusmiljeni. Mnoge knjige je ga. Fickova še utegnila spraviti na varno. Pouk pa je potekal v skoraj nemogočih razmerah.

Marija Samec, ki so jo klicali Ciata in je poučevala na zagraški šoli od leta 1940 do 1942, je stanovala pri nas, Rošljevih, na Fužini 40. Za miklavževo mi je prinesla darilo: kolar, zobno ščetko, pivnik in knjigo z naslovom Rudi.

Jože Drinovec me je učil v 1. razredu. Oblečen je bil v črno haljo, pumparice, obut pa je bil v volnene nogavice in visoke čevlje. Nekoč smo otroci pred poukom brodili po visokem snegu in še preden je prišel učitelj, smo se posušili pri šolski peči, za kar je poskrbela takratna snažilka Kristina Erjavec. Spomnim se, da je oglušela, ker je po 1. svetovni vojni zbolela za »špansko gripo«. A ni nič pomagalo – »greha« nismo mogli skriti in nas je – našeškal. Po letu 1942 se je umaknil v meščansko okolje ...

Irena Robič, partizanska učiteljica, je v Zagradcu učila eno leto. Učila me je v 3. ali 4. razredu; tudi ona je odšla, ko je nevarnost s strani okupatorja naraščala ...

Prvega marca 1944. leta so bombardirali Zagradec. Naš učitelj je bil Vladislav Birska. Iz šole smo odnesli tablo, in sicer k Francu Hočevarju na Grintovec 1. Tam smo imeli pouk; spomladi smo vzeli iz zasilne učilnice stole in šli na zrak, na bližnji hribček. To je bilo lepo! Spomnim se, da je njegova žena v tistem času rodila; starejša Hočevarjeva hči nam je prišla novico povedat kar v razred. Odprla je vrata in zavpila: »Čist majhnega otročka imajo!« Otroka je poimenovala po očetu tako, kot smo ga klicali šolarji ... To smo bili presenečeni!

Takoj po vojni me je učil tudi Janez Bezeljak. Prevzel je upraviteljstvo. V Zagradcu je ostal samo eno leto. Premestili so ga na Osnovno šolo Knežak. Po njegovi »zaslugi« sem nekoč klečal. Imeli smo športni dan, s

sošolcem Feliksom sva se stopala – v otroški razposajenosti je skočil name – takrat pa se mi je predrla otekline in strašansko me je zabolelo. Nisem si mogel kaj – in že sva si bila v laseh. Kriv sem bil seveda jaz in tudi klečal sem samo jaz.

Spomnim se tudi učitelja Smoleja, športnika; bil je visoke in sloke postave. V Zagradec je prišel v mesecih po osvoboditvi. Stanoval je na vseh mogočih krajih, po letu in pol pa se je z ženo preselil v Kulturni dom. Pripravljal me je na izpite za sprejem v Nižjo gimnazijo. Leta 1948 je odšel v Velike Lašče.

No, ko že omenjamo Nižjo gimnazijo v Stično. Leta 1946 sta obiskovali to šolo še Melita Helmi in Borislava Ozimek. Oče prvega dekleta je padel v Podhosti pri Dvoru, njena mati pa je bila poštna upraviteljica v Zagradcu. Melita je imela še sestro, z materjo so stanovale v župnišču. Breda je že hodila v gimnazijo, a je leta 1948 nenadoma ni bilo. Povedali so, da je zbolela. Kako sem v intervjuu v Stični molil, da bi ozdravela! Ni pomagal; umrla je. V meni pa je nekaj ostalo ...

Malo maturo sem naredil leta 1950. Še danes se spomnim naslova pisne naloge iz slovenščine:

»Po bliskavo gre vseh živih dan,
kdor ga zamudi,
je ves trud zaman,
dočaka ga le,
kdor je pripravljen nanj.«

Še danes ne vem, kaj bi lahko 14-letni deček napisal na to temo!!! Pisali pa smo v opatovi kapeli.

Vpisal sem se v višje razrede gimnazije. Tam pa je bil inženir Biskupski, ki je učil matematiko in fiziko. Nekega dne sem sošolko s kitkami privezal za klop, morala bi se učiti, in jo žgečkal. To je opazil strogi profesor! In čez nekaj časa se je moja pot nadaljevala na drugi šoli – izbral sem elektrogospodarsko šolo in jo 1954. tudi zaključil.

Če se še malo vrnem nazaj, v času Smoleja in Bezeljaka sta prišli v Zagradec poučevati dve mladi učiteljici, začetnici: Jožefa Zabukovec in Minka Sodja. Prva je bila doma s Krke, druga pa iz Bohinja, lepa, prelepa. Zabukovčeva je odšla v Smlednik, zdaj pa živi v vasi Laze nad Krko, Sodjeva pa se je poročila s Korošcem, ki je prišel nadomeščati dopuste v zagraški elektrarni.

Vsi, ki so prišli po Smoleju in Bezeljaku, mene niso več učili. Vem pa, da je v Zagradec prišla še Anica Primožič in njen brat, Levin Krže pa Niko Valjavec, ki se je tukaj tudi oženil »pri Firštnerju« ... V Zagradcu so poučevale še Marija Jagodič, Andreja Gornik, Matilda Ogrizek s Štajerske, Ivanka Tišovec iz Straže pri Novem mestu, Zdravko Slamnik (Pavle Zidar), menda prišel iz Mokronoga, Joža Arko, Marija Balkovec, ki je bila doma v Beli krajini, Nada Cizel Rovšek, Marija Kržišnik, Marjan Rupnik. Rovškova je stanovala v kulturnem domu in je vodila dramsko skupino. Naštudirali smo igro Dve nevesti, 1954. leta, s katero smo gostovali tudi v Šentvidu pri Stični. Pa z Arkovo sva se nekoč sankala! Lepi spomini.

Rupnika se spomnim kot človeka, ki je živel za šolo in za kraj, za kulturo, za prireditve v

kraju. Jožica Orel je v Zagradcu učila 4 leta, poročila se je z gostilničarjem Alojzom Orlom.

No, pri nas v Zagradcu je bila še Jožica Levstik, Zofija Rogelj, Milena Koščak, Valerija Zaletelj, Ciril Mišmaš, Joža Ferlin, Slavka Trnovšek, Anica Orel ...

*Po pogovoru z Ivanom Rošljem
zapisala in uredila:
Zlata Kastelic, prof.*

Zaradi iger sem imela najraje odmore

»Hodila sem v staro šolo poleg župnišča v Zagradcu. Šolanje sem začela s šestim letom, torej leta 1941. Ker med vojno ni bilo redno šole, smo imeli občasno pouk pri Andrejkatovih (mlin čez Krko).

Najraje sem imela učiteljico Cvetko Samec, ki je bila doma z Muljave. Poučevala me je več let. V razredu nas je bilo okrog 30 otrok.

Igralska skupina iz leta 1954

Na sliki so: Nada Cizel Rovšek (učiteljica), Iva Tisovec Hočevar (učiteljica), Mihaela Škrbe Seliškar, Štefka Strnad, Metod Gole, Hinko Sadar, Miha Sadar, Marija Balkovec (učiteljica), Ivan Rošelj, Vide Vidrih, Ciril Adler, Ana Jernejčič Škoda.

Učitelji, ki so takrat poučevali: gospod Lubič, gospa Ficko in gospod Jože Smolej (učil me je v 5. razredu). Rada sem obiskovala pouk. Učitelje smo takrat zelo spoštovali in smo se jih bali. Dajali so nam zgled.

Šola je imela 2 učilnici, eno spodaj in eno zgoraj. Združeni smo bili po dva razreda skupaj. V 4. razredu smo imeli pouk v gasilskem domu. Tudi kasneje, če je bilo več otrok, je pouk potekal v gasilskem domu.

Najraje sem imela odmore, ker smo se lahko takrat zunaj igrali razne igre: kamenčkat, ristanč, vrteli smo vrv in skakali ter se lovili.

Do 5. razreda sem hodila v šolo v Zagradcu, potem pa je bilo potrebno iti na Krko, in sicer od šestega do osmega razreda. To se je imenovala že nižja gimnazija. Tudi tisti, ki so eno leto že hodili v samostan Stična, so morali potem šolo nadaljevati na Krki. Peš smo hodili vsak dan na Krko, slabo oblečeni in obuti. Otroci, ki so hodili samo do 5. razreda in niso nadaljevali šolanje na Krki, so morali služiti pri kmetih ali opravljati priložnostna dela, da so kaj zaslužili.«

*Zofija Jernejčič, rojena 1936. leta,
živi na Fužini 45, Zagradec
(Zapisala Tončka Rajer)*

Moji spomini na obiskovanje šole v Zagradcu

Prve štiri razrede osnovne šole sem obiskovala v Zagradcu med letoma 1979 in 1983. Pred tem sem dvakrat obiskovala malo šolo skupaj s svojo starejšo sestro. Vpis je bil majhen in so mi dovolili, da grem v malo šolo s starejšo sestro.

Šola je bila na lepi lokaciji, sredi zelenih travnikov, na koncu vasi Zagradec. Ob šoli je bil lep park in makadamsko igrišče, na katerem smo se učenci radi lovili in šli igro Ali je kaj trden most. Od vsega je bila najbolj obiskana vrba, ki je rastla na zadnji strani šolskega poslopja. Bila nam je pribežališče, skrivališče in plezalo obenem. Nanjo imam res lepe spomine.

V šolo sem hodila zelo rada. Bila sem vedoželjna in polna pričakovanj, kaj se bom novega naučila. Vsa leta sem bila odlična učenka. Šola mi je bila kar prelahka. Otroci v tistih časih nismo imeli oblačil in obutve na pretek. Veliko nas je hodilo k pouku v ponošenih oblačilih, ki smo jih dobili od svojih sorodnikov. Ni bilo tekmovalnosti in modnih revij med otroki tako kot danes. Otroci iz revnejših družin ali družin z več otroki so bili deležni brezplačne malice in polovičnega plačila Cicibana.

V svet črk in števil me je popeljala spoštovana učiteljica Zofka Rogelj. Bila je stroga in dosledna. Vcepila mi je ljubezen do branja, nastopanja in folklore. Zaradi nje so postale knjige moje zveste prijateljice, poezija moja uteha in nastopanje pred občinstvom

zanos, s katerim se še danes rada pohvalim. Vedno sem dobila glavne vloge za proslave. Nastopanje mi je pomenilo veselje, radost, s katerim smo razveselili naše starše, goste in učitelje. Nastopati v obvezni kurirčkovi uniformi, modre, rdeče in bele barve, pa pravilo.

Bile so to proslave za 8. marec, 8. februar, 25. maj, 29. november, 27. april, pričakovanje dedka Mrza, kurirčkova pošta in obisk gospe Ljudmile v Žužemberku (pranečakinja Franceta Prešerna).

Vsa ta doživetja, polna veselja, otroške radoživosti, druženja, plesa, priprav so mi

ostala zasidrana globoko v spominu. Bila so to leta brezskrbnega otroštva.

Potem so tukaj še vse ostale učiteljice, ki so nas učile do četrtega razreda. Gospa Milena Koščak, vedno vesela, nasmejana in dobrovoljna nas je učila v drugem razredu. Gospa Anica Orel je bila stroga in vsi, ki smo se pripravljali na vstop v tretji razred, smo bili malce zaskrbljeni. Pa se je izkazalo, da je bila njena strogotost naravnana na pridno in sprotno učenje, kar nam je bila gotovo popotnica v nadaljnjem šolanju.

Gospa Valerija Zaletelj je takrat učila četrty razred. Z njo smo se veselili na Debelem

Učiteljica Valerija Zaletelj, sošolke in sošolci Jožice Jernejčič

4. razred, - v 1. vrsti od leve proti desni stojijo: Rajko Sadar, Marko Košak, Ciril Košak, Andrej Maver, Robert Bregar, Andreja Kocmur, Mojca Zaletelj, Mojca Šinkovec;

- v 2. vrsti od leve proti desni čepijo: Darja Jernejčič, Jožica Jernejčič, Renata Strmole, Mateja Kocjančič, Slavka Zajc, Janko Pečjak, Andreja Sadar, Jožica Košak.

Učiteljica Milena Koščak, sošolke in sošolci Jožice Jernejčič

2. razred, - v 1. vrsti od leve proti desni sedijo: Andreja Košak, Slavka Zajc, Renata Strmole, Jožica Jernejčič, Jožica Košak, Andreja Kocmur;

- v 2. vrsti od leve proti desni so: Mateja Kocjančič, Lidija Kavšek, Mojca Zaletelj, Darja Jernejčič, Mojca Šinkovec;

- v zadnji vrsti od leve proti desni stojijo: Marko Košak, Janko Pečjak, Robert Bregar, Ciril Košak, Rajko Sadar, Andrej Maver, Niko Košak, Roman Bubič.

rtiču v šoli v naravi in postala nam je zaupna prijateljica in vzela nas je za svoje, kot bi bili vsi njeni otroci. Na njeno željo sem pisala nekaj časa v zvezek tudi spomine in dogodke, ki so zaznamovali takratni čas v zagraški šoli.

Ne smem mimo prizadevne kuharice, pokojne gospe Pepce Rupnik in njenega moža učitelja Marjana Rupnika. Bila sta del kolektiva in gospod Marjan je bil vedno častni govornik, producent vseh takratnih proslav in naš osebni masker. Njegov močni glas je odmeval po vsej dvorani v KD Zagradec. Resnica je, da smo se ga vsi otroci na skrivaj bali.

Zagraška šola mi je pustila lepe spomine na moje otroštvo, kar nekaj časa sem se hodi-la poslavljat k njej, potem ko sem izvedela, da jo bodo porušili.

Zato, zagraška mladina, pokažite navdušenje in veselje ob tako pomembni pridobitvi, kot je devetletka v domačem kraju. Prihranjenih vam bo nešteto kilometrov z avtobusom. Imeli boste lepo novo šolo z moderno telovadnico in urejeno okolico.

Vsa pohvala županu, prizadevnim krajanom in vsem, ki so gradnjo nove šole podprli.

*Zapisala :
Jožica Papež (roj. Jernejčič)*

Spomini na šolo v Zagradcu

Spomini treh generacij

Moja babica Nada Skupek je obiskovala osnovno šolo v Zagradcu v letih 1937 do 1943. Takrat je bila osnovna šola tista stavba, ki stoji zraven župnišča. Danes je to stara stavba, ki bi bila za uporabno že nevarna, saj se ji zob časa že precej pozna. Babica je obiskovala osnovno šolo v času druge svetovne vojne. V času italijanske okupacije je pouk potekal. Ko so deželo zasedli Nemci, pouka ni bilo več.

Tako je babica Nada končala samo sedem razredov. Ko sem bila majhna, se je tega pogosto spominjala. Vendar pa ni želela ostati nekdo, ki bi odšel v svet brez znanja. Veliko stvari se je naučila sama. Bile so ji tudi potrebne za preživetje. Sama se je naučila kuhati, peči kruh, kasneje tudi zelo okusne slaščice, plesti jopice, puloverje, nogavice, peti, šivati ... Pogosto mi je rekla: »Glej, tole sem se pa sama naučila, pa čeprav imam samo sedem razredov ... ja veš, je bila vojna, jaz pa bi se z veseljem šolala še naprej, če bi imela to možnost.«

Šolsko leto: 1958/1959, razred Lucije Jevnikar, hčere Nade Skupek, z učiteljico Marijo Balkovec
Prva z leve v prvi vrsti je Lucija Skupek. Drugi na fotografiji pa so:
Cvetka Šušteršič, Majda Jerše, Ančka Košak, Marija Zaletelj, Olga Papež, Joža Godec, Joža Sadar,
Mimi Zaletelj, Olga Jakoš, Cvetka Hočevar, Nuška Orel, Zvone Vidmar, Tine Blatnik, France Erjavec,
Mirko Glač, Mimi Kastelic, Marinka Maver, Slavko Zaletelj, France Koželj.

REGNO D'ITALIA — PROVINCIA DI LUBIANA
KRALJEVINA ITALIJA — LJUBLJANSKA OKRAJINA

Scuola popolare *mista* a *Zagradec*
Mesana ljudska šola v

№ 17

Certificato annuale Letno spričevalo

Skupek Nade di *Rudolf*
sin - hči *Rudolf*

nato(a) il *8 febbraio* 1930. a *Milo Globoko*
rojen(a) dne *8. februarja* v kraju
distretto *Novo mesto* di religione *rom. cat.* frequentò
okraj *Novo mesto* verolpovedi *rim. kat.* (e hodil(a))

la scuola popolare dal *1 settembre* 1937 e nell'anno scolastico 1942/43
v ljudski šoli od *1. septembra* ter v šolskem letu
la *seconda* classe della scuola elementare — della scuola popolare superiore
v *drugji* razred *osnovne šole* — višje ljudske šole
nel *quinto* reparto di questa scuola col seguente risultato:
v *petem* oddelku: *zaključnje šole* a temle uspehom:

Religione — Verouk	<i>buono — ottimo</i>	Condotta Vedenje	
Lingua slovena — Slovenski jezik	<i>buono — ottimo</i>		
Storia — Zgodovina	<i>buono — ottimo</i>	<i>ottimo</i>	
Geografia — Zemljepis	<i>buono — ottimo</i>	<i>ottimo</i>	
Arithmetic con elementi di geometria Računsko s osnovami geometrije	<i>buono — ottimo</i>	L'alunna(a) ha compiuto Učenec(a) je izdelal(a)	
Storia naturale e igiene Poznavanje prirode in higijena	<i>buono — ottimo</i>	la <i>seconda</i> classe v <i>drugji</i> razred	
Scienze pratiche di economia e lavori manuali Praktična gospodarska inštr. in popravilstvo ter ročna dela	<i>molto buono — ottimo</i>	della scuola elementare popolare superiore osnovne šole	
Disegno — Risanje	<i>molto buono — ottimo</i>	višje ljudske šole	
Calligrafia — Lepopis	<i>molto buono — ottimo</i>	con risultato	
Canto — Petje	<i>ottimo — ottimo</i>	<i>buono</i>	
Ginnastica — Telovadba	<i>ottimo — ottimo</i>	<i>buono</i>	

MATERIA NON OBBLIGATORIA — NEPOSREZNI PREDMETI

Lingua italiana — Italijanski jezik

Ass. fin. *12* Insignificabile *22*
ni *12* neoprazilno

Zagradec il *17 luglio* anno 1943, XX
dne *17. julija* leta

Rudolf
caposcuola — ravnatelj

Ficevera
caposcuola — šolski upravilec

**Scala di qualificazioni:
Pregled redov**

per il programma in insegnando:	ottimo (5),	molto buono (4),	buono (3),	debole (2),	molto debole (1);
per la condotta in valutando:	ottima (5),	molto buona (4),	buona (3),	scarsa (2),	insufficiente (1).

A 44

Cassa editrice scolastica promossa a Lubiana — Poljska štola, Lubiana v Ljubljani — 7 m. 1943.

Šolsko leto: 1942-1943; Spričevalo Nade Skupek iz Zagradca

»Zaprteki«

Njena hčerka, moja mami Lucija Jevnikar, je obiskovala osnovno šolo od leta 1958 v isti stavbi. Poučevale so jo naslednje učiteljice in učitelji:

1. razred: Balkovec, Marija,
2. razred: Levstik, Jožica,
3. razred: Globokar, Milena (danes poročena Koščak),
4. razred: Rupnik, Marjan, ki je bil tedaj tudi ravnatelj.

Bila je osemletka, pouk pa je potekal v dveh izmenah, dopoldanski in popoldanski. Šola je imela samo dve učilnici, zato je

bilo v enem prostoru tudi po več razredov. To seveda ni bil problem, saj so naprimer en razred lahko obiskovali tudi samo trije učenci. V šoli so imeli tudi hladno malico, navadno kakšen namaz na kruhu, sendvič, čaj, kakav itd. Med odmorom so bili večino sami, včasih pa je bil zraven tudi učitelj. Šolo so obiskovali otroci iz raznih okoliških vasi. To so bili: Zagradec, Fužina, Valična vas, Tolčane, Češnjice, Rebrce, Kitni Vrh, Gabrovka, Marinča vas, Kuželjevec, Malo in Veliko Globoko.

Korinj je imel tedaj svojo šolo. Vsi otroci so hodili peš v vseh letnih časih. Šolskih avtobusov za te relacije ni bilo. Pa tudi prometa je bilo tedaj manj kot danes.

Šola: <u>Osnovna šola Zagradec</u>		
Šolsko leto <u>1959/60</u> Stev. matičnega lista: <u>9</u>		
Razred: <u>5</u> Vporednica: <u>1</u>		
IZKAZ O USPEHU IN VEDENJU		
Predmet	Poletni uspeh	Letni uspeh
Slovenski jezik	<u>odlično (5)</u>	<u>odlično (5)</u>
Trški ali hrvaški jezik		
<u>Bravje jezik</u>	<u>odlično (5)</u>	<u>odlično (5)</u>
Spominanje priredbe in dramske	<u>odlično (5)</u>	<u>odlično (5)</u>
Spominanje priredbe		
Fizika		
Kemija		
Biologija		
Spominanje dramske		
Zgodovina		
Temeljne		
Redništvo z glasbenimi	<u>odlično (5)</u>	<u>odlično (5)</u>
Telo in gimnastika	<u>odlično (5)</u>	<u>odlično (5)</u>
Likovni pouk		
Glasbeni pouk	<u>prav dobro (4)</u>	<u>prav dobro (4)</u>
Tehnični in gospodarski pouk		
Šport	<u>odlično (5)</u>	<u>odlično (5)</u>
<u>Travje</u>	<u>prav dobro (4)</u>	<u>odlično (5)</u>

Vedanje: <u>primerno</u>		odlično (5)	
Opredeljeni kazalniki		Nepredeljeni kazalniki	
I.	II.	I.	II.
<u>1</u>	<u>6</u>	<u>1</u>	<u>1</u>

Učence(na) je obiskoval(a) v tem šolskem letu
prvi krat 5 razred in ga je izdelal(a)
1 z odličnim uspehom.
 Ima pravico do popravnega izpita iz
 in
 v Zagradcu dne 26. 11. 1960
 Razredni vodja: Jožica Levstik
 Podpis: Jožica Levstik
 Razredni svetnik: Jožica Levstik
 Podpis staršev ali namestnikov:
Jožica Levstik Marjan Rupnik
 Opomba:

Šolsko leto 1959-1960; Uspeh Lucije Jevnikar v 2. razredu

Učenci so imeli tudi lep opis in ocenjevalo se je vedenje. Najprej s številčno oceno in kasneje z besedno. Vzorno, primerno, manj primerno. Z besedo se je ocenjevalo vedenje tudi v njihovih časih.

Učbenike so kupili starši sami, v šoli se jih ni izposojalo. Delovnih zvezkov še ni bilo, naloge so prepisovali iz knjige v zvezek. Če kakšen učenec ni dobro znal ali je bil poređen, je ostal po pouku še eno uro z učiteljem in se je učil. Temu so rekli »zaprtek«. Če ni bilo domače naloge, so dobili podpis za starše. Učenec, ki je motil pouk, je moral za deset minut stati v kotu ali pa klečati. Razen tega se fizičnih kazni mami ne spominja. Bili so že ukori, vendar so bili učenci

v nižjih razredih še dovolj pridni, tako da se mami ne spominja nobenega. Imeli so tudi športne dni, življenja v naravi pa ne. Sicer pa so bili ti otroci že tako zelo povezani z naravo, saj so živeli na deželi.

V Zagradcu je bila osemletka možna za vse učence. Takrat je šlo veliko ljudi delat že takoj po osnovni šoli. V teh krajih na primer na Krko v Rašico. Če pa so starši že vedeli, da hočejo otroka šolati še naprej, so ga v peti razred poslali v Stično, kjer je bila šola v samostanskih prostorih. Tam je bila takorekoč bolj popolna osemletka. Moja mami je šla naprej v Stično. Prvo leto je hodila še na redni avtobus »Ambrušan«, kasneje pa so uvedli šolski avtobus. Ko je moja mami

Osnovna šola: TOXD OŠ Stična; pod. Zagradec
Šolsko leto: 1984/85 Št. matičnega lista: 11.45
4. razred odderek **IZKAZ O ŠOLSKEM USPEHU**

Predmet	Polletni uspeh	Letni uspeh
Slovenski jezik	<u>odlično 5</u>	<u>odlično 5</u>
Srbsko		
hrvaški jezik		
Spoznavanje narave in družbe		
Spoznavanje narave	<u>odlično 5</u>	<u>odlično 5</u>
Fizika		
Kemija		
Biologija		
Matematika	<u>prvi dober 4</u>	<u>prvi dober 4</u>
Spoznavanje družbe	<u>odlično 5</u>	<u>odlično 5</u>
Zemljepis		
Zgodovina		
jezik		
Telena vagoja	<u>uspšno</u>	<u>uspšno</u>
Likovna vagoja	<u>velo uspšno</u>	<u>velo uspšno</u>
Glasbena vagoja	<u>velo uspšno</u>	<u>velo uspšno</u>
Tehnična vagoja		
Gospodinjstvo		
Vedenje	<u>primerno</u>	<u>primerno</u>

Izostanki v I. polletju		Izostanki v tem šolskem letu	
opravičeni	neopravičeni	opravičeni	neopravičeni
<u>3</u>			

Učenec-ka je obiskoval-a v tem šolskem letu prvi krat 4. razred.

Razred je izdelal-a z uspehom odlično

Razreda ni izdelal-a

Razred: I. polletje 9.1.85 Maketić
II. polletje 15.1.85 Maketić

M. P. Šolstnik Ljiljana
(ravnateljev podpis)

Podpis staršev, oziroma njihovih namestnikov:
I. pol. Kozelj Lucija II. pol. Kozelj Lucija

Pripombe:

Šolsko leto: 1984-1985; Spričevalo Anke Koželj v 4. razredu

obiskovala sedmi razred, se je osemletka za nekaj časa preselila na Krko. Učenci iz Zagradca so se od petega razreda naprej vozili na Krko.

Leta 1981, ko sem hodila v prvi razred jaz, je v Zagradcu že stala tedaj nova šola. Zgradili so jo že nekaj let pred tem. Šola je imela štiri učilnice v dveh nadstropjih. Tudi pri nas smo imeli po dva razreda v eni učilnici, odvisno od števila učencev. Takrat je bila tudi mala šola vsak drugi dan za najmlajše učence, ki še niso obiskovali prvega razreda. V prvi polovici prvega razreda smo imeli štampiljke namesto ocen. Čebelica je bila najboljša, za njo pa deteljica. Poučevale so me naslednje učiteljice:

1. razred: Rogelj, Zofka,
2. razred: Koščak, Milena (prej Globokar, ki je poučevala že mojo mami),
3. in 4. razred: Zaletelj, Valerija.

Pouk je potekal samo dopoldan. Šolo so obiskovali učenci iz istih okoliških krajev, tokrat tudi s Korinja. Spomnim se, da so moji sošolci iz bolj oddaljenih vasi še hodili

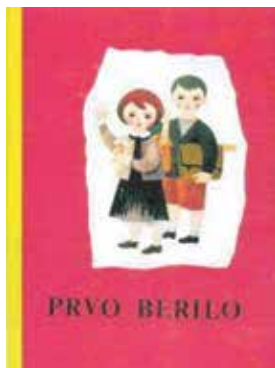

peš. Učbenike smo si v mojih časih že lahko sposodili v šoli in tudi delovne zvezke smo že imeli.

Učenci za kazen niso več klečali v kotu, po pouku pa so še lahko ostali. Na šoli se je pripravljala hladna malica, dvakrat na teden pa so pripeljali toplo iz šolskega centra. Tudi pri nas se je ocenjevalo lepo vedenje. Lepopisa ni bilo več, pogosto pa smo pisali narek. Ocenjevalo se je tudi urejenost zvezka.

Tudi mi smo imeli športne dneve, veliko proslav, v četrtem razredu pa smo šli tudi v šolo v naravi na Debeli rtič za en teden.

Spomini na prva leta šolanja so zelo lepi. V šolo sem hodila rada, saj mi

je bila snov zanimiva in v nižjih razredih še čisto lahka.

Majhne težave mi je delala samo matematika, tam sem dobila tudi svoj prvi »cvek«, ki ga še danes hranim za spomin.

Vsak začetek meseca sem komaj čakala, da izide revija Ciciban in kasneje Kurirček. Vsakič, ko jih je učiteljica prinesla v razred in jih razdelila, se mi je zdelo, kot da je en mali praznik.

Na šoli je izhajal tudi šolski časopis Zagradčan, kjer smo lahko učenci objavljali svoje spise, pesmi in risbe. Po štirih letih smo šolanje nadaljevali v Stični v Šolskem centru Josipa Jurčiča. V šolo nas je vozil šolski avtobus.

Stara šolska zgradba v Zagradcu se je umaknila novi, lepši, večji in prostornejši. Na zemlji, ki hrani lepe spomine, stoji nova stavba, ki kot nepopisan list papirja čaka na nas, da nanj nadaljujemo zgodbo, zgodbo o novih znanjih, novih prijateljstvih in novih doživetjih.

*Napisala: Anka Švigelj Koželj,
učiteljica na OŠ Stična*

Tablo so brisali z morsko spužvo

Pred sedemdesetimi leti je bila šola v Zagradcu v stavbi, ki stoji še danes. Imela je samo dve učilnici, stopnišče in eno stranišče brez tekoče vode. Po vodo so hodili starejši učenci v reko Krko.

Šolsko leto 1963-1964: 6. in 7. razred OŠ Zagradec, učitelj Tone Baltič (fotografijo hrani Anka Švigelj Koželj)

Šolsko leto 1966-1967: Kurirček

Te učilnice so služile svojemu namenu do leta 1968. V šoli je bila električna, v vsakem razredu je bil kamin na drva. Tla v učilnici so bila lesena. Na tabo so pisali s kreda, čistili pa so jo z morsko spužvo.

Učitelje in učiteljice so klicali »tovariši« in »tovarišice«. Učitelji so bili prijazni, če so bili pridni tudi učenci. V tistem času je bila v razredu še vedno palica ... Pogosto so morali učenci klečati v kotu na pesku.

Otroci so v šolo hodili peš, pozimi in poleti. Pot je bila za mojo babico dolga dva kilometra. Poleti so v šolo hodili bosi, pozimi pa obuti v čevlje. Na poti v šolo so se otroci

družili; bilo jih je veliko.

Po drugi svetovni vojni je zelo primanjkovalo učnih pripomočkov. Zvezkov je bilo malo. Pisali so s svinčnikom, od učbenikov so imeli le slovensko berilo in zemljevid Jugoslavije.

*Po pripovedi svoje babice zapisal
Tilen Majes, učenec 6. d razreda*

Tinto za nalivno pero so si »kuhali sami«

Blažev dedek Julij je pripovedoval, kako je v šoli po 2. svetovni vojni. Šole so bile poško-

dovane, zato je pouk potekal v večjih hišah po vaseh. Tam so živeli tudi učitelji in učiteljice. Ker je bilo malo prostora, je pouk potekal dopoldne in popoldne, seveda tudi ob sobotah. Učiteljice in učitelji so bili strogi.

Po vojni je bila tudi velika revščina. Malice v šoli ni bilo, zato so jo nosili od doma. Najbolj znana hrana, ki so jo prinesli od doma, je bila potancelj. Narejena je bila iz koruzne moke, vode in soli.

Za zvezke in svinčnike je poskrbela država. Kasneje so dobili tudi peresnike. Tinto so doma kuhali sami. Nabirali so drobno črno zrno oz. seme, ki so jo imenovali trtevin. Rasla je na manjših grmičkih. Shranjevali so jo v ozke steklene kozarčke, kamor so namakali peresnik.

Po pripovedi svojega dedka Julija zapisal Blaž Perko, učenec 6. d razreda OŠ Stična

Šolskih predmetov je bilo manj kot danes

Moja mama Marija je hodila v šolo v Zagradec. Povedala je:

»Pouk je v preteklosti potekal dopoldne in popoldne. Do 4. razreda so imeli pouk popoldne (od 13.00 do 16.00). Od 5. razreda dalje pa so v šolo hodili dopoldne (od 8.00 do 12.00).

Učiteljev je bilo malo. Bili so strogi. En učitelj je učil vse predmete. Tudi verouk so imeli v šoli. Duhovnik je prihajal ob petkih po pouku.

Na šoli sta bili dve učilnici in stranišče na »štrbunk«. Učiteljica je imela mizo in stol tako kot učenci. V klopi sta sedela po dva učenca. V učilnici je bila tudi lesena tabla, tudi tla so bila lesena; kurili so v stari peči na drva. Na tablo so pisali z belimi kredami.

V šoli je bil strog red in disciplina. Če nisi imel domače naloge, si moral po pouku ostati v šoli toliko časa, da si nalogo naredil. Drugačen je bil tudi red pri izostankih od pouka. Če izostanek od pouka ni bil bolezensko opravičen, so morali starši plačati denarno kazen.

V šoli so imeli malico le otroci zelo revnih staršev. Predvsem tam, kjer je bilo pri hiši deset ali več otrok. Pogosto so za malico dobili kos kruha iz enotne moke, kakav ali ruski čaj.

Šolskih potrebščin je bilo malo. Deklice so imele pletene cekarje brez ročajev, liste starih koledarjev in tričetrt svinčnika. V višjih razredih so pisali z nalivnim peresom. Vsi otroci v družini so imeli kozarček črnila, velikokrat se je polil. Barvice so imeli le redki v višjih razredih.

Šolskih predmetov je bilo manj kot danes. Imeli so slovenščino, matematiko, zemljepis, prirodopis, zgodovino, telovadbo, glasbo in ročne spretnosti v višjih razredih. Pri tem predmetu so deklice šivale, štrikale, kvačkale ... Dečki so pletli košare, koše ... »

Po pripovedi svoje mame Marije zapisala Nika Lovše, učenka 6. d razreda OŠ Stična

KOLO ČASA MELJE PRETEKLOST, IZ NJE KLIJE PRIHODNOST

Spomini na staro šolo v Zagradcu

IMELI SMO ŠOLO V ZAGRADCU

(Melodija pesmi Žogica Nogica)

IMELI SMO ŠOLO V ZAGRADCU
IN V NJEJ JE VESELO BILO,
V AVLI SMO ŠPORTNO IMELI,
ANGLEŠKO NAM DOBRO JE ŠLO.

LA-LA, LA-LA, LA-LA ...

MORALI SMO JO ZAPUSTITI,
A V SRCIH BO ZMERAJ BILA,
UČILI SMO SE PO HODNIKI
IN STREHA JE LUKNASTA B-LA.

LA-LA, LA-LA, LA-LA ...

VRNILI SE BOMO V ZAGRADEC,
KO ŠOLA BO NOVA BILA,
V TELOVADNICO BOMO HODILI,
NAJLEPŠE JE BITI DOMA.

LA-LA, LA-LA, LA-LA ...

*Avtorji pesmi: učenci 4. in 5. razreda
in učiteljica Slavka Nahtigal*

Staro šolo zelo pogrešam ...

Tam v stari šoli je bilo zelo zabavno. Vsi so bili prijazni do mene, posebej učiteljice. Stara šola je bila majhna. (Timotej Maver, 3. razred)

Imeli smo samo pet razredov. Smo se pa zato več sprehajali. (Tilen)

V stari šoli sem se imela zelo lepo. To, da ni bilo jedilnice in telovadnice, že tako vsi vemo ... A smo v avli postavili poligon in tekmovali. Tudi zunaj na igrišču ni bilo slabo. Tudi razredi niso bili grdi, zato sem rada hodila v to šolo, v vsak razred posebej. (Mojca Zupančič, 4. razred)

Eh, jedli smo v razredih. Smo pa zato šli v podaljšanem bivanju velikokrat ven na igrišče ali na travo. Imeli smo se radi! (Peter Furlan, 4. razred)

Meni je bilo v stari šoli vse lepo: ko smo jedli v učilnicah, ko smo telovadili v avli, ker nas je bilo tako malo. Vstajala sem kasneje. Ta šola je bila najboljša!!! (Nina Jernejčič, 4. razred)

Res ni bilo slabo. Imeli smo tudi hišnika! (Mark Glavič)

Šolsko leto: 2012-2013; Moji babici je njena babica pripovedovala, raziskovalni tabor na zagraški šoli; učenec Luka Urh in učiteljica Slavka Nahtigal

V stari šoli mi je bilo zelo zelo všeč. Malo nas je bilo in nihče nas ni motil pri pouku. Pa ven smo hodili! (Matic Maček, 4. razred)

Pred šolo smo imeli igrala. (Mike Longar, 4. razred)

Najbolj sem pogrešala hišnika. Zanimivo je bilo, ko so »uprizorili« požar. Na srečo ni bil pravi. (Maja Mohorčič, 4. razred)

Všeč mi je bilo, ko smo se igrali slepe miši in druge igre. (Patricija Kastelic, 4. razred)

Ni bilo, ni bilo – pa saj je vse bilo – ampak mini. (Jakob Žgajnar, 3. razred)

Se mi zdi, da smo imeli tri nadstropja. Zagotovo smo imeli igrišče s tribuno, tudi pet razredov, igrala. (Jan Ropič, 3. razred)

Igrišče je bilo nepozabno. (Črt)

Ko sem prvič stopila v šolo v Zagradcu, sem bila začudena: bila je zelo lepa! V tej

šoli sem bila samo eno leto in sem jo oboževala. Imeli smo veliko rekvizitov in tudi garderobo. (Natalija Ferlin, 3. razred)

Naša šola!

Imeli smo šolo,
podrli so jo,
zdaj novo imamo,
je lepa zelo!
Zgradili so jo,
hitro in lepo;
hodili bomo v njo,
imeli se bomo lepo.
(Tjaša Zupančič, 5. razred)

Jutranje varstvo

Vsak dan, ko sem se zjutraj zbudila, sem komaj čakala, da grem v šolo. Ker nerada zamujam, sem se v šolo odpravila zgodaj. Mimogrede sem »pobrala« še sošolko Aljo in skupaj sva odkorakali v šolo. Vedno, ampak prav vedno sva prišli prezgodaj! Seveda sva šli v jutranje varstvo. In tukaj se začne moja prigoda.

Pogosto naju je pričakala učiteljica Vanja. Ta rada teče in zato smo v jutranjem varstvu velikokrat tekli okrog šole. Ampak, to ni bilo kar tako, saj smo naredili toliko krogov, kolikšen je bil datum. Za primer: če je bilo osemindvajsetega v mesecu, smo naredili 28 krogov okoli šole. No, bila sem izmučena, a to me ni odvrnilo od prezgodnjega prihoda v šolo ... (Zoja Jernejčič, 5. razred)

Prvič vprašana

Učiteljica je spraševala za ocene. Nenadoma zaslišim svoje ime. Srce mi je bilo kot ponorelo. Najprej sem dobila lažja vprašanja, sledila so vse težja. A se je vse srečno izteklo. Dobila sem pet in moje srce se je umirilo. (Alja Miklič, 5. razred)

»Skok v šolo«

Prvič v šolo. Nikogar nisem poznala, saj sem bila priseljenka. Učiteljice so bile prijazne. Najprej smo se gugali in zabavali, nato pa smo, dobesedno, skočili v razred, natančneje – preskočiti smo morali šolski prag. Na pragu nas je čakal Švigo – zajček. Naša prva učiteljica je bila Anica Grčman. Učili smo se abecedo, potem šteti do deset, peti, plesati – nagajati smo pa že znali. (Leja Marinčič, 5. razred)

Trema

Bili smo ravno pred 8. februarjem in določili so me, da bom napovedoval program. Ko sem dobil besedilo, sem ga večkrat prebral. Začela se je proslava. Bil sem živčen; zdelo se mi je, da zaradi treme ne bom spravil besedice iz grla ... Nenadoma sem se umiril in vse je gladko teklo. Naslednjič je bilo že

boljše. Proslave se mi sicer zdijo dobre, a predolge. Navadno so v kulturnem domu. (Nejc Zajc, 5. razred)

Spomini na podaljšano bivanje

Ko sem bila v tretjem razredu, so se učiteljice v PB pogosto menjavale. Skoraj vse pa so zahtevale, da kosilo v celoti pojem. Meni juhe niso bile dobre, zato so mi učiteljice prigovarjale, naj pojem vsaj deset žlic juhe. Včasih mi je uspelo, velikokrat pa tudi ne. Nato smo se usedli za mizo in pisali v zvezke, poslušali pravljice in kaj narisali. Z Aljo sva se nekoliko preveč zabavali, zato sva morali napisati obnovo knjige Franček in rojstnodnevno darilo. Ko smo naredili nalogo, smo šli na igrala ali celo na igrišče. Tam smo se lovili, se skrivali. Ta šola mi je bila všeč, ker je bila majhna, lepa in je imela zelo lepo okolico. (Maja Novak, 5. razred)

Rokometni krožek

Spominjam se, kako sem med poukom gledal skozi okno. Na igrišču sem videl starejše fante, ki so si podajali žogo. Odločil sem se, da bi tudi sam rad treniral rokomet. S skupino fantov smo odšli k učitelju Bogdanu Vrhovcu in ga prosili, če nas prijavi. To se tudi zgodilo. Prvi dan sem bil živčen in nepotrpežljiv, potem sem se umiril. Sošolec Žiga nas je zelo nasmeljal. Učitelj je v meni videl »potencial« in me je prijavil v RK SVIŠ. Tako sem srečal Tilna Slapničarja, Vida Kompareta, dva meseca pozneje sta se pridružila še moja sošolca Blaž in Žiga. Vsi napredujemo. Čaka nas še nekaj napornih tekem in bomo v finalu. (Lovro Kranjc, 5. razred)

Peš v šolo in domov

Do šole v Zagradcu sem imela samo dvesto metrov. Hodila sem s prijateljico in sošolko Zojo. Ta je prišla k meni ob 7.40. Včasih je prišla prehitro, zgodilo se je tudi, da je zamujala. Takrat sem šla ponjo. Pot je bila seveda daljša, kar sva s pridom izkoristili. Veliko si imava namreč povedati in pot je kot nalašč za to. Pouk je hitro minil. Sledilo je kosilo, ki je zmeraj lepo dišalo in je bilo zelo okusno. Na začetku sva z Zojo odšli iz šole ob pol treh, pozneje pa uro prej. Do ceste me je pospremila sošolka Maja, ki je tam počakala avtobus, Zoja pa ni več tako pogosto hodila peš. Doma sem najprej naredila nalogo ... Teh najinih oz. naših poti v šolo se bom vedno spominjala. Poleg tega pa pogrešala staro šolo. (Alja Miklič, 5. razred)

Šolski prevoz z »NIKO – TOURSOM«

Vsako šolsko jutro sem vstala ob 6. 25, se umila, preoblekla, pospravila sobo, pojedla zajtrk, si umila zobe in se z bratom odpravila na avtobusno postajo. Kmalu se je pripeljal kombi in nas »pobral«. Imeli smo kar pet šoferjev. To so bili: Niko, Robert, Mitja, Pavle in Dane. Vsi so bili zelo prijazni in vedno so nas pravočasno pripeljali pred šolo. (Karin Žgajnar, 5. razred)

Dogodivščine na poti v šolo

Moj dan se je začel ob 7. 30. Vstal sem, se preoblekel, pojedel zajtrk in odšel na kombi. Tam smo se veliko prepirali in pretepali. Do šole smo se že »pobotali«. Eden najboljših šoferjev je bil Niko. Povedal nam je kakšno šalo in pot je hitro minila. Vedno sem

se veselil te poti, saj smo se veliko smejali in zabavali. (Rok Hočevár, 5. razred)

Na poti v šolo

Moj dan med tednom se začne ob šestih zjutraj. Da se uredim, traja deset minut. Zbudim se toliko prej zato, ker včasih nazaj zaspim! Na poti počakam sosedi in nato skupaj odkorakamo na postajo. Tam nas že čakata Nika in David. Skupaj se malo pogovorimo, »pohecamo« in pošteno nasmejimo. Počakamo, da pride avtobus. Velikokrat sedim s prijateljicami, ki prisedeta v Zagradcu. Z njima se pogovarjamo ali pregledujemo nalogo. (Maja Novak, 5. razred)

Šolsko leto 2009-2010: Na zimskem športnem dnevu so naredili sneženi grad

Šolsko leto 2012-2013: Diploma za uspešen skok v 1. razred; učiteljica Vanja Peček Janoš in prvošolec Mark Glavič

Šolsko leto 2012-2013: V avli zagraške šole; pravljica ob tednu otroka, srečanje z novim knjižničarjem Kristjanom Rešetičem

Šolsko leto 2012-2013: Zagraški otroci z gasilci PGD Zagradec, zadnji posnetek pred staro zagraško šolo

Spomini na gostovanje v SŠ Josipa Jurčiča

Šolo v Ivančni Gorici imam rad. V njej smo se veliko učili. (Matic Košak, 2. razred)

V šoli v Ivančni Gorici mi je bilo najbolj všeč, da smo bili blizu matične šole in smo lahko tja hodili na prireditve. (Maruša Kastelic, 2. razred)

V Srednji šoli v Ivančni Gorici mi je bilo najbolj všeč igrišče, ko smo z učiteljem Bogdanom igrali nogomet. (Urh Blatnik, 2. razred)

Najbolj mi je bil všeč petek, ko smo v telovadnici z učiteljem Bogdanom igrali nogomet. (Tevž Blatnik, 2. razred)

Všeč mi je bila knjižnica, ki smo jo lahko obiskovali na matični šoli. Ostala mi bo v spominu. (1. razred)

V srednji šoli so imeli tudi plesno šolo. (Tilmotej Maver, 3. razred)

Zelo mi je bilo všeč cvetje v šoli. Včasih smo se tudi stepli. (Tilen)

Prvi dan v SŠ Josipa Jurčiča se mi ni zdel prijeten – vsi srednješolci in podobno. Joj! A mi je kmalu postalo všeč. Telovadimo v telovadnici, jemo v jedilnici ... Poligonov ne delamo več, a je vseeno super. In razredi so lepi kot prej v Zagradcu. Odlično se počutim, a mi ni všeč, ker se več časa vozimo in zvonec me moti ... (Mojca Zupančič, 4. razred)

Tukaj se zelo dobro razumemo. (Peter Furlan, 4. razred)

Srednješolci pa res ne znajo biti tiho. (Maja Mohorčič, 4. razred)

Šolsko leto 2012-2013: Zabavno-kulturni program v SŠ Josipa Jurčiča so pripravili zagraški četrtošolci in vodja šole Slavka Nahtigal

Ojoj, to vstajanje in vožnja z avtobusom. Pa srednješolci ... Komaj čakam, da se vrnemo v zagraško šolo. (Nina Jernejčič, 4. razred)

Na »Josipa Jurčiča« sem prišel v 3. razredu. Imamo vse, a hodimo manj ven. (Matic Maček, 4. razred)

Ta šola se mi je zdela zelo velika, a sem se privadil. Postala mi je všeč. (Mike Longar, 4. razred)

Pa zvonec v tej veliki šoli neprestano zvoni. (Patricija Kastelic, 4. razred)

Ni mi všeč, ker me včasih izzivajo ... a na srečo imam prijateljico, ki mi vedno stoji ob strani. (Nika Prašnikar)

Ne boste verjeli, imeli smo likovni voziček. Velike mize. In celo zobozdravnika. (Jan Ropič, 3. razred)

Tukaj mi je bilo super, a v zagraški šoli mi je vendar bilo lepše. (Mark Glavič)

Malica in kosilo – odlično (5). Pa velika telovadnica, velika jedilnica, gromozanski hodniki, velika steza za kros. (Jakob Žgajnar, 3. razred)

Tukaj sem imel več prijateljev. (Gal Janežič, 3. razred)

Kuharice so vedno skuhale kaj dobrega. Enkrat smo šli na tribune gledat tekmo v odbojki. Ravnatelj je zelo prijazen. (Natalija Ferlin, 3. razred)

Prvi dan nisem vedel, kam moram iti. A sem se navadil. (Kristjan Kuhelj Petrovski)

Tukaj je bilo vse veliko.

Tukaj se kar dobro počutim. Ni mi pa všeč, da se cukamo, porivamo – v bistvu tepemo ...

Razmišljanja zagraških otrok ob pričakovanju nove šole ...

Prejšnja šola je bila lepa, a zdaj bo še lepša ... In komaj čaka, da se vrnemo!

Upam, da mi bo tam všeč ...

Pričakujem, da bo ta šola velika ... in da jo čim prej zgradijo. (Timotej Maver, 3. razred)

Računalnike in še kaj. (Tilen)

Več učencev, veliko telovadnico, veliko jedilnico, nemoteč zvonec, več lepih razredov, računalniško učilnico. Zelo se veselim nove šole! (Mojca Zupančič, 4. razred)

Telovadnico, kuhinjo, veliko razredov, veliko družabnih iger ... želim si, da mi bo tam všeč!

Želim si telovadnico, jedilnico. Pričakujem veliko učiteljic in učiteljev, veliko drugih učencev. Komaj že čakam! (Kristjan Kuhelj Petrovski)

Upam, da mi bo v novi šoli prijetno kot v stari šoli. Da bomo imeli knjižnico! Pa velika okna! (Natalija Ferlin, 3. razred)

Svetle in prostorne učilnice. Da bo dobro! (Gal Janežič, 3. razred)

Kaj pričakujem? Igrala, parkirišče, zasilni izhod, da nas bo veliko! (Jan Ropič, 3. razred)

Dobro hrano. Veliko šolo. Velike razrede. Zanimiv pouk. (Jakob Žgajnar, 3. razred)

Rad bi veliko prostora, računalnike, telovadnico. Da bo nova šola lepa! (Mark Glavič)

Upam, da se bom tam bolje počutila kot tu. Da bomo imeli jedilnico, kjer bomo motalicali. Da bo tam interaktivna tabla in veliko igrišče. Tam bo tudi telovadnica. Juhuhu! (Nika Prašnikar)

Pričakujem vse najlepše in najboljše in res komaj čakam, da se preselimo vanjo. (Patricija Kastelic, 4. razred)

Tako kot vsi ... jedilnico, telovadnico, igrišče. Da bo »tanova« šola zelene barve. Vrtec zraven? Tudi to bo tudi dobro. (Maja Mohorčič, 4. razred)

Rad bi videl, da bo igrišče pokrito s travo, okoli šole pa veliko dreves! In da bo zunaj veliko prostora za igro. (Mike Longar, 4. razred)

Nova šola bo zelo velika. Imela bo telovadnico in lepo jedilnico. Veliko učencev bo hodilo domov s starši. Imeli bomo računalnike. (Matic Maček, 4. razred)

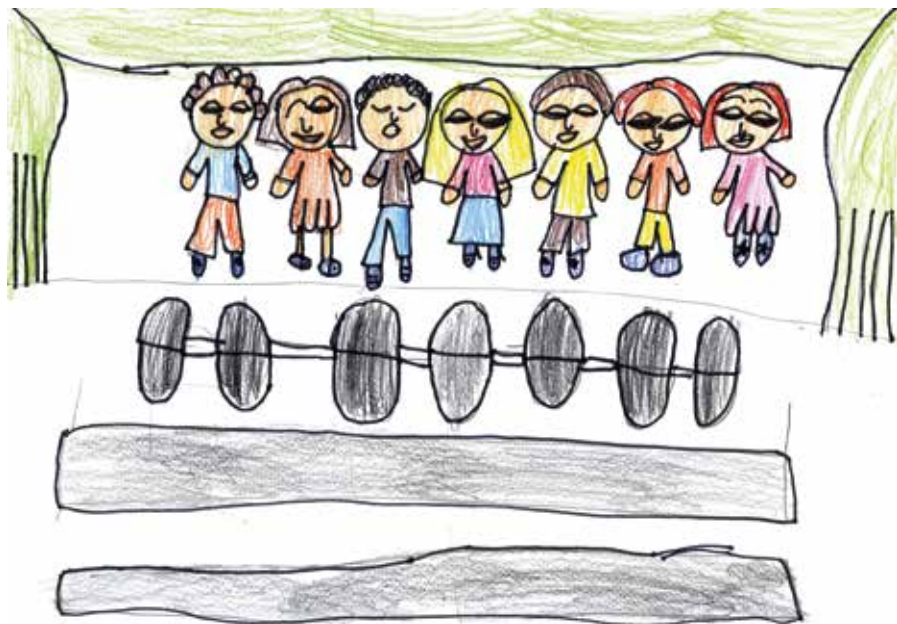
Množico otrok. Gost promet. Računalnike ... (Nina Jernejčič, 4. razred)

Veliko telovadnico (Žiga Nahtigal, 1. razred)

Želim si: veliko knjižnico z blazinicami, z veliko računalniki, dobrim učiteljem ...

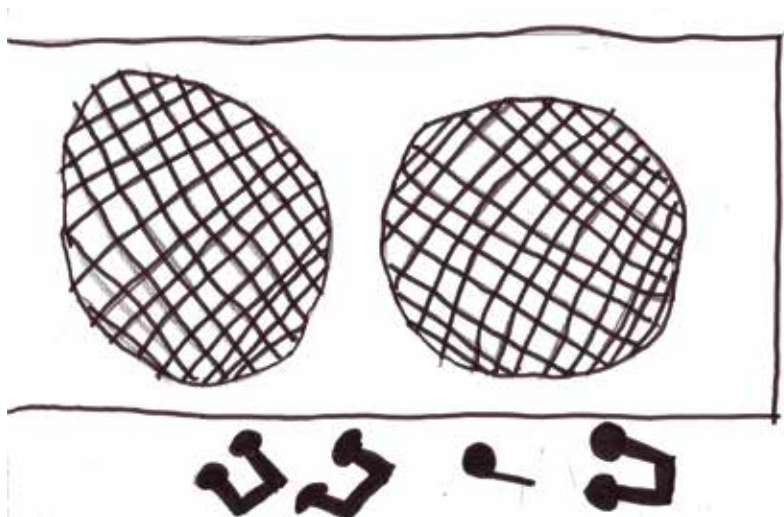
Želim si, da bi se imeli lepo.

Šolsko leto 2014-2015: Sanjska knjižnica v novi šoli v Zagradcu

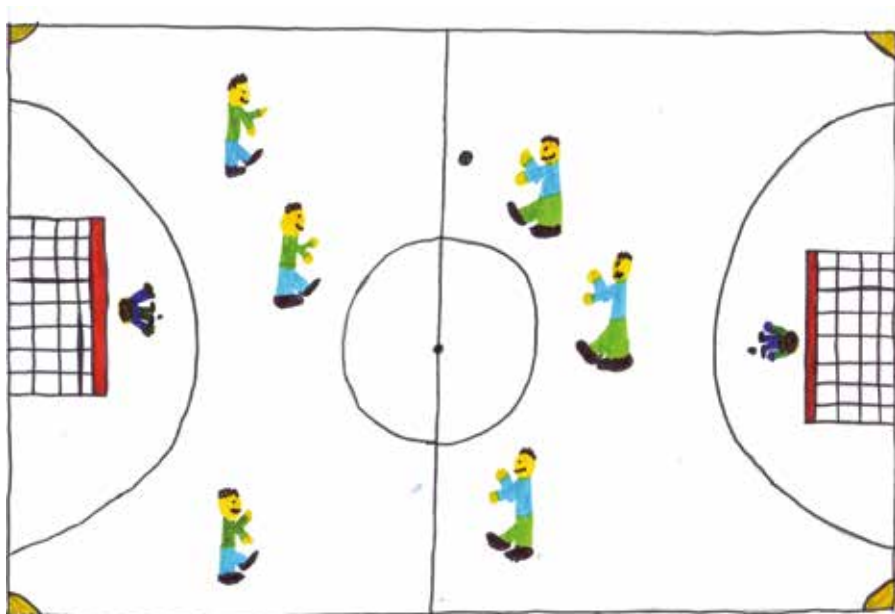
Risbice so ustvarjali v 1. in 2. razredu PŠ Zagradec v šolskem letu 2014-2015

Šolsko leto 2014-2015: V novi šoli si želim zvočnike in glasbo med odmori, Larisa Zupančič, 2. razred

Šolsko leto 2014-2015: Igrala v novi šoli PŠ Zagradec, Nina Urh, 2. razred

Šolsko leto 2014-2015: Nogomet na novem šolskem igrišču, Tevž Blatnik, 2. razred

Moje želje ob vstopu v novo šolo so: prostorene učilnice, telovadnica, igrišče. Sploh pa si želim, da se bomo v novi šoli zelo zabavali. In bili uspešni! (Peter Furlan, 4. razred)

Da bi tudi v novi šoli imeli veliko telovadnico. (Žiga Nahtigal, 1. razred)

V novi šoli si želim veliko igrati. (David Prašnikar, 2. razred)

Velik prostor za prireditve. (Julija Ferlin, 2. razred)

Želim si zvočnike v razredu in bi med odmorimi imeli glasbo. (Larisa Zupančič, 2. razred)

Zvočnike v razredu in nas bi tako spomnili, kdaj se pouk začne pa konča. (Urban Sadar, 2. razred)

Igrišče, pa igrala. (Nina Urh, Nastja Blatnik, 2. razred)

Upam, da mi bo prijetno kot v stari šoli. (Natalija Ferlin, 3. razred)

Igrišče za mali nogomet. (Žan Teme, 2. razred)

... želim si igrati nogomet in košarko na velikem igrišču. (Erik Blatnik, 2. razred)

... več prostora, igrišče, kjer bi se lovili in igrali nogomet. (Tjaž Globokar, 2. razred)

Novo knjižnico z veliko računalniki, dobrim učiteljem, da bi se imeli lepo.

Želim si novo, veliko knjižnico, ki bi imela blazinice.

Pričakovanja odraslih ...

Moj rodni kraj z novo šolo

Zagradec, ti prelepi kraj,
lahko bi nam bil že na zemlji raj.
Krka ob tebi čez kaskade teče
ter ustvarja valove žuboreče,
ki so nam toni in glasovi sreče.

Ko voda čez slapove žubori,
o časih starih – naši zgodovini govori,
ko na bregovih njenih
se železo je talilo in kovalo,
ki večjemu delu kraja je ime Fužina dalo.

Tu se je kovala in kalila naša zgodovina,
kraj bil je z železarstvom zaznamovan,
Krka nam dajala je idiliko in moč,
da smo v sedanost se prebili,
hrabro in smelo v življenje zroč.

Čeprav Fužina je večja kot Zagradec,
ker delavec že od nekdaj zaradi bede
ni odločilne imel besede;
zato Zagradec imenuje se ves kraj,
več kot dve stoletji že nazaj.

Kljub temu srečni smo zdaj vsi,
ko uresničile so se nam dolgoletne sanje;
sedaj na tej impozantni šolski stavbi
otroci in odrasli svojo radovednost bomo pasli,
tu učenosti naše zdaj bodo jasli.

Pa zdaj pogledajte in veselo se nasmejite,
uresničile so se dolgoletne nam želje,
ogromna stavba – nove šole – osemletke
v Zagradcu zdaj stoji,
sam bog ve – če kdaj polna bo ljudi.

Zapisal Ivan Janez Rošelj ob izgradnji nove šole v Zagradcu, april 2015

Nova šola v Zagradcu

»V Zagradcu bodo gradili novo šolo.« To je bil stavek, ki je zaokrožil med ljudmi v suho-
kranjski dolini.

Verjetno nisem bila edina, ki temu nisem verjela. O osemletni osnovni šoli so govorili že pred tridesetimi leti, ko sem sama obiskovala šolo v Zagradcu. Potem pa je prišla jesen in zagraški otroci, med njimi tudi moji dve hčeri, so začeli obiskovati šolo v Ivanč-
ni Gorici. Šolo v Zagradcu so porušili. V kraj so pripeljali ogromne tovornjake, velika divgala in delo se je pričelo.

Na svoji vsakodnevni vožnji v službo sem se peljala mimo gradbišča in čisto vsak dan sem tam videla kaj novega. Delo je potekalo z veliko naglico. Večkrat sem se na vožnji mimo spomnila na svoje osnovnošolske dni in na staro šolo, na garderobo s kuril-
nico, kjer je vedno »dišalo« po nafti, majh-
no kuhinjo in potem avlo. Ta prostor mi je ostal še posebej v lepem spominu: po pri-
reditvah, kjer smo se predstavili staršem, po knjižnici, ogromnih rožah, ki so segale do stropa, gledanju televizije in navijanju za naše športnike ter prostoru, kjer si lahko videl tudi svoje simpatije iz višjih razredov.

V prejšnji šoli je bilo lepo, a ko se sedaj opet peljem mimo gradbišča, kjer polagajo robnike in urejajo okolico, sem ponosna, da bomo v našem kraju dobili tako šolo. Vesela sem, da sem mama dveh deklic, ki bosta stopili v najstniška leta ravno v tej novi šoli ... Pred njima bodo lepe garderobe, bogata knjižnica, prostorna jedilnica, medijsko opremljene učilnice, telovadnica

– skratka nekaj, kar jima bo to, včasih težko šolsko obdobje, olajšalo.

Posebej sem ponosna tudi na to, da sem krajanka Zagradca, ker je ta šola velika pridobitev tudi za naš kraj. Večkrat bomo lahko šli v telovadnico, naj bo to na ogled tekem, na prireditve, ali pa bomo sami pri-
jeli za žogo. V Zagradcu bo sedaj zbirališče otrok, staršev, učiteljev in to je seveda za razvoj kraja izredno pomembno.

Naj zaključim z uvodnim, nekoliko spremeni-
ljenim, stavkom: »V Zagradcu so zgradili šolo.«

Ta je v ponos staršem, učencem, učenkam in vsem krajanom, ki živijo ob prelepi reki Krki.

Zapisala: Helena Kastelic

Naša nova šola

Sem mama treh živahnih osnovnošolcev. Svojega prvorojenca sem v hram učenosti prvič popeljala leta 2007. To je bila stara šola, ki so jo lani podrli do temeljev. Hitro mi je prirasla k srcu. Sama sem obiskovala šolo, ki je imela v prvem razredu šest od-
delkov učencev. Ta pa je bila sestavljena v štiri ali pet oddelkov učencev od prvega do petega razreda. V njej si začutil toplino in mirnost, ki je na velikih šolah ne doživiš. V avli so bili na stenah in mizah vedno razsta-
vljeni izdelki učencev, po hodniku si hodil med negovanimi rožami. Učenci so se med seboj poznali in družili. Sredi avle je bila »zbornica«, kjer si pozdravil prijazne peda-
goge, ki so vsakega od mojih fantov znali

pocukati za rokav, jih potegniti na stran in se z njimi pogovoriti o vsem, kar jih je težilo. Spodbujali so jih, da so posegli po učnih nadgradnjah, odkrivali glasbeni svet, jih pospremili v aktivno igranje športa.

Vendar je majhna šola imela tudi pomanjkljivosti. Otrokom je manjkala telovadnica. Ure športa so preživljali v avli ali zunaj na igrišču. Manjkale so popoldanske aktivnosti, tako za otroke kot starejše. Vendar so domačini z močno zavestjo pripadnosti kraju po dolgem času le dosegli, da se je nova šola začela graditi kot dokaz uspešnega sodelovanja in pogajanja občine in krajevne skupnosti. S tem napredkom bodo lažje zadihali in razporedili prostor tudi na matični šoli v Ivančni Gorici.

In sedaj je tu naša nova šola. Šola sredi vasi. Sredi Zagradca, obdana z zeleno pokrajino, bujnimi gozdovi, obdelanimi travniki in njivami, ki bodo skozi okna učilnice učence opozarjala na jesen, zimo, pomlad in počitnice.

Ponosna sem, da bodo vsi trije fantje prvega septembra 2015 začeli zreti v svetlo šolsko bodočnost v Zagradcu. Tudi sami so nad tem navdušeni. Včasih jih vprašam, kje vidijo prednosti nove šole. Prvi njihov odgovor je – bližina doma. Neverjetno veliko jim pomeni ura spanca več, pa tudi sama jih pri tem razumem, sploh po vsakodnevni popoldanski rokometni treningi v Ivančni Gorici. Seveda vedno sama dodam, da je velika prednost bližine šole razporeditev popoldanskega časa za učenje, pri čemer mi vedno samo na hitro prikimajo in

mojo pripombo spremljajo »skozi eno uho notri, skozi drugega ven«.

Kljub temu da se na matični šoli počutijo sproščeno, dajejo prednost domačemu kraju. Vedno jim prikimam in jih podpiram, saj sem sama obiskovala šolo, kjer sem v zmernem teku med odmorom v treh minutah prišla do doma in nazaj v šolo s pozabljenim zvezkom. In prosti čas, ki smo ga v soseski preživeli skupaj takoj po pouku, pa tudi v popoldanskem času, ko smo skupaj počenjali vragolije, ki jih nikoli ne pozabiš.

Malo zadržkom na svoje zadnje osnovnošolsko leto gleda le najstarejši, ki je v letih, ko v šoli daje večji poudarek na družbo in prijatelje in malo manj na znanje, čeprav mu učenost ne dela večjih preglavic in večkrat ga tudi rotim, naj »ne izpije vse krvi« učiteljem. V novo šolo bo namreč vstopil kot prva generacija devetošolcev in jo po letu dni tudi zapustil. Ampak na koncu bo tako, da bodo oni odšli, prišli drugi in šola bo ostala. In vsakemu, ki jo bo zapustil, bo ostala v spominu v svoji podobi. Razkropljeni bodo naokoli, toda spomini na skupno leto bodo ostali, kamorkoli bodo odšli in karkoli bodo postali. Nekoč pa se bodo spominjali, da so bili kot razred prva generacija devetošolcev v Zagradcu.

V zagraško šolo bom na govorilne ure in roditeljske sestanke hodila šest let. Poslušala bom o uspehih in neuspehih, o veselju in krivcah, o solidarnosti med sošolci. In vse to bo hranila nova šola, ki se bo starala z nami.

Upam, da se bo s šolo v kraju povečalo število prireditev in druženj. Pozitivno bodo na nas vse vplivale športne dejavnosti, ki nas bodo utrdile, glasbena šola, saj je po vaseh polno otrok z lepim posluhom, ki bodo v roke radi vzeli nov inštrument. In kakšna aerobika za »fit« ženske in nogomet za moške »v kondiciji«. Pa tudi prostor za druženje najstarejših krajanov, kjer si bodo lahko izmenjali svoje izkušnje in jih prenašali na mlajše rodove.

Tako bodo novo šolo zapuščali mladi ljudje, ki jim kakor mlademu drevesu, ki jih bodo opazovali naokoli, ne zadostuje, da se zemlja samo rahlja in gnoji, mora se mu tudi v suši prilivati, obrezovati divje poganjke, cepiti ga, mu dajati oporo, da vzraste v veliko, močno drevo, ki bo rodilo plemeniti sad.

Srečno, nova zagraška šola sredi vasi!

Zapisala: Edita Strmole Ropič

Šolsko leto 2012-2013: Nova šola, Nejc Ropič, 6. d

»Šola za malčke, cicibane in učence«

Nova osnovna šola in vrtec v Zagradcu

Končuje se gradnja nove osnovne šole in vrtca v Zagradcu in šola počasi dobiva končno podobo. Investitor gradnje, Občina Ivančna Gorica, je izvedbo projektiranja šole zaupala kar trem projektantom: idejno zasnovo so zasnovali v biroju Ofis arhitekti, d. o. o., projekt za gradbeno dovoljenje so izdelali pri Styria arhitektura, d. o. o. In na koncu je projekt za izvedbo izdelalo podjetje Savaprojekt, d. d.

Kot odgovorni vodja projekta in odgovorni projektant arhitekture sem prevzela obstoječe načrte od mojih predhodnikov ter s sodelavci pripravila končne načrte, po katerih so zgradili šolo.

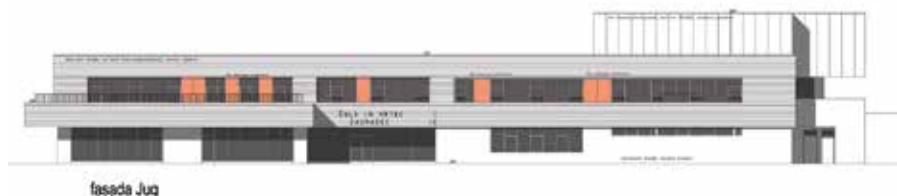
Nova osnovna šola in vrtec Zagradec je sestavljena iz dveh lamel, postavljenih v osi S-J. V zahodni lameli so urejene šolske učilnice ter prostori vrtca, medtem ko je v vzhodni lameli urejena telovadnica, kuhinja in knjižnica. Obe lameli tako povezuje vezni del, v katerem je zbornica s pisarnami, jedilnica ter hodniki z avlo.

Vsi prostori v pritličju so direktno povezani z zunanjimi igrišči in tako omogočajo najmlajšim otrokom neoviran dostop do zunanjosti in igral.

Iz pritličja je urejen glavni vhod v šolo, ki si ga deli tudi z vrtcem. Glavni vhod se tako direktno navezuje na vhodno ploščad na jugu objekta, ob kateri je urejeno parkiranje tako osebnih avtomobilov kot tudi šolskih avtobusov. Predviden je tudi ločen vhod v telovadnico in v knjižnico, kar omogoča tem prostorom, da obratujejo ne glede na delovni čas šole in vrtca. Poleg teh vhodov ima šola tudi nekaj servisnih in tehničnih vhodov (kuhinja, kotlovnica ...).

Celotni gabarit šole je cca 65x57 m, znotraj njega pa se nahaja tudi manjši notranji atrij. Objekt je po višini razdeljen na 4 etaže:

- v kleti je kotlovnica in pomožni prostori, skupaj 412 m²;
- v pritličju so vrtec, nižji razredi osnovne šole, jedilnica s kuhinjo in telovadnica, skupaj 2.213 m²;

- v 1. nadstropju so višji razredi osnovne šole, zbornica in knjižnica, skupaj 1.285 m²;
- v 2. nadstropju je strojnica s klimati, skupaj 238 m².

Celotna šola tako obsega 4.147 m² neto notranjih prostorov. V njih bo organizirana celotna 9-letna osnovna šola in še trije oddelki vrtca, poleg že prej omenjene telovadnice in knjižnice. Šola je v celoti prilagojena zahtevam za zagotavljanje neoviranega dostopa in omogoča vsem gibalno oviranim rabo vseh šolskih prostorov, saj etaže med seboj povezuje dvigalo.

V šolo je vgrajeno kakovostno stavbno pohištvo, ki skupaj z dobro izolirano fasado in streho omogoča racionalno rabo energije.

Celoten objekt se ogreva na lesene sekanke, kar je skladno z današnjimi zahtevami o rabi obnovljivih virov energije. Ogrevanje šole je urejeno preko radiatorjev, v vrtcu pa je urejeno talno gretje.

V šoli je tudi vgrajen sistem prisilnega prezračevanja z rekuperacijo, saj se le tako lahko zagotovi učinkovita raba energije in omogoči visoko udobje v prostorih.

Vse skupaj naj bi ustvarilo prijazno, prijetno in energetske varčno šolo za naše otroke.

Pri projektiranju takšnega objekta sodeluje veliko projektantov različnih področij. Poleg arhitekta, ki praviloma usklajuje delo vseh projektantov, je tu še projektant načrta konstrukcij (rečemo mu statik, poskrbi,

da je objekt mehansko odporen in stabilen), projektant strojnih inštalacij (poskrbi za vodovod, ogrevanje, prezračevanje), projektant elektro inštalacij (poskrbi za razsvetljavo, elektro priključke in razvode) in projektant zunanje ureditve (uredi teren okoli objekta).

Vsi skupaj moramo pripraviti projekt, ki je skladen z zahtevami študije požarne varnosti, ki jo v obliki elaborata pripravi licenciran strokovnjak. Za objekt je pomembna tudi racionalna raba energije, zato so načrti vedno narejeni tako, da je potrebno čim manj energije za obratovanje objekta (ogrevanje, hlajenje, razsvetljava ipd.). Vsak objekt mora upoštevati tudi izhodišča elaborata o varstvu pred hrupom.

To je le nekaj osnovnih zahtev, ki jih mora izpolnjevati vsak objekt. Potrebno pa je seveda tudi upoštevati želje in potrebe naročnika. Pogosto so merodajne tudi zahteve, ki izhajajo iz prostorskega akta, ki ga izdela občina kot nosilec urejanja prostora. V njem občina predpiše kakšne vrste objektov je dovoljeno graditi na določenih območjih in kakšni so pogoji da se ta objekt postavi. Na ta način občine poskrbijo, da živimo v urejenem prostoru, kjer je predviden prostor za šolo, za trgovino, za stanovanjske hiše in za ceste.

Vse to je potrebno upoštevati pri izdelavi projektov za gradnjo.

Tako je v Zagradcu zrasla nova šola z vrtcem in veliko telovadnico. Osnovna šola bo imela 9 oddelkov, v vrtcu pa bodo 3

oddelki. Poleg že omenjene telovadnice pa bo v šoli delovala tudi knjižnica, s čimer bo športno in kulturno obogateno celotno območje Zagradca in okolice. V njej je urejena tudi samostojna kuhinja z jedilnico, ki bo ponujala učencem in predšolskim malčkom svežo in zdravo hrano. Kraj je bogat po lesni biomasi in je v duhu zelene energije pametno uporabljati lokalne energente.

Projektanti smo želeli, da je šola svetla in dovolj prostorna za vse dejavnosti, ki se bodo v njej dogajale. Izbrali smo svetle in zemeljske barve v želji, da se bodo učenci in malčki v objektu čim bolje počutili. Upam, da bo temu res tako in da bo šola kmalu zaživela v direndaju in hrupu otrok.

Sandra Šterpin, u.d.i.a.

KITENSKA LUŽA – PRAVA UČILNICA V NARAVI

Kitenska luža je majhen kal v kraški kotanji na Kitnem Vrh pri Zagradcu. Zaradi posebne geografske lege ter značilnega obvodnega rastlinstva in živalstva predstavlja pomembno zoološko in botanično naravno dediščino. Kal je bil v še ne tako davni preteklosti pomemben objekt za vaško skupnost in življenje pretežno kmečkega prebivalstva, zato ga moramo obravnavati tudi kot del kulturne dediščine kraja.

V izogib pozabi zgodb, ki jih je desetletja nevidno pisalo življenje Kitencev, in z vestjo o pomenu ohranjanja tega ekosistema, smo se na OŠ Stična lotili večletnega projekta, v okviru katerega bomo proučili kal, ki ga domačini imenujejo Kitenska luža. Pravzaprav je pobuda o oživljanju spomina na kal prišla s strani krajanov Kitnega Vrh, predvsem domačina in dobrega poznavalca zgodovine kraja Slavka Blatnika.

Učenec OŠ Stična pri proučevanju življenja v Kitenski luži

Šolsko leto 2013-2014: Prve raziskave kala

V šolskem letu 2013/2014 smo z učenci in učenkami naravoslovnih izbirnih predmetov (kemija v okolju, rastline in človek), dodatnega pouka in naravoslovnega krožka pripravili načrt dela, zbirali literaturo in vire o kalu ter začeli z rednimi meteorološkimi in hidrološkimi meritvami. Posebno pozornost smo namenili rastlinstvu, živalstvu, kamninski sestavi, mikroklimatskim posebnostim okolice in hidrološkim značilnostim. Ekosistem kot celoto spremljamo v vseh letnih časih in opazujemo, kako se naravni parametri spreminjajo tekom leta. Poleg naravoslovnih podatkov zbiramo še druge vire, ki pričajo o nastanku in pretekli rabi kala. Zanima nas, kako se kala spominjajo najstarejši vaščani in kdaj je bil kal opuščen.

Več skupin učencev je že opravilo prve naravoslovne raziskave kala in rastišč ob njem. V različnih letnih časih smo izvedli kemijske analize vode in popisali najbolj značilne obvodne in vodne rastline ter živali.

Rezultati spomladanskih kemijskih analiz vode večinoma sovpadajo z jesenskimi. Spomladanske meritve so pokazale prisotnost manjših količin amoniaka. V obeh sezonah je bila sicer voda kemijsko čista. Izvor amoniaka v spomladanskem času moramo še raziskati, naslednjo pomlad pa meritve ponoviti. V prihodnje bomo preverili, kateri plin se pojavlja ob lepem in toplem vremenu v kalu. Razmišljamo o dveh možnostih. Lahko gre za kisik, saj je v vodi veliko alg in drugih vodnih rastlin, lahko pa

metan, saj kal že vrsto let ni bil očiščen. Domnevamo, da je na dnu veliko mulja, ki se počasi razkaja.

Analiza vode v Kitenski luži

Okolica Kitenske luže je bogata z različnim rastlinjem

Ob Kitenski luži smo evidentirali 30 obvodnih rastlin, jih fotografirali in vložili v herbarij. Vodne rastline bomo popisovali in po posebej pripravljenem določevalnem ključu določali še v naslednjih sezonah.

Doslej smo popisali, poslikali in določili 13 živalskih vrst. Pri poimenovanju smo imeli precej težav, zato so nekatera imena še vedno delovna. Te živalske vrste smo vključili v določevalni ključ, ki smo ga uporabili pri sestavi prehranjevalnega spleta. V kalu je še nekaj vrst živali, ki jih bomo popisali v naslednjih letih. Proučevali bomo tako imenovane ekološke niše in s tem določili mikroekološke enote kala ter neposredne okolice.

Vzpostavili smo pravo hidrometeorološko postajo, na kateri vsakodnevno – od oktobra 2013 naprej – beležijo podatke o

temperaturi zraka, količini padavin, temperaturi vode in nihanju gladine vode v kalu vestni učenci - domačini. Iz teh meritev bomo izdelali klimogram, s katerim bomo razložili naravna nihanja v ekosistemu. Dosedanje meritve globine vode v kalu so pokazale, da se nivo vode tekom leta bistveno ne spreminja. Po pripovedovanju domačinov se gladina kala zniža le ob dolgotrajni suši.

Načrtujemo tudi morfometrične analize kala in okolice. Zanimata nas oblika in sestava dna kotanje ter bližnje okolice, saj je znano, da so v neposredni bližini svoj čas kopali lignit. V ta namen bomo s pomočjo pedološkega svedra naredili nekaj vrtnin, ki nam bodo omogočile vpogled v sestavo tal.

Cilj našega projektne dela je priprava elaborata, zgibanke in vsebinske predloge

za informativno tablo, ki bi jo postavili v sodelovanju s Turističnim društvom Zagradec. Za pomoč mladim naravoslovcem pri raziskavah smo zaprosili uslužbence Zavoda za šolstvo, Biotehniške fakultete in Geografskega inštituta, ki s svojimi izkušnjami in predlogi dopolnjujejo naše delo.

Skupine učencev z učiteljicami mentoricami, ki so zaorale ledino ob Kitenski luži, so se s terena vračale polne novih izkušenj in zadovoljstva ob spoznanju, kako zanimivo je lahko terensko delo. Učenci so že v prvem letu spoznali korake raziskovalnega dela v naravoslovju in ugotovili, da so organizmi v kalu med seboj neločljivo povezani. Če bi človek kakorkoli posegel v ta občutljivi ekosistem, bi se prehranjevalni splet spremenil ali celo porušil. Zato se bomo še

toliko bolj zavzemali za to, da se kal in organizmi v njem ohranijo.

»Zelo sem vesela, kadar se domači kraji povežejo s šolo, na kateri poučujem. Tako lahko delo z mladimi popestrim. Spodbujam jih k raziskovalnemu in ohranjanju narave, ki je del njihovega življenjskega okolja. Eden od takih projektov je tudi Kitni Vrh. Z veseljem sem se pridružila projektu, v katerem sodelujejo tudi druge kolegice naravoslovke.« je zapisala Jožefa Zajec v uvodu naloge, s katero se je prijavila na natečaj Zavoda RS za šolstvo. Njene misli je nadgradila Darinka Dremelj: »Kitni Vrh je majhna, prijetna vasica nad Zagradcem. Domačini so med seboj zelo povezani. Vaška skupnost v tej vasi res živi. Del vaškega zemljišča, katerega lastniki so vsi vaščani, je tudi luža, ki jo želijo ohraniti v prvotni podobi. Ker so povezani z naravo, želijo izdelati nekaj informativnih tabel z zapisom značilnosti luže in njenih prebivalcih. Zaprosili so nas za sodelovanje, zato je stekel interni projekt proučevanja naravoslovnih pojavov Kitenske luže ter popis živalstva in rastlinstva v njej.«

V dolini Krke nastaja nova šola, novi prostori z najsodobnejšo opremo, s spletnimi povezavami in množico informacij iz najbolj

oddaljenih koščkov sveta. Le par korakov stran od šole pa nas čaka učilnica v naravi, ki mladim naravoslovcem in vsem, ki se zavedajo pomena ohranjanja naravne in kulturne dediščine, ponuja neprecenljivo zna-

nje o pokrajini in življenju tu, pri nas doma.

*Mojca Hrvatin, prof. , Ana Šimac, prof.
Fotografije od strani 135 do strani 139:
Mojca Hrvatin*

POT DO NOVE ŠOLE V ZAGRADCU

Avtor fotografij: Marjan Potokar, prof.

28. 10. 2008

19. 4. 2013

4. 7. 2013

19. 9. 2013

15. 5. 2014

17. 7. 2014

5. 8. 2014

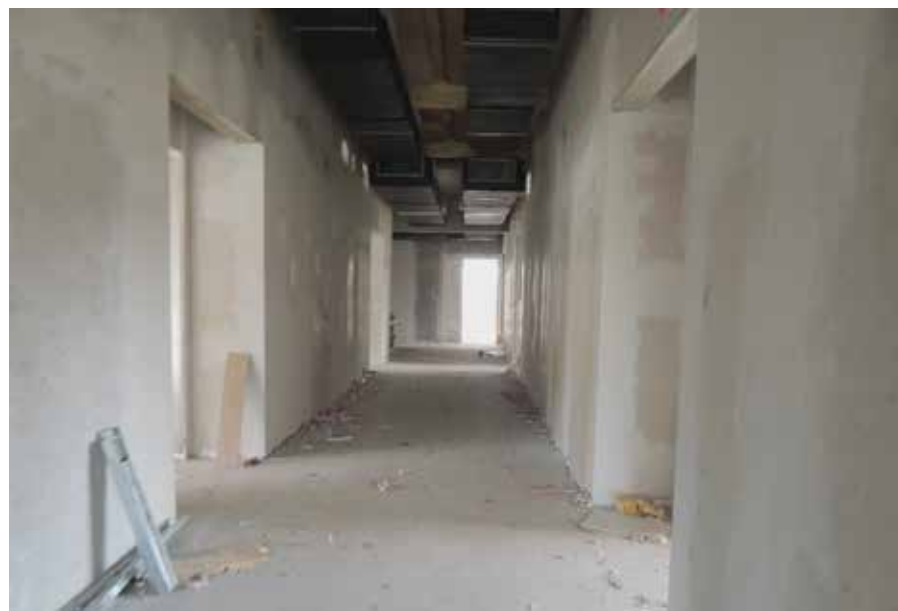
19. 8. 2014

15. 9. 2014

19. 11. 2014

4. 12. 2014

14. 1. 2015

10. 3. 2015

Avtorica fotografij: Zlata Kastelic, prof.

6. 5. 2015

Avtor fotografij: Marjan Potokar, prof.

12. 5. 2015

Viri in literatura:

Cenčič, M. 1993: Raziskovanje šolske zgodovine. *Šolska kronika-Zbornik za zgodovino šolstva* 26:13-18.

Kastelic, Z. in M. Livk. 1992. *Ko sem še majhen bil*. Raziskovalna naloga. Osnovna šola Stična v Ivančni Gorici.

Kastelic, Z. Moji babici je njena babica pripovedovala. *Potujemo skozi čas* 2013; 6 (2): 1 – 80.

Kastelic, Z. 2011. *Podružnična šola Krka*. Ob odprtju nove šole. Osnovna šola Stična v Ivančni Gorici.

Zgodovinski arhiv Ljubljana SI ZAL GRO 75 t. e. 4, a. e. 94

Zgodovinski arhiv Ljubljana SI ZAL GRO 75 t. e. 3, a. e. 93

Zgodovinski arhiv Ljubljana SI ZAL GRO 75 t. e. 3, a. e. 92

Zgodovinski arhiv Ljubljana SI ZAL GRO 75 t. e. 5, a. e. 112

Zgodovinski arhiv Ljubljana SI ZAL GRO 75, OŠ Zagradec MF 52

Šolska kronika ljudske šole v Zagradcu od 1905/1906 do 1941/1942

Šolska kronika Osnovne šole v Zagradcu od 1967/1968 do 1980/1981

Šolska kronika PŠ Zagradec II. Od 1981/1982 do 1990/1991

Šolska kronika PŠ III. Od 1991/1992 do 2001/2002

Šolska kronika PŠ IV. Od 2002/2003 do 2008/2009

Šolska kronika PŠ V. Od 2009/2010 –

Osnovna šola Stična, PODRUŽNIČNA ŠOLA ZAGRADEC
 Ob odprtju nove šole
 junij 2015

Uredila: Zlata Kastelic

Uredniški odbor: Zlata Kastelic, Marjan Potokar

Lektoriranje: Zlata Kastelic

Izdajatelj in založnik: Osnovna šola Stična, Ivančna Gorica; zanjo Marjan Potokar, ravnatelj

Oblikovanje: Robert Kuhar

Fotografije:

- iz šolskega arhiva OŠ Stična
- iz Zgodovinskega arhiva Ljubljana SI ZAL GRO 75
- iz zasebnih arhivov: Simona Bregarja, Simonce Barle Krese, Tanje Črnivec, Mojce Hrvatini, Lucije Jevnikar, Simona Kastelica, Zlate Kastelic, Milene Koščak, Branke Kovaček, Slavke Nahtigal, Marinke Piškur, Marjana Potokarja, Jožice Papež, Ivana Rošlja, Kristjana Rešetiča, Dušana Strnada, Simona Stoparja, Sandre Šterpin, Anke Švigelj Koželj
- urejanje fotografij: Zlata Kastelic, Jure Logar, Marjeta Logar
- fotografija na naslovnici: Robert Kuhar

Realizacija tiska: HIŠA GRAFIKE, d. o. o.

Naklada: 700

Zagradec, junij 2015

Osnovna šola Stična
 PODRUŽNIČNA ŠOLA ZAGRADEC
 Ob odprtju nove šole
 junij 2015

